17 KASIM 1959

Devlet Nüshası

ADLİYE DERGİSİ

Yıl: 50	Haziran: 1959	Sayı: 2

İÇİNDEKİLER

İNCELEMELER : Sahife

Ord. Prof. Dr. Hıfzı Veldet Velidedeoğlu	Hakkın iyiye ve kötüye kullanılması (Objektif hüsnüniyet ve hakkın suiistimali)	113—140
Prof. Dr. Faruk Erem	Memuriyet sırlarını ifşa	141—145
Prof. Dr. Behçet T. Kamay	Ölünün keşfi ve otopsinin iki hekim tarafından yapılmasındaki zaruret	146—151
Kemalettin Kazuk	Tevkil ve Probasyon	152—175
Dr. A. Pulat Gözübüyük	İsviçre Federal Mahkeme Kararları	176—182
Rıdvan Bülent Erciyes	Yeni Hukuk Neşriyatı	183—196
TEMYİZ MAHKEMESİ HUKUK KARARLARI		197—265
TEMYİZ MAHKEMESİ CEZA KARARLARI		266—274

MİLLİ KÜTÜPHANE

112

varlığına işaret etmiş, mahkemeler de bunu böyle tatbik eylemişlerdir (1)

Diğer medenî kanunlarda objektif hüsnüniyet kaidesi bizim MK. umuzda olduğu gibi, medenî hukukun bütün sahasına şâmil olmak üzere geniş ve umumî bir ana kaide halinde tesbit olunmamıştır. Fransız MK. nun 1134, 1135 inci maddeleri hüsnüniyeti sadece borç münasebetlerinde zikretmiş, Alman MK. nun 157 ve 242 nci maddeleri ise hüsnüniyet kaidesini akitler ve borçlar bakımından gözönüne almıştır. Halbuki İsviçre ve Türk MK. ları objektif hüsnüniyet kaidesini yalnız borçların ifasında veya akitlerin tefsirinde değil, daha umumî ve şâmil olarak hakların kullanılmasında ve borçların ifasında bir esas prensip şeklinde kabul eylemiştir.

Alman MK. nun 157 nci maddesi: «Akitler, örf gözönünde bulundurularak, d o ğ r u l u k (objektif hüsnüniyet) icaplarına göre tefsir olunmalıdır»demiş. 242 nci maddesi ise: «Borçlu borcunu, örfü gözönünde bulundurarak, d o ğ r u l u k icaplarına göre yerine getirmekle mükelleftir». kaidesini koymuştur. Birinci Dünya Harbinden sonra Almanyada, para kıymeti çok düştüğü zaman, borçluların para değerinin yüksek olduğu zamanki borçlarını, bu değerin milyonda birden daha aşağıya düştüğü enflâsyon devrinde de ayni miktarla ödemek istemeleri haline karşı bunun, Alman MK. nun yukarıya nakledilen 157 ve 242 nci maddelerine aykırı olduğuna mahkemece karar verilmek suretiyle çare bulunmuş, yâni

2 «Sözleşmeye aynen riayet lüzumu» (pacta sunt servanda) prensibi karşısında «hâl ve durumun gözetilmesi» (clausula rebus sicstantibus) prensibi: XIX uncu asırda akitler hukukunda hâkim olan düşünceye göre, akitler—bunların yapıldığı zanmandaki hal ve durum değişmiş ve akdi yerine getirmek borçlu için ağırlaşmış, hattâ yıkımı mucip olmuş olsa bile, — mutlaka ifa edilmelidir (pacta sunt servanda). Bu Katı prensibin bilhassa Birinci Dünya savaşından sonraki ekonomik buhranlarda, haksız ve adaletsiz neticelere götürdüğü görüldü. Bunun misallerine ikinci Dünya Harbinde de rastlanabilir. Meselâ harpten önce yapılan bir mukavele ile bir ticarethane, bir fabrikaya beş sene müddetle her ay belli bir fiyattan

(1) Nitekim Temyiz 1. H. D. nin 1935/295 sayılı bir kararında: «Şüf'a dâvası ikame edildikten sonra, müddeaaleyhin 2250 liraya satın aldığı meşfu hisseyi müddeaaleyhlerden oğluna 9600 liraya ferağ etmesi kendine karşı dâvacıyı, şüf'a hakkını istimâlden menetmek ve oğlu hakkında dâva ikamesi halinde fazla para kazandırıp dolayısiyle istifadesine hizmet etmek ahlâk ve h ü s n ü n i y e t k a i d e l e r i n e muhalifdir» denilmektedir ki, buradaki hüsnüniyetten maksat mad. 2 deki objektif hüsnüniyettir. Vehbi Tetik Temyiz kararları, 9.

(2) Bak: Aşağıda not 8.

Hülâsa, kanun kaideleri tefsir edilirken bunlarla şahıslara tanınmış olan hakların gayeleri gözönüne alınmalıdır.

Bundan başka kanunlarda tesbit edilmiş olan hakların yanında ikinci ve üçüncü derecede bir takım fer'i haklar ve fer'i mükellefiyetler vardır ki, bunlar kanunda yazılı olmamakla beraber, objektif hüsnüniyet kaidelerine göre tâyin ve tesbit edilir. Meselâ BK. mad. 117/1 e göre: «Borçluya isnat olunamıyan haller münasebetiyle borcun ifası mümkün olmazsa, borç sâkit olur». Böylece kanun imkânsızlığı borcun sukutu sebeplerinden biri olarak kabul etmiştir. 117 nci madde, imkânsızlık mevcut olunca, borcun sâkit olacağını bildirmekle yetindiği ve borçluya başkaca açık bir vazife yüklemediği halde, borçlunun bu imkânsızlıktan alacaklıyı derhal haberdar etmesi, objektif hüsnüniyet kaidesi icabındandır; zira bu haberi almada alacaklının çok büyük bir menfaati olabileceği halde, borçlunun yapacağı şey nihayet gayet cüz'i bir külfete katlanarak bir mektup yazmak veya bir haber göndermekten ibaret olacaktır. Meselâ bir müsamere hazırlayan bir tiyatro idaresi veya bir hayır müessesesi, o müsamerede şarkı söylemek üzere meşhur bir ses sanatkârı ile bir mukavele yapmış, fakat müsamereden birkaç gün önce soğuk algınlığından hastalanan sanatkârın sesi kısılmış ise, ortada bir imkânsızlık vardır; tâyin edilen günde akdi yerine getirmek o sanatkâr için imkânsız hale gelmiştir. Sözleşmede böyle bir ihtimâl gözönünde bulundurulmamış olsa bile, sanatkârın tiyatro veya müessese idaresine bir mektup yazarak veya bir haber göndererek imkânsızlık durumunu bildirmesi objektif hüsnüniyet icabındandır.

Yukarıki misâlin tersine olarak, bir tarafın ağır külfetine mukabil, diğer tarafın cüz'i bir menfaati bulunması halinde bir hakka nihayet verilmesinin objektif hüsnüniyet kaidesine uygun olacağı durumlar dahi bulunabilir. Kanun böyle hallerden bâzılarını bizzat tesbit etmiştir. Meselâ MK. mad. 709/2 ye göre, «mucip olduğu külfete göre pek az menfaat temin eden irtifak hakkının... tamamen veya kısmen terkini talep olunabilir». Temin ettiği menfaatleri büsbütün kaybetmiş olan irtifak haklarının terkininin istenebileceğini de aynı maddenin birinci fıkrası tesbit etmiştir. Bu hükümler objektif hüsnüniyet kaidelerinin kanundaki misallerinden başka bir şey değildir.

Bütün bu izahlardan anlaşılıyor ki, objektif hüsnüniyete uygun hareket demek, haklarını kullanan ve borçlarını ödeyen bir kimsenin bunları yaparken dürüst, namuskâr, normâl ve orta zekâlı her insanın, hukuk, ahlâk ve örf kaidelerine göre aynı meselede hareket edecek olduğu tarzda hareket etmesi demektir. Zaten buradaki hüsnüniyetin objektiflik vasfı

de ferdî menfaate hizmet eden hakların kullanmasında bir taraftan bu menfaatin gerçekten mevcut olması, öte taraftan da bu kullanmanın daha mühim bir içtimaî menfaati ihlâl etmemesi lâzımdır. Başka bir deyimle, bir hakkın kullanılması, o hakkın hukuk tarafından tanınmış olan gayesine göre olmalıdır. Böyle olduğu müddetçe o hak iyiye kullanılmış, bu gayeyi aştığı takdirde ise kötüye kullanılmış, suiistimâl edilmiş olur. En mutlak olan haklar bile mutlak değil — içtimaî gayelerine göre kullanılmaları gerektiğinden — i z a f i d i r. Binaenaleyh bir kanun lâfzı, açık metni bir hakkın kullanılması hususunu serbes bırakmış, yâni herhangi bir kayıtla bağlamamış olsa bile, kanunun ruhunu sosyal menfaate ve adalet duygusuna dayanması gerektiğinden, o hak, gayesini aşacak surette kullanılamaz. Kullanılırsa bu, ferdî bakımdan da bir adaletsizlik ve binaenaleyh bir suiistimâl olur. Halbuki hukuk, tanınmış Romalı hukukçu Celsus'un Digest'e geçmiş olan çok meşhur târifine göre: «iyilik ve adalet san'atidir = Jus est ars boni et aegui». Ulpianus'a atfedilen İnstitutio'ların başkasında ve Digesta'nın da birinci faslında, adalet ve hukuk arasındaki münasebet şöyle ifade olunmuştur: «Adalet, herkese kendi hakkını tanımak hususunda ısrarlı ve devamlı iradedir. Hukukun düsturları şunlardır: Namuslu yaşamak, başkasına zarar vermemek, herkese kendi hakkını tanımak» (9).

Hukuk kaidelerine mutlak surette uygun olmak mefhumu ile âdil olmak mefhumu her zaman aynı değildir; bâzen bunlar birbirine zıt olabilirler. Voltaire'in klâsikleşmiş bir beytinde denildiği gibi, « Un droit porte lirler. Voltaire'in klâsikleşmiş bir beytinde denildiği gibi, «Un droit porte olur».

İşte Batı'da İlkçağın en mükemmel ve aynı zamanda formalist hukukunu meydana getirmiş olan Romalılardan başlıyan (10), Ortaçağın skolâstik ve kısır tefekküründe bir müddet kaybolduktan sonra Son-çağ mütefekkir ve hukukçuları nezdinde tekrar revaç bulan; şarkta ise İslâm hukukundaki bir çok müteferrik hükümlerde yaşayan (11) bu esas, yâni

(2) A. B. Schwarz, Roma hukuku dersleri, 3. bası (terc. Dr. Türkân Rado) (İstanbul 1948) s. 219.

(10) Gaius, müsriflerin hacir altına alınmalarını ve kölelere sahipleri tarafından fena muamele yapılması yasağını haklı göstermek için, meşhur institutio'larında şöyle demişti: «male enim nostro iure úti non debemus = hakkımızı aslâ kötüye kullanmamalıyız». Bak: Georges Cornil, Le droit privè (Paris 1924 s. 102.

(11) Ebül'ulâ Mardin, Hukuku Medeniye Dersleri I Umumî Zabıtlar (İstanbul 1932) s. 189 da; Mecelledeki, «Zarar ve mukabele bizzarar yoktur», «Zarar izâle olunur», «Zarar kadim olmaz», «Ehveni şerreyn ihtiyar olunur», «İki fesat tearuz ettikte ahaffi irtikâb olunarak âzamının çaresine bakılır», «Mâni ile muktazi tearuz ettiği zaman mâni takdim olunur», «Hâcet umumî olsun, hususî olsun, zaruret menzilesine tenzil kılınır», «Zaruretler memnu olan şeyleri mübah kılar», «Zaruretler kendi miktarlarınca takdir olu-

Orada doktrin de ekseriyetle bu görüşü desteklemiştir ve Fransada hakkın suiistimâli nazariyesi yalnız mülkiyette değil, borçlar hukuku ve bilhassa akitler mevzuunda da geniş bir tatbik sahası bulmuştur (21).

Bununla beraber Fransız Temyiz Mahkemesinin, hakkın kötüye kullanılması mefhumunu anlayışı, bâzı Fransız müelliflerinin, bilhassa Josserand'ın anlayışı kadar geniş değildir. Meselâ bir tiyatro eseri (yâni bir piyes) hakkında Revuer des Deux - Mondes mecmuasında ölçülü ifadelerle yapılan bir tenkide karşı piyes muharririnin gönderdiği cevabın mecmuada neşredilmemesi üzerine açılan dâvada, ilk dereceli mahkeme bu tarzda bir cevabın mecmuada neşrini istemenin, 1881 tarihli Fransız Matbuat Kanununun tanıdığı cevap hakkının kötüye kullanılması mahiyetinde olduğuna karar verdiği halde, muharririn temyiz etmesi üzerine Temyiz Mahkemesi, 1881 tarihli kanunun tanıdığı cevap hakkının mutlak olduğuna ve cevaptaki ifade «kanuna, ahlâk ve âdâba, üçüncü şahısların meşru menfaatlerine, tenkit yazısını yazanın şeref ve itibarına aykırı olmadıkça» cevabın neşri lâzımgeldiğine hükmetmek suretiyle, mutedil bir tenkide karşı aynı mecmuada cevap neşrettirmenin, hakkın suiistimâli teşkil etmiyeceğine karar vermiştir (22). Böylece, Fransız Temyiz Mahkemesi hakkın suiistimâline dair umumî ve mutlak bir prensip kabul etmiyerek, her hâdisenin durumuna ve şartlarına göre onda hakkın kötüye kullanılması mahiyeti bulunup bulunmadığını araştırmakta ve bunu yaparken yanlız sübjektif telâkkiye yâni fâilin kusuru ve kötü niyeti mevcut olup olmadığına göre hareket etmiyerek objektif telâkkiyi de gözönünde bulundurmaktır.

b) Alman medenî hukukunda (23) : Alman MK. nun 226 ncı maddesi «Bir hakkın kullanılmasının sırf başkasına zarar vermekten başka bir gayesi olmazsa, bu kullanma caiz değildir» kaidesini koymuştur. Bu maddenin kökleri, Germen hukukunun Neidbau (yani kıskançlık sebebiyle ve iz'aç maksadiyle yapılan inşaat) ve Alman müşterek hukukunun Schikaneverbot (yani iz'aç yasağı müesseselerindendir (24). BGB. nin yukarıda zikrolunan 226 ncı maddesiyle konulmuş olan iz'aç yasağı müessesesi Alman dokrininde ihtiyatla karşılanmış ve bunun hudutları

(21) Tafsilât ve misâller için bak: L. Josserand, a.g.e, s. 124 ve müt.

(22) 21 Mayıs 1924 tarihli karar, Dalloz Périodique, 2. 27; Henri Lalou, a.g.e., s. 515 den naklen.

(23) Alman Medenî Hukukunda hakkın suiistimâline dair tafsilât için bak: Enneccerus - Nipperdey, Lehrbuch des Bürgerlichen Rechts, cilt I, 13. bası (Marburg 1931) s. 726) ve müt.; Erich Jung, Bürgerliches Recht (Berlin 1931) § 91, s. 689 ve müt.; v. Tuhr, Der Allgemeine Teil des Deutschen Bürgerlichen Rechts, cilt II, cüz 2 (1918) s. 567 ve müt.; Crome, System des Deutschen Bürgerlichen Rechts, cilt I, (Tübingen und Leipzig 1900), s. 530 ve müt.; Josserand, a.g.e., s. 282 ve müt.

(24) Bak: Enneccerus-Kipp-Wolff, a.g.e., s. 427.

dar tutulmuştu. Nitekim v. Tuhr'a göre borçlara mütaallik hakların kullanılması, BGB nin 242 nci maddesindeki objektif hüsnüniyet kaidesiyle tahdit edildiği cihetle, 226 ncı maddedeki iz'aç yasağının en mühim tatbik sahası eşya hukukudur» (25).

Alman MK. nun 226 ncı maddesine göre bir iz'aç yasağının mevcut olması için bir hakkını kullanan kimsenin behemehal suiniyet sahibi olması lâzım gelmez; objektif olarak, bu kullanmanın başkasını izrardan maade bir netice doğurmaması ve bilhassa hakkını kullanan kimseye bir menfaati olmaması lâzımdır (26). Bu bakımdan Alman medenî hukukunda hakkın kötüye kullanılması yasağı, hem objektif, hem sübjektif esasa dayanmaktadır. Alman mahkemeleri de hakkın suiistimâli yasağını pek nâdir hâdiselerde ve ihtiyatla tatbik etmişlerdir (27). Bu hüküm dâva mevzuu olmaktan ziyade, dâvaya karşı müdafaa vasıtası olarak kullanılmıştır (28).

Alman MK. nun 226 ncı maddesinin koyduğu hakkın suiistimâli yasağına aykırı hareket etmek ,hukuka aykırı hareket olup, bir yandan bu hareketten i ç t i n a p e d i l m e s i (sakınılması) dâva edilir, diğer yandan da — bir zarar hâsıl olmuşsa — 826 ncı maddeye göre tazminat dâva olunabilir (29).

c) İtalyan medenî hukukunda : 1865 tarihli eski İtalyan Medenî Kanununda hakkın suiistimâlini men eden umumî bir kaide yoktur. Bununla beraber o devirde dahi doktrin, hakların kötüye kullanılmasının hukuka aykırı olduğu fikrini müdafaa etmiştir. (30). Mahkeme içtihatları, hakkın suiistimâli mefhumuna, Fransadaki genişlikte bir tatbik sahası tanımamış bu hususla tamamen sübjektif telâkki tarzı tâkip olunarak «emulazione» yâni başkasını iz'aç maksadiyle, (suiniyet) yapılan hareketlere cevaz olmadığı esası kabul olunmuştur. 1942 tarihli yeni İtalyan Medenî Kanunu da, bu durumu değiştirmiş değildir. Gerçi bu kanunun mülkiyet bahsinde bulunan ve «atti d' emulazione=iz'aç edici fiiller» başlığını taşıyan 833 üncü maddesininde aynen : «M a l i k, başkasının zarar veya rahatsızlık vermekten gayrı bir gayesi olmayan fiilerde bulunamaz »denilmekte ise de, bu madde umumî olarak «hakkın suiistimâli memnuni-

(25) v. Tuhr, a.g.e., s. 568.
(26) v Tuhr, a.g.e., s. 568; Crome, a.g.e., s. 531.
(27) Bu tatbikatın bâzı misâllerine dair bak: v. Tuhr, a.g.e., s. 568, not 52 Enneccerus-Kipp-wolff, a.g.e., s. 728, not 13.
(28) Jung, a.g.e., s. 690.
(29) Enneccerus-Kipp-Wolff, a.g.e., s. 728.
(30) Eski doktrine dair etraflı bilgi edinmek için, R. de Rugglero - F. Maori, Istituzioni di diritto privato, cilt I, 7. bası (Milâno 1948), s. 499, not 2 de zikrolunan eser ve makalelere bakıla.

yeti» değil, sadece m â l i k h a k k ı n d a bir iz'aç yasağı koymuş ve bunda da suiniyet, yâni izrar kastı aramıştır. İtalyan sistemi, iz'aç yasağını yalnız mülkiyet hakkının kullanılmasına hasretmesi itibariyle, Alman sisteminden daha dar bir tatbik sahası içinde kalmaktadır (30a).

3. Türk ve İsviçre MK. larında hakkın kötüye kullanılması yasağı.

a) Umumî kaide ve bunun tatbik şartı ve MK. daki müeyyideler: MK. mad. 2/II : «Bir hakkın s ı r f g a y r ı i z r a r e d e n suiistimâlini kanun himaye etmez». demektedir. Hakkın suiistimâline cevaz olmadığı prensipini koyan madde budur. MK. umuzun aslı olan İsviçre MK. nda: «Bir hakkın â ş ı k â r suiistimâlini kanun himaye etmez» denilmektedir (31). Türk Kanunkoyucusunun bu hususta kabul ettiği s ı r f g a y r i ı z r a r e d e n tâbiri, hakkının kötüye kullanılması mefhumunun çerçevesini daraltmış ve bâzı müelliflere göre, yukarıda görülen sübjektif telâkkiye kaymış bulunmaktadır.

Herhangi bir meselede hakkın suiistimâline dair hususî bir hüküm yoksa o zaman mesele MK. mad. 2/1 gereğince, objektif hüsnüniyet kaidelerine göre hallolunur; maddenin ikinci fıkrasındaki hakkın suiistimâli mefhumu, birinci fıkrasındaki umumî kaidenin mahsulüdür. MK., fertlere tanıdığı hakların münhasıran başkalarını zarara sokmak neticesini doğurmasına meydan vermek istememiştir. Ancak şunu belirtmek lâzımdır ki, hakkını normâl olarak kullanan kimse, netice itibariyle başkalarına zarar vermiş dahi olsa, bir haksızlık yapmış olmaz; zira hak sâhibi hakkını kanun dairesinde kullanabilir ve haklarının hududunu koruyabilir; fakat bu hakkın kullanılmasının kendisine hiçbir menfaati olmadığı veya gayet cüz'i menfaati olduğu halde, bunun başkasına zararı mevcut olursa, o zaman kanun buna müsaade etmez.

Hakkın kötüye kullanılması bahsinde çok dikkat edilmesi gereken bir nokta da, MK. mad. 2/II deki kaidenin, hukukun her alanında ve her

(30 a) İtalyan Medenî Hukukunda hakkın suiistimâli hakkında tafsilât için bak: **Ruggiero-Maroi**, not 2 de adı geçen eser, s. 499 ve müt.; **Trabucchi**, Istituzioni di diritto civile, 4. bası (Padova 1948) s. 330; **G. De Semo**, Istituzioni di diritto privato, 5. bası (Firenze 1948) s. 322/323; **E. Casati - G. Russo**, Manual edel diritto civile italiano (Torino 1948), s. 307.

(31) Hakkın suiistimâlinin İsvicre'deki durumu hakkında ezcümle bak: **Egger I**, a.g.e., mad. 2 şerhi; **Rossel Mentha**, Manuel du droit civil suisse I, 2. bası, s. 64 ve müt.; **Curti-Forrer**, Schweizerisches Zivilgesetzbuch mit Arläuterungen, mad. 2 şerhi; **Tuhr**, a.g.e., s. 44 ve müt.; **Sauser-Hall**, Introduction à l'étude du nouveau droit civil en Turquie (İstanbul 1926), s. 86 ve müt.

135

hâdisede mutlak olarak tatbikine imkân olmadığını. Öyle haklar vardır ki, bunların kullanılması tarzının bu kaideye göre tetkiki imkânsızdır. Meselâ bir kadının Türk vatandaşlığına girmesini sağlamak için yapılmış bir evlenme akdinin, bir hakkın suiistimâli teşkil ettiği iddia olunamaz. Bir kira mukavelesinde, feshi ihbar etmeye hakkı olan tarafın bu ihbarda bulunması, diğer tarafı çok güç bir duruma düşürürse bu, normâl olarak, gene bir hakkın suiistimâli sayılamaz. Meselâ mesken buhranı bulunan bir şehirde ev sahibinin, kanun veya mukavelenin kendisine tanıdığı hakka dayanarak, feshi ihbar eylemesi ve böylece kiracıyı evden çıkarmağa dâvet etmesi — evin boşalmasının, sâhibine hiçbir menfaati olmasa bile — hakkın kötüye kullanılması sayılamaz. Ancak evde ağır bir hasta bulunduğu ve onun başka bir yere naklı hayatî bir tehlike arzettiği halde ev sâhibinin günügününe tahliyede ısrar etmesi, hakkın suisstimâlini teşkil edebilir (32)

Yazılı şekle bağlı âkit, meselâ kefalet (BK, mad. 484) bu şekilde yapılmazsa muteber olmaz. Şayet kefil olan kimse, alacaklıya : «Bu şekle ne lüzum var, namuslu insanlar arasında esas sözdür» diyerek onu kandırmış olduğu halde, sonradan bu akdin şekle uygun olmadığı için muteber olmadığını ileri sürerse ,hakkını kötüye kullanmış olur. Bir takım vaadlerle alacaklıyı kandırıp onu dâva açmaktan alıkoyarak sonradan borcunu ödemeyen ve dâva açılınca buna karşı müruruzaman (zaman aşımı) def'ini ileri süren borçlunun bu hareketi de hakkın kötüye kullanılmasıdır demekki bir hakkın kullanılmasında suiistimâl bulunup bulunmadığı, münferit hâdisenin şartlarına ve icaplarına göre hallolunması gereken bir meseledir.

MK. mad. 2/II ye nazaran, hakkın kötüye kullanılması durumunun mevcut olması için bir hakkın kullanılması münhasıran başkasını zarara sokmalı ve bu kullanmanın hak sahibine hiçbir faydası olmamalı veya bu fayda cüz'î olmalıdır. Burada mesele sübjektif olarak değil. tamamen objektif olarak mütalâa olunmalıdır; yâni kullanılması, kendisine hiçbir menfaat sağlamayan bir hakkını kullanan kimsede karşı tarafa zarar verme kasdının bulunması şart değildir. Bunu güzel izah eden ve klâsik misâl olarak hukuk kitaplarına geçmiş olan duvar misâlini ele alalım. Her mâlikin arsası üzerine imar ve belediye nizamları dairesinde, istediği yükseklikte bir duvar inşa ettirmeye hakkı vardır. Bir kimsenin kendi arsasına yaptığı çok yüksek bir duvar, komşusunun evinin denize olan manzarasını tamamen kapamak-

(32) Bu misâl Prof. E. Huber tarafından MK .projesinin İsviçre Federal Meclisindeki müzakeresi esnasında verilmiştir. Bak: Tuor, s. 45.

bu hareketinden kendisi için bir menfaat gütmediği» mânasını çıkarmakta iseler de (34), fikrimizce fâilin kusurunu arayan sübjektif telâkkiye iltihak eden bu tefsir tarzı «hakkın suiistimâli» mefhumunun tatbik sahasını çok daraltmakta ve kanunun ruhuna uymamaktadır. Gerçi, yukarıda işaret olunduğu gibi, İsviçre MK. nda «âşikâr suiistimâli» denildiği halde, bizde «sırf gayrı ızrar eden suiistimâli» denilmesi, mefhumu daraltmış ise de, kanun fâilde behemehal kusur aramamış, yâni objektif esastan ayrılmamıştır; MK. 2/II de «sırf gayrı ızrar kasdiyle yapılan suiistimâli» denilmiyerek «sırf gayrı ızrar eden suiistimâli» denilmesi bunu açıkça gösteriyor. Şu halde bir hakkın kullanılması, objektif hüsnüniyet hudutlarını tecavüz ediyor ve hak sahibine ehemniyetli bir menfaati olmadığı halde sırf başkasına zarar veriyorsa, o kullanma hakkın suiistimâlini teşkil eder. Zira bu halde hak, sosyal gayesine ve fonksiyonuna göre kullanılmamış demektir. Hakkını kullanan kimsede, bu gaye ve fonksiyonu aşmak kasıt ve niyeti olmasa bile, mademki devrin içtimaî, iktisadi, ahlâkı telâkkilerine dayanan objektif bir görüşle incelendiği zaman, hakkın istimâlinin sırf başkasına zarar vermekten başka bir netice doğurmadığı görülmüş ve böylece hakkın kullanılması sosyal gayesini tecavüz etmiştir (35), artık o, iyiye kullanma değil, kötüye kullanmadır (36).

---

(34) Bak: **Arsebük, I, s. 107; Saymen, Türk Medenî Hukuku I, Umumî prensipler** (İstanbul 1956) s. 302.

(35) İsvicre'de geçmiş ve karara bağlanmış olan bir hâdiseye telmihan **Sauser-Hall,** (s. 88, not 1 de) ve ondan naklen, **Arsebük,** s. 108 ve **Saymen,** a.g.e., s. 303/304 de, İsviçre'nin Berne şehrinde rekabet yüzünden birbirine düşman olan iki kasaptan birinin kendi köpeğine diğer kasabın ismini takmasını ve nefret ettiği ismi taşıyan bu hayvana her gün küfretmesini, «şüphesiz bir şahsın köpeğine herhangi bir ismi koymağa hakkı vardır, bu da o köpeği diğerlerinden ayırmak, kolaylıkla çağırabilmek içindir; yoksa komşusunu serbestçe tahkir için bu hak kullanılırsa, içtimaî fonksiyonundan suiniyetle inhiraf ettirilmiş olur» gerekçesiyle hakkın suiistimâli saymaktadırlar. Fikrimizce burada yalnız hakkın suiistimâli değil, doğrudan doğruya, şahsiyet hakkına tecavüz suretiyle işlenmiş bir haksız fiil mevcuttur.

(36) **Esat Arsebük,** bu şartlara bir de «hakkın suiistimâline örfün cevaz vermemesi» şartını ekliyerek şöyle demektedir: «İstimâle örf cevaz vermemelidir. Meselâ bağdaki arsaya bir ev yaptırıyorsunuz. Benim bahçemin duvarı alçak idi. Eğer duvarı olduğu gibi bırakırsam, siz evimin bütün harimini göreceksiniz. Binaların yapılış şekli bunu icabettiriyor. Binaenaleyh ben de duvarımı yükseltiyorum ve sizi kendi odalarımın içerisine bakmaktan menediyorum. Bu hareketime örf ve âdet cevaz verdiği cihetle burada hakkın suiistimâli bahis mevzuu olamaz» (bak: **Arsebük,** s. 107/108). Müellif burada, İsviçre MK. nun bize alınmamış olan 5 inci maddesinin «Kanunun âdete veya mahalli örfe atıf yaptığı yerlerde, bundan önce yürürlükte bulunan Kanton hukuku tatbik olunur...» diyen ikinci fıkrası delâletiyle, Mecellenin «Ailenin oturacağı mahalleri görmenin fahiş zarar» olduğunu söyliyen 1202 nci maddesine dayanmaktadır. Halbuki, Tatbikat Kanununun 43 üncü maddesi Mecelleyi sarih surette ilga ettiğinden onun hükümlerini örf ve âdet hukuku şeklinde nazara almaya artık imkân yoktur. Nitekim Temyiz Mahkemesi Hukuk Heyeti Umumiyesi 1934 tarihli bir kararında: Müddeaaleyhin açtığı pençerelerden müddeinin oda ve müştemilâfının görülmesi, açılan pencerelerin kapatılmasını mucip kanunî bir sebep olmadığı halde, örf ve âdetten bahisle bahçeye nâzır pencerelerin kapatılmasına karar verilmesi kanuna muhaliftir» içtiha-

138

Yukarıki izahlar açıkça gösterdi ki, hakkın kötüye kullanılması mefhumu, iyiye kullanılması mefhumunun bir bakıma ters cepheden görünüşüdür. yâni herhangi bir hak objektif hüsnüniyet kaidesine aykırı olarak kullanılmışsa, umumiyetle o hak kötüye kullanılmış demektir. Bunun müeyyidesi çeşitlidir:

Hususî müeyyideler: Bâzı hakların hudut ve şümulü kanunla tâyin edilmiş ve bunlar suiistimâl edildiği takdirde ne gibi müeyyideler tatbik olunacağı birçok hususî hallerde açıkça belirtilmiştir. Meselâ MK. mad. 156 gereğince: «Karı, kanunen haiz olduğu temsil salâhiyetini suiistimâl ederse.... koca bu salâhiyeti kendisinden tamamen veya kısmen nezedebilir. Keza MK. mad .274 e göre: «..... nüfuzunu ağır surette suiistimâl eden.... ana ve babadan hâkim, velâyet hakkını nezedebilir» 427 nci maddeye göre ise: «Vasının ... vazifesini ifada suiistimâli ... görülürse mahkemei asliye tarafından azlolunur. Bütün bu maddelerde «karının temsil salâhiyetinin nez'i», «ana-babadan velâyet hakkının nez'i», «vasînin azli», hakkın bu hususî hallerdeki suiistimâlinin müeyyidesini teşkil etmektedir. hakkın kötüye kullanılmasına kanun tarafından müsaade edilmediğinin açık misâllerinden birisi de BK. mad. 25 de mevcuttur. Bunu izah için aynı kanunun 23 üncü maddesini ele alalım. Bu madde «akit yapılırken esaslı bir hataya düçar olan tarafın bu âkitle bağlı olmadığı» kaidesini koymuştur. Esaslı hataya düşen taraf âkitle bağlı olmadığını diğer tarafa bildirmek hakkını haizdir. Fakat BK. mad. 25 e göre, kimse kendi hatasına hüsnüniyet kaidelerine aykırı bir şekilde istinat edemez. Kanun bu müeyyide ile, hata eden tarafın kendi hatasından menfaat sağlamağa kalkışmasını, yâni hakkını kötüye kullanmasını ve karşı tarafın, hataya düşenden daha fazla bir zarara uğramasını önlemek gayesini gütmüştür (37). MK. mad. 656 : «Bir mâlikin hakkını tecavüz etmesinden

dında bulunmuştur (Temyiz Hukuk Heyeti Umumiyesi Kararları 1930 - 1934, s. 221). Binaenaleyh eğer Arsebük'ün verdiği misâlde inşa edilen yüksek duvar komşunun tamamen manzarasını kapatmak veya havasını kesmek suretiyle ona mühim surette zarar veriyorsa, bahçesini veya evini göstermemek için çok yüksek duvar inşa ettiren kimse, fikrimizce, mülkiyet hakkını suiistimâl etmiş sayılmak lâzımdır. Zira Mecelle devrinden bugüne kadar telâkkiler çok değişmiştir.

(37) Meselâ bir kimse muhtelif markada yazı ve hesap makineleri satan bir mağazaya bir mektup yazarak X markalı bir yazı makinesini kataloğda yazılı fiyatla istediğini bidirmiş ve fakat mektuba yanlışlıkla S markalı hesap makinesi yazmış ve tüccar da bunu kabul etmişse, sonradan hatasını anlayan o kimse, bu akidle bağlı olmadığını tüccara bildirerek akdi hükümsüz kılmak hakkını haizdir, zira esaslı bir hataya düşmüştür. Fakat ticarethane sahibi o şahsa, istediği X markalı yazı makinesini de aynı fiyatla vermeğe razı olduğu halde, o kimse mektuptaki hatasına dayanarak akidle bağlı olmamakta hâlâ ısrar ederse, onun bu hususta fesih hakkini kullanması, hakkın suiistimaiini teşkil edeceğinden, kanun buna cevaz vermemiştir (BK. mad. 25/II).

a). Şartları bakımından: Herhangi bir fiil ve hareketin BK. na göre haksız fiil sayılması için, şu şartların bir arada bulunması lâzımdır: a) O fiil hukuka aykırı olmalı, yâni bir hukuk kaidesini ihlâl etmelidir; b) O fiil neticesinde başkasına bir zarar verilmiş olmalıdır; c) Fiili işleyenin kusuru yâni kasdı (suiniyeti) veya ihmali bulunmalıdır; d) Fiil ile arasında denk (uygun) bir illiyet rabıtası bulunmalıdır. Bu dört şart bulunduğu takdirde ortada BK. mad. 41 ve. müt. e göre bir haksız fiil mevcut olur ve fail bundan doğan zararı tazminle mükellef tutulur.

Hakkın suiistimâline gelince: Bir hareketin, hakkın suiistimâli sayılması için, yukarıda izah olunduğu gibi, bizde şu şartların bulunması iktiza eder: a) O fiil, esas kaide bakımından hukuka uygun bulunmalı, yâni kanunun tanıdığı bir hakkın kullanılması mahiyetinde olmalıdır. b) Bu hakkın kullanılması başka bir kimseye zarar vermeli veya onu zarar tehlikesine mâruz bırakmalıdır (bu zarar yalnız maddî değil, manevî de olabilir). c) Buna mukabil hakkını kullananın bu kullanmada — objektif ölçülere göre — hukukan himayeye lâyik bir menfaati bulunmamalıdır. d) Bütün yukarıki şartlar, hâdiseye ve delillerin vereceği neticeye göre objektif bir şekilde tâyin olunmalıdır. Burada hakkını kullananın kusurlu ve suiniyet sâhibi olması şart değildir; yâni hakkını kullananın sübjektif durumunu behemal araştırmak mecburiyeti yoktur.

«Haksız fiil» ile «hakkın suiistimâli» nin yukarıda hülâsa edilen şartları gözden geçirilince her iki mefhumun hareket noktalarının birbirinden tamamen ayrı olduğu görülür:

1) Birincisinde, hukukun açık bir kaidesine aykırı olan; ikincisinde hukukun açık kaidesine esas itibariyle uygun olan bir fiil vardır. Başka bir deyimle: Birincisinde fiili işleyen kimse bir hukuk kaidesini ihlâl etmekte, ikincisinde ise hukuk kaidesinin kendisine tanıdığı bir hakkı kullanmaktadır.

2) Birincisi, kaideten, sübjektif olarak mütalâa olunur, yâni failin mesul tutulabilmesi için onun kusuru aranır. İkincisi tamamen objektif ölçülere göre takdir edilir; yâni hakkını kullanan da başkasına zarar verme kasdı veya onun bir ihmâli aranmayıp, hakkın kullanılmasının hak sâhibine himayeye şayan bir menfaat temin etmediği halde başkasına bir zarar verip vermediği, «sırf gayri izrar edip etmediği» aranır. eğer hakkını kullananın başkasına zarar vermek kasdı varsa -- ki hakkın suiistimaline ait ekseri hâdiselerde bu vardır — bu cihet hakkın suiistimâlinin bir unsuru olmak bakımından değil, neticesi yâni tazminatın takdiri bakımından ehemmiyetlidir.

145

kun menettiği bir gayeye (yâni faize) şeriate uygun, fakat kaçamak bir yoldan ulaşılmıştır.

Avukatlığa salâhiyeti olmayan bir kimse veya barodan çıkarılmış olan bir avukat, müvekkillerinin üçüncü şahıslardan olan alacaklarını, BK. mad. 162 ve müt. deki şekil ve şartlara uygun olarak temellük eder ve bu suretle bu alacakları vekil sıfatiyle değil, asıl alacaklı sıfatiyle tâkip etmeğe kalkarsa, burada da kanuna karşı hiyle vardır (56).

Hudut dışı edilen bir yabancı kadın, veya Türk vatandaşlığından çıkarılan bir Türk kadını, sırf yeniden Türkiyeye girebilmek veya Türk tabiiyetini elde etmek için bir Türkle evlenirse, bu halde dahi kanuna karşı hiyle vardır. Zira böyle hareket eden kadın kendisi için kanunen yasak olan bir gayeyi başka bir kanun hükmüne dayanarak elde etmek istemiştir (57).

Verilen şu birkaç misâl açıkça gösteriyor ki, «kanuna karşı hiyle» mefhumunda hakkın suiistimâlinde olduğu gibi, behemehal başkasının hakkına bir zarar verme hali değil, kanunun bir hükmünün menettiği bir gayeye ulaşmak için onun başka hükümlerinden faydalanmaya kalkışma suretiyle hukuk nizamına aykırı hareket hali mevcuttur ve bu sebeple kanuna karşı hiyle dahi, hukukî himayeden mahrumdur. Hususî hukuka ait bir muamelede kanuna karşı hiylenin hususî bir müeyyidesi yoksa, o muamelenin BK. mad. 19 ve 20 nin. «kanuna ve ahlâka aykırı âkitlerin bâtıl olduğu» hakkındaki umumî hükümlerine dayanılarak iptâl ettirilebilmesi, kanunlarımızın ruhuna uygundur (58).

—— «o» ——

(56) Avukatlık K. mad. 50, böyle hareketleri ceza tehdidi altına koymuştur.

(57) Zira 1312 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 13 üncü maddesi bir Türkle evlenen yabancı kadınların Türk vatandaşı olacağını söyler. Fakat yukarıki durumlarda kanuna karşı hileye mâni olmak için, Türk kanun koyucusu ayrıca kaideler koymak mecburiyetinde kalmıştır. Nitekim ecnebilerin Türkiyede ikâmet ve seyahatleri hakkında 3529 sayılı kanunun 25 inci maddesi aynen şöyledir: «Bu kanun mucibince sınır dışı edilmiş olan veya umumî hükümlere göre Türk vatandaşlığını kaybetmiş bulunan ecnebî kadınlarla, sınır dışı edilmesine veya vatandaşlıktan iskatına evlenme muamelelesinin tekemmülünden evvel karar verilen ecnebî kadınlar, 1312 sayılı Türk Vatandaşlık Kanununun 13 üncü maddesiyle ecnebî kadınlara bahşedilen haktan istifade edemezler».

(58) Kanuna karşı hile için ezcümle bak: v. Tuhr, a.g.e., s. 7, Enneccerus Kippwolff, Lehrbuch des Bürgerlichen Rechts, cilt I, 13. bası, s. 578; Georges Ripert, La règle morale dans les obligations civiles, 3, bası, 345, No. 173 ve s. 347, No. 174; egger[illegible]re Medenî Kanunu şerhi, cilt I (tercüme Valf Çernis), (Ankara 1947) s. [illegible]svıç-Kanuna karşı hiyle istimâli, İstanbul Barosu Dergisi, 1940, s. 376 ve [illegible]; Saymen Berki, Devletler hususî hukukunda kanuna karşı hiyle, Ankara Üni[illegible]ut,; Osman Fazıl tesi cilt I (1943) s. 406 ve müt. [illegible]versitesi Hukuk Fakül-

148

Memleketin sayılı psikiyatri otoritelerinden eski Adlî Tıp Reisi Dr. Ahmet Şükrü Emet'e ilk Adlî Tıp Reisi Olduğunda kanunun bu lâzimesini naçizane hatırlatmıştım. O gündenberi İstanbul Adlî Tıp morgunda bir adlî tabip, diğeri patoloğ olmak üzere otopsiler iki mütehasıs tarafından yapılmaktadır.

Çok değerli eski doçentim, Profesör Cahit Özen tarafından da bu kanunî emre sadakatla riayet edilmektedir.

Türk yurdu, bölünmez bir bütündür. Adalete varmak ve hatadan korunmak için kanunun emri İstanbul'da tatbik edilirken diğer illerinde ve ilçelerinde bu hükmün yerine getirilmemesi tezâdını izah etmeğe imkân yoktur. Cinayet dâvalarının sürüncemde kalabilmeleri ihtimali ve hatta bazen adlî hatalara bile sebep olma düşüncelerinin başlıca sebebi: Tek hekimle yapılan otopsilerdir. Bir vilâyet merkezinde tek hekimle yapılan gayet enteresan bir cinayette verilen raporda anotomik organların yeri bile yanlıştı. Yine bir kaç yıl evvel Konya civarında vukubulan bir cinayette mezarın açılmasına lüzum görüldü ve doçentim Cahit Ardalı mahkeme kararıyle bilirkişi olarak oraya kadar giderek cesette kalmış olması melhuz son izler üzerinde incelemede bulundu.

Bu raporların pek acı ve teesûr uyandırıcı örneklerine bizden çok Temyiz Mahkemesi sayın âzaları şahit olmaktadırlar.

Şu halde Kati zaruretin bulunmadığı hallerde (ki bu zaruret büyük şehirlerde hiç kalmamıştır).

Otopsinin iki hekim tarafından yapılmasında adalet için su götürmez fayda vardır . Kanunun her hükmünü kılı—kılına yerine getirmekten şeref duyan ve hatta bu hususta «adlî vehme» kadar gidecek çok temiz bir titizlikle hareket eden cumhuriyet müddeiumumilerinin kanunun bu sarih hükmünü de yerine getirmekte «imkân olan her yerde» tereddüt etmeden tatbik edeceklerine hiç şüphe yoktur.

Nadir de olsa bâzan iki mütahassısın yaptığı otopsiye bile itirazda ve şikâyette bulunulduğunu gördüğümüz içindir ki, bu hususu bilhassa önemle belirtiyor ve ısrarla üzerinde duruyoruz

Ceset Adalet için bir hazinedir. Bu hazine acele ile, yanlış, sakat, yorgunluk ve bilgisizlikle parçalanıp dağıldıktan, bir avuç kemik ve toprak haline geldikten sonra yapılan hatayı en yüksek otoritelerden toplu bir bilim heyetinin bile düzeltebilmesine imkân olmadığına bir kere daha işaret etmek isteriz.

Kanunun bu hükmünün imkân olan her yerde yerine getirilmesini ve yardımcı bir doktor terfikını kanuna dayanarak hükûmet hekimleri, bele-

diye hekimleri, sağlık merkezi hekimleri hülâsa ekspertize davet edilen her hekim isteyebilir, istemelidir, istemek hakkıdır. Hatta istemesi meslekî şerefi için bir vazifedir. İleride sorgu ve suale mâruz kalmamak ve itham altına alınmamak için bu şekilde hareket etmekle ilmî bir cesaret örneği göstermiş olurlar. Bu kanunî isteği yerine getirmiyecek hiç bir hâkim ve Müddeiumumi tasavvur edemem. Onlar hakka, adalete ve doğrunun tâ yanı başına varmak için kanunun emrettiği her isteği yapabilmekten yanlız büyük bir zevk ve şeref duyarlar. Uzun yıllar süren adlî tıp hayatım bana bu inancı vermiştir.

Bâzılarının da sandığı gibi meşhut suç tahsisatsızlığının azlığından veya yokluğundan dolayı otopsi ameliyesinde ikinci bir hekime lüzumu görülmüyeceğini düşünmek bile istemem. Türk Milleti ve Türk Devleti adalete varmak ve hatadan kaçınmak için malî külfeti bir an dahî tasavvur etmiyeceği gibi, adaletin mümessili hâkim veya Müddeiumumi de böyle bir tasavvuru aklından bile geçirmez, Asıl olan bir tek masumun ceza görmemesi ve suçlunun da cezasız kalmamasıdır.

Otopsi ameliyesinin ölüyü son hastalığında tedavi eden hekime yaptırmamakta tam bir isabet vardır. Hatta ben daha ileri giderek diyeceyim ki: yaralıya son tedavi eden hekimin otopsi yapılmasına lüzum olmadığı hakkında vereceği mütelâa veya raporla da asla yetinmemek lâzımdır.

Geçenlerde vazife icabı elimize geçen bir adlî dosyada sağlık merkezinde yatan bir yaralının ölmesi üzrine bu sağlık merkezi müdavî başhekiminin otopsiye lüzüm olmadığına dair verdiği iki satırlık on satırlık da olabilir — bir rapor üzerine otopsiden vaz geçilmiş.

Bir kere hâdise gayet kompleksti. İki çeşit silâh yarası olduğu iddiası vardı. Otopsi yapmamak değil, otopsiye bu vakada kati zaruret vardı ve hatta kanunun hükmüne uyarak iki hekim tarafından yapılması lâzımdı.

Diğer mühim bir cihette: Hekimin koyduğu teşhisteki isabetsizlik veya yaptığı tedavideki noksanlık dolayısiyle otopsiye lüzum göstermemiş olmasının düşünülmemesi büyük bir kusurdur. Hatta bu cihetler varit o'masa bile ileride ceset gömüldükten sonra bu hekime bir kusur ve hata atfedilebilir olması da muhtemeldir.

Otopsiyi müdavi hekimin yapması ise asla doğru değildir. Müdavi hekim hiç taksirli olmasa, kendinde iyi niyetten başka bir his bulunmasa bile yine bu amelyeyi onun yapması doğru olmaz. Çünkü insanı bütün hislerinden düşüncelerinden tecrit ederek objektif çalışan bir robot adam yerine koymak kaabil değildir. Bunu istemeğe hakkımız da yoktur. Otopsi esnasında gördüklerini, hayatında koyduğu teşhis yoluna kaydır-

BIBLIYOGRAFYA

H. Donnedieu de Vabre : Perécis de droit iriminel (1946)

P. Bouzat Traitè Theoripue et Protipue de droit **Pénal (1951)**

Charlres Germain : Le dêbut de la probation en France - La Vie Judiciaire du 19 au 24 octobre, 1953, no. 393

Charles Germain : Rapport annuel sur l'exercice 1952 (1953)

Marc Ancel : La probation en France - Confèrence faite au cours International de Criminologie (16/10/1953)

P. Cannat : Les experiences tentées en matiére d'execution des courtes peines d'emprisonnement - Revue de science criminelle et de droit compare, no. 1, Janvier - Mars 1954,

Hakkı Uma : Probation rejimi hakkında rapor, Adliye Dergisi, Haziran 1953.

J. Pinatel : Traitè étémentaire de science penitentixaire et de défense sociale (1950)

TECİL VE PROBASYON (Probation)

Kemalettin KAZUK

— Giriş —

Bugün Fransa'da tecil müessesesi vasıtasıyla varılmak istenen islâh müessesesinin tetkikine geçmeden evvel fransız tedvinatının tecili nasıl kabul ettiğini, fransız mevzuatında tecilin ne olduğunu tarihçesiyle birlikte kısaca anlatmakta zaruret vardır.

Bu sebeple evvelâ fransız mevzuatında cari tecil müessesesini ve bu arada tecilin tatbik şekillerini ve neticelerini ve bundan sonra probasyon başlığı altında probasyonla tecilin biribirine benzeyen taraflarını anlatacak, bunu müteakip Fransa'da probasyon üzerinde yapılmakta olan pratik tecrübelerden bahsedecek ve probasyonun Fransa'da kabulü hususunda hazırlanan 11/temmuz/1952 tarihli kanun projesini anlattıktan sonra bu kanun projesinin tercümesini de yaparak neticeye geleceğiz.

I

Fransız mevzuatına göre tecil müessesesi

Tecil menşe itibariyle bir fransız müessesesidir. Senatör Bèrenger 1884 tarihinde hazırladığı bir kanun projesiyle mükerrirliğe mâni olmak istemiştir. Keyfiyet 1885 senesinde Roma'da akdedilen ceza evleri kongresinde mevzuu bahis edilmiş ve Fransız Parlamentosunun uzun süren usulî muameleleri yüzünden tecil müessesesi daha Fransa'da kabul edilmeden 31 Mayıs 1888 tarihinde Belçika tarafından kabul edilmiş ve bundan üç sene kadar sonra yani 26 Mart 1891 tarihinde Fransızlarca da kabul edilmiştir. Bu kanun projesini hazırlayan zatın ismine izafeten, Bérenger kanunu diye dahi anılmaktadır.

Tecilden maksat, mükerrirliğe mâni olmaktır. Suç işliyene ceza vermek suretiyle mükerrirliğin önüne geçilebileceği gibi mâni tedbirler almak suretiyle de mükerrirliğin önüne geçilmek mümkündür. İlk defa suç işliyen kimsenin, işlediği suç ağır olmamak şartiyle, cezasının infazı muayyen bir müddet geri bırakmak ve bu müddet zarfında başka bir suç işlemediği takdirde hükmolunan cezanın verilmmiş addedilmiş olması ve başka bir suç işlemesi halinde her iki suçun cezasının ayrı ayrı infaz olunacağı kabul edilmek suretiyle ilk defa suç işliyen kimsenin bir taraf-

tan cezaevine girmesine ve cezaevi muhitiyle temas etmesine mâni olunmuş, diğer taraftan da suç işlemesi halinde iki cezayı, fakat bu defa şartlar mevcut olduğu takdirde, tekerrür ahkâmı da tatbik edilerek ağırlaştırılmış olarak çekeceği tehdidiyle cemiyet içinde ihtiyatlı ve tedbirli hareket etmesi temin edilmiş olmaktadır.

26 Mart 1891 tarihli Bêrenger kanunu diye anılan kanunun tecil mekanizmasını anlatan maddeleri aşağı alınmıştır.

Cezaların tahfif ve teşdidi hakkında 26 Mart 1891 tarihli kanun:

Madde 1 — Eğer suçlu âdi hukuk (droit commun) (1) cürüm ve cünhasından dolayı evvelce hapse mahkûm olmamışsa hapis veya para cezasına mahkûmiyet halinde cinayet ve cünha mahkemeleri, aynı hükümle ve esbabı mucibeli kararla cezanın infazının tecilini emredebilirler.

Şayet, hüküm veya karar tarihinden itibaren beş senelik müddet zarfında, mahkûm âdi hukuk cürüm veya cünhasından dolayı hapse veya daha ağır bir cezaya mahkûmiyetle neticelenen hiç bir takibata mâruz kalmazsa, mahkûmiyet vâki olmamış addolunur.

Aksi takdirde, cezalar bel'edilmeden evvelâ birinci ceza sonra da ikinci ceza infaz olunur (2).

Madde 2 — Cezanın infazının geri bırakılması mahkeme masraflariyle zarar ve ziyan dolayısiyle hükmolunan meblâğa şâmil değildir.

Cezanın tecilinin keza, fer'î cezalara ve mahkûmiyetten mütevellit ehliyetsizliklere de şümulü yoktur.

Bununla beraber, bu fer'î cezalar ve bu ehliyetsizlikler bundan evvelki maddenin tatbik edilerek mahkûmiyetin vâki olmamış addolunduğu günden itibaren artık hüküm ifade etmezler.

Madde 3 — Cinayet veya cünha mahkemesi reisi cezanın tecil edildiğini bildirdikten sonra, birinci maddedeki şartlar tahtında yeni mahkûmiyetler halinde birinci cezanın, ikinci ceza ile bel'edilmeden infaz edileceğini ve Ceza Kanununun 57 ve 58 inci maddeleri dairesinde tekerrür hükümlerinin câri olacağını mahkûma bildirir.

(1) **Droit commun (âdi hukuk, müşterek hukuk, umumi hükümler)** — Kanun veya yahut taraflarca hilâfına hüküm konmadıkça muayyen bir kategorinin hukuki münasebetlerine tatbik olunan umumî kaidelerdir (H. Capitant)

(2) **Fransa'da halen bizde mevcut cezaların cem'i sisteminin tam aksi olan cezaların bel'i sistemi caridir.**

çezasına mahkûmiyet, musadere, kabahatlardan yahut siyasi veya askerî bir suçtan dolayı mevcut mahkûmiyetler suçluya ilk suçlu vasfını kaybettirmemektedir. Bu türlü mahkûmiyetleri olanların hapis cezasiyle cezalandırılan bir suçtan dolayı mahkûm olmaları, cezalarının teciline mani olmamaktadır.

Her ne kadar askerî bir suçtan dolayı hapse mahkûmiyet âdi hukuka ait bir suçtan dolayı verilecek hapis cezasının teciline mâni olmuyorsa da ayni şahsın, müddeti zarfında, tekrar askerî veya bahrî bir suç işlemesi halinde tecil hakkını yâni ilk suçlu olmak vasfını kaybetmektedir.

Kanunun ikinci maddesinin ikinci fıkrasına nazaran tecilin mahkeme masraflariyle zarar ve ziyan sebebiyle hükmolunan meblâğa şumulü yoktur.

Tecilin Fransa'da suçluyu daha yakından tanıdığı kabul edilen mahkemelere has bir hak olup tecili herkese tatbik etmekle mükellef değildirler; lâyik gördüklerine tatbik ederler.

Tecil mahkûmiyetle birlikte ve esbabı mucibeli kararla verilir. Suçlunun hazır olması halinde, hâkim, tecil mekanizmasını ve cezanın ne tarzda avdet edeceğini anlatır.

Fransız mevzuatında, tecilin ika edilen zararın suçlu tarafından tamiri şartına tâlikına cevaz yoktur.

B — **Tecilin neticeleri** — Fransız mevzuatına göre hükmolunan cezanın katîleştiği tarihten itibaren beş sene içidne mahkûm âdî hukuk cürüm ve cünhasından dolayı hapis cezasına veya daha ağır bir cezaya mahkûm olmazsa ceza hükmedilmemiş addolunur. Aksi takdirde evvelâ ilk ceza infaz olunmakla beraber, cezaların belli kaidesini bertaraf ederek tekerrür hükümleri, şartları mevcut olduğu takdirde, tatbik olunmuş bulunur ikinci ceza da infaz olunur.

İlk cezanın avdetinde artık mahkemenin bir rolü yoktur; yâni cezayı avdet ettirip ettirmemek hususunda hâkime terettüp eden bir vazife ve salâhiyet mevcut değildir.

Cezası tecil edilmiş olan kimsenin beş senelik tecrübe müddeti içinde adlî sicilinde 1 ve 2 numaralı bültenlerde mahkûmiyet kaydı mevcuttur. Fakat alâkalılara verilen 3 numaralı bültene kaydedilmemektedir. Bununla beraber suçlu beş senelik tecrübe müddeti içinde hapisle veya daha ağır bir ceza ile neticelenen bir suç işleyecek olursa bu 3 numaralı bültende de mahkûmiyet kaydının görünmesi lâzımdır. Mahkûmiyet beş senelik tecrübe müddeti içinde tecil edilmiş olan cezanın avdetini icap ettirir bir suç işlememiş olması halinde ceza bütün neticeleriyle hükme-

165

dilmemiş addolunacağı gibi adlî sicilde 1 numaralı bültende bulunan mahkûmiyet kaydına da bu şekilde işaret edilmektedir. Fakat mahkûm olduğu hapis ve para cezalarından yalnız birisi tecil edilmiş olan kimsenin diğer cezası mevcut olduğu için tecil edilmiş cezası artık infaz edilmiyecekse de diğer mahkûmiyeti mevcut kalacaktır.

II

Probasyon (Probation)

Ana hatlarını kabaca çizdiğimiz ve cezanın şahsîleştirilmesi hususunda — bu haliyle — kendisinden sitayişle bahsedilmiş olan tecil müessesesi, bir anglo — sakson müessesesi olan **Probasyon**,un Avrupa kara hukuku ufuklarında görünmesi üzerine büsbütün ehemmiyet kesbetmiştir. Tecil bugün Probasyonun kara Avrupasına akması hususunda kendisinden vaz geçilmesi mahkûm olmıyan bir kanal, bir yol olarak ad ve kabul edilmektedir.

Fransa'da her zaman olduğundan fazla, büyükler hakkında, Probasyonun tecil kanaliyle kabul mevzuu bahis olmakta ve bu hususta, ileride bütün tafsilâtiyle anlatılacak olan tecrübeler dâhi yapılmaktadır.

Fransa'da **Probation** kelimesi üzerinde durularak bunun **tecrübe** manasına gelen ve İngilizler tarafından alınmış eski bir Fransızca kelime olduğunu söylemekle Fransızlar bu müesseseyi şimdiden benimsemiş görünmektedirler. Bunda bir dereceye kadar hakları da vardır. Zira, 1912 senesinde küçükler hakkında kabul edilip tekâmül neticesi 2 şubat 1945 tarihli ordonansla ve 24 mayıs 1951 tarihli kanunla hakiki ifadesini bulan **nezaretaltında serbesti** (la liberté surveillée) müessesesi Probasyonun Fransa'daki tezahürüdür (3).

Probasyon, Ocak 1951 tarhinde Birleşmiş Milletler İçtimaî Meseleler Seksiyonunun neşrettiği bir etütte şöyle tarif edilmiştir: «Probasyon suçluların bir islâh ve tedavi (traitement) (4) metodudur. Tarihî bakımdan

(3) Nezaret altında serbesti, Amerikalıların **probation** müesseselerinden takliden alınarak 22 7 1912 tarihli kanunla kabul ve bilâhere 2 2 1945 tarihli ordonansta 24 5 1951 tarihinde yapılan tadilâtla nezaret altında serbestiden bahseden 25 den 32 ye kadar olan maddelerine esaslı yenilikler getirilmiş ve bu tadil bu arada bu sistemin bel kemiği mesabesinde olan delegelerin teşkilâtlandırılması prensibini vazzetmekle beraber tatbik sahasını da tevsi etmiştir. Bu tedbir, mahiyeti itibariyle, çocuk mahkemeleri yahut çocuklar hâkimi tarafından küçüğün — korunması ve gözetilmesi maksadiyle — delege olarak seçilmiş bir şahsın himaye ve nezaretine tevdiinden ibarettir, Buodan mada bu tedbirin devamı müddetince küçüğün menfaatı icap ettirdiği takdirde yerleştirildiği yerin ve vaziyetinin değiştirilmesi kabildir.

(4) Bu tâbirin medlûlü hakkında 1956 tarihli Adliye Dergisinin 6 ncı sayısının 586 ncı sahifesinin altında mevcut nota bakınız.

bu rejim, mücrimiyetin tahakkuk ettiği bâzı hallerde hapsin yerine kaim olmak üzre kabul edilmiş olmakla beraber, mahkeme başka mülâhazalarla hapis cezasına mahkûmiyetten tevakki etmeğe sevkolunmuştur. Hülâsa olarak denilebilir ki, Probasyon hususî olarak seçilmiş bâzı suçluların islâh ve tedavi (traitement) metodudur ve Probasyon suçlunun şahsî bir nezaret altına konulmuş ve ferdî bir yardıma mazhar olmuş olarak cezasının şartla geri bırakılmasına taallûk eder (5).

Bu şekilde tarif edilen Probasyonun hususîyetlerini üç noktada toplamak mümkündür :

1 — Mücrimiyeti tahakkuk eden suçlunun mahkûm edilmesi, suçluya ceza verilmesi tecil edilmektedir.

2 — Probasyondan istifade etmesi için mücrimin bir muvafakati lâzımdır.

3 — Probasyon, esası serbest tedavi olan terbiyevî yardım veya nezaret organizasyonuna istinat etmektedir.

Bir zamanlar Fransa'da tecile Probasyonun bir şekli olarak bakılmış ise de bilâhere bu iki müessese arasında büyük farkların mevcut olduğu anlaşılmıştır. Probasyon daha geniş maanada alınmak şartiyle bir **t e c r ü b e y e koyma** (misa á l'epreuve) dır. Yalnız şu muhakkaktır ki ikisinin müşterek unsuru : Her ikisinde de suçlunun, hürriyeti tahdit eden cezanın tatbikından kurtulmakta olduğudur. Gerek Probasyonda ve gerek tecilde suçluya salâh için son bir şans bahşedilmektedir. Bu itibarla her ikisi de tekrrürle ve bilhassa kısa hapis cezalarının mahzurlariyle mücadele vasıtasıdır.

Buna mukabil aralarında büyük farklar vardır : Demin de işaret ettiğimiz gibi anglo — sakson maanasiyle Probasyon cezanın infazının geri bırakılması değil, mahkûmiyet kararının verilmesinin geri bırakılmasıdır. Halbuki tecil şarta bağlı bir mahkûmiyettir.

Diğer taraftan Probasyon suçlunun cemiyetle olan bir taahhüdüne bağlıdır. Suçlunun bir taahhüdü, bir angajmanı olmadan Probasyon düşünülemez. Tecil ise böyle bir taahhüt icap ettirmemektedir. Tecilde suçlunun muayyen bir müddet zarfında başka bir suç işlememesi halinde mahkûm olduğu ceza ortadan kalkmaktadır. Halbuki Probasyonda suçlu, seçilmiş, ihtimamla yetiştirilmiş personelin daimî mürakabe ve neza-

(5) La Vic judiciaire - du 19-24 Octobre 1955, N. : 393

167

sında yer almakta olan bir memleket olması sebebiyle ikisinin ortasında karar kılmış ve probasyonu tecilin içine sokmak suretiyle mevcut tecili ibka etmek ve buna probasyonun en esaslı unsuru olan terbiyevî nezaret (surveillance éducative) i eklemek suretiyle mutavassıt şekli kabule temayül etmiştir. Bu ortalama hal şekli 30 Ekim 1952 tarihinde Londra'da probasyon üzerinde yapılan toplantıda, memleketlerinde halen tecil müessesesi mevcut olduğu halde probasyon müessesesi mevcut olmıyan delegelerin tasvibine mazhar olmuş ve probasyonun bu memleketlere tecil yoluyla girmesinin kolay olacağı müşahade edilmiştir, Ayrıca bu şekil probasyonun yanında tecil müessesesinin bugünkü haliyle yaşamasında faydalar gösterilmiştir.

Zira, probasyon şahsı ve şahsın terbiye ve islâhını istihdaf eden bir müessese olması itibariyle mükerrir olan bir mahkûma probasyonu tatbik etmek lâzım gelebilir. Netekim, İngiltere'de böyledir; probasyon mükerrirlere de tatbik edilebilmektedir.

Halbuki, çok kısa bir hapis cezasına mahkûm edilen bir suçluya probasyonun tatbikinde fayda mevcut olmadığı halde hapse de konulmasından ve hapishane muhitiyle temas etmesinden de tevakki olunmak istenebilir. Tehevvüren çok kısa hapis cezasını istilzam eden bir suç işleyen şahsın ceza evine konulacağı yerde onun cezası tecil edilerek, muayyen bir müddet içinde bir daha suç işleyecek olursa bu cezasının avdet edeceği tehdidiyle serbest bırakılması onun hakkında bir psikolojik şok (choc psychologique) teşkil eder.

İngiltere'de son zamanlarda probasyonun yanına tecilin de konulması hakkında bir cereyan baş göstermişse de taraflar bir ekseriyet bulamadığı için bu teşebbüs akim kalmıştır.

Probasyonun cezayı veren hâkim tarafından bütün şartları ile beraber hükmolunması, kontrolün yine hâkim tarafından yapılması fikri rağbet gördüğü halde suçlunun hâkim tarafından tâyin edilen şartlardan birisine riayetsizliği takdirinde cezanın otomatik olarak avdet etmesinde mecburiyet olduğu hususunda ittifak edilmemiştir. Esasen, cezanın şahsîleştirilmesi sahasında probasyonu tecile nazaran daha faydalı yapan taraflardan birisi de budur. Yuyarıda da söylediğimiz gibi cezası tecil edilmiş bir mahkûmun muayyen müddet içinde ve bazı şartlar dairesinde bir suç işlemsei halinde cezası derhal avdet etmekte ve hâkimin müdahalesine hacet kalmadan cezasını çekmektedir. Bir içtimaî terbiye müessesesi olan probasyonda ise mahkûmun şahsına göre onu sınıflandırmak onun hakkında başka tedbirler almak mümkündür. Şayet mahkûm hakkında probasyon hükmedilirken bir hata yapılmış ise hâkimin kara-

tını da alır ve kendisine, bu zaman zarfında bütün hareketlerini kontrol ve ona yardım edecek bir delege tâyin eder; delege, nezareti altına tevdi edilen kimsenin ika edeceği hâdiseleri komite reisine bildirecek ve - şayet vukua gelmiş ise - hâdisenin mahiyetine göre verilmiş olan tedbir kararı değiştirilerek yeni tedbirler alınabilecektir.

Hiç bir hâdise olmadan iki sene geçerse yahut şahsına ve hareket tarzına göre daha az bir zaman içinde Müddeiumumi o şahıs hakkında hususî af yoluna baş vuracak, bu yoldan cezanın affı cihetine gidilecektir. Hususî af yoluyla ceza ortadan kalktığı takdirde mesele yoktur. Fakat af elde edilemezse — ki bu, pek muhtemel değildir. — delegenin kontrolü ve nezareti altında beş senelik müddetin geçmesine intizar edilecektir. Bu takdirde klâstik tecil mekanizması hâkim olacaktır.

Görülüyor ki mekanizma ayni probasyon gibidir. Tecrübeden maksat probasyonun Fransa'da tatbik kabiliyetinin mevcut olup olmadığını anlamaktır.

Tahliye edilenlere yardım komitesinin durumu, mahkûmlara nezareti teşkilâtlandırma bakımından çocuklar hâkiminin durumunun aynidir. Bir hâdisenin vukuu halinde Müddeiumumî derhal harekete geçebilecektir.

b — Ikinci hal: Cezanın, şahsileştirilmiş sistemine göre, hemen infazına karar verilmesi hali.

Müddeiumuminin bu ikinci şıkkı tercih etmesi halinde keyfiyetten tahliye edilenlere yardım komitesi reisini haberdar eder. Bu takdirde komite reisi hücreye koyma, haricî şantiyeye koyma yahut yarım serbesti (semi - libérté) şekillerinden birisi üzerinde karar kılar.

Bu infaz tarzında mahkûmun şahsiyeti ve cezanın şahsiliği bakımından bir zenginlik mevcuttur. Mahkûmun şahsına bu üç tarzdan hangisi uygunsa o tatbik edilir.

Bu üç infaz tarzının tâyininde Müddeiumuminin sâlahiyeti yoktur; bu iş tahliye edilenlere yardım komitesine riyaset eden hâkim tarafından yapılmaktadır. Mevzuat müsait olsaydı bu iş kararı veren hâkim tarafından yapılacaktı; müsait olmadığı için bu iş, haddi zatında kararı veren mahkemenin reisi olan, komite reisi tarafından görülmektedir.

Komite reisi mahkûmun şahsi hakkında tekrar bir anket sosyal yaptırdıktan sonra üç infaz tarzından birini tercih ederek kararını verir. Bu anket polisin ilk yaptığı tahkikatı tamamlar. Mahkûmun ailevî ve içtimaî durumu daha iyi tespit edilir.

IV

Kanun projesi

Bu sözlerden sonra probasyonun kabulü hususunda hazırlandığını söylediğimiz kanun projesinin mucip sebeplerinden kısaca bahsetmekle beraber 11 Temmuz 1952 tarihli kanun projesinin tercümesini yaparak buraya nakletmek yerinde olacaktır.

Bâzı mahkûmların tecrübeye konulmalarına mise à l'épreuve (10) imkân vermek maksadiyle cezaların tahfif ve teşdidi hakkındaki 26 Mart 1891 tarihli kanunu değiştiren 11 Temmuz 1952 tarihli kanun projesi — ve mucip sebepler mazbatası —

Mucip sebepler mazbatasında: Suçluların mükerrirliğine mani olmak için bunların, mümkün olduğu takdirde, cemiyet içinde tekrar yer almaları için kendilerine yardım etmenin en müessir çare olduğu hususunda ceza hukuku mütehassıslarının müttefik oldukları; bu neticeye varmak için bazı memleketler mevzuatının hâkime, suçluyu muayyen bir müddet tecrübeye koymak imkânını bahşettiği ve bu tecrübe müddeti zarfında suçlunun hal ve hareketi, tatmin edici olduğu takdirde, suçlu hakkında hiç bir mahkûmiyetin verilmemiş ve hiç bir hapis cezasına maruz kalmamış olarak addedildiği ve bunun Anglo - Sakson mevzuatında «Probasyon sistemi» diye anıldığı ve Fransız hukukunda da ayni fikri tatbik eden tecil ve meşrutan tahliye adlariyle iki müessesenin mevcut olduğu söylenip Adliye Vekâletince salâhiyetli kimseler vasıtasiyle, İngiltere, Amerika ve Şimal Memleketlerinde câri sistemlerin ve Belçikada bu hususta yapılmakta olan hukukî etütlerin üzerinde tetkikler yaptırıldığı söylendikten sonra:

1 — Ecnebî sistemlerin Fransa'ya zor intibak edebileceği,

2 — Tecrübeye koyma tedbirlerine ait kararların Müddeiumumî tarafından değil mahkemece alınması lâzım geldiği,

3 — Probasyonu tatbik etmekte olan mahkemelerin tecil müessesesini de kabul etmeği düşünmekte olmaları itibariyle bu müessesenin yâni tecilin ilgasının mümkün olmadığı,

4 — Bu itibarla tecrübeye koyması tecil hakkındaki kanuna idhal etmek suretiyle hâkimlere, isterlerse suçluya bugünkü haliyle tecili, isterlerse bâzı vecibeleri ihtiva eden ve tecrübeye koyma ile intibak ettirilmiş

(10) «Mise à l' épreuve» tâbirinin «Probasyona koyma» diye çevirmek dahi yanlış olmaz.

«Adi hukuk cürüm veya cünhasından dolayı evvelce bir sene hapse müsavi veya daha aşağı bir cezaya mahkûm edilmiş bulunan suçlu, cezanın infazının tecilinden faydalanabilir. Bu takdirde, kendisinin tecrübeye konması lâzımdır.

«Eğer suçlular tecrübeye konulmaya elverişli görülürlerse, sorgu hâkimi, her lüzum gördüğünde, anket sosyallerin ve ayrıca lüzumlu tıbbî ve psikolojik muayenelerin yapılmasını emreder.

«İlk tahkikat yapılmadan kendilerine dâva açılmış olan istinaf mahkemeleri (11) ve cünha mahkemeleri, ve hukukî menfaatlar mevzuu bahis ise, mücrimiyet hakkında karar verirken ayni zamanda bir anket sosyalin ve ayrıca tıbbî ve psikolojik muayenelerin yapılmasını emredebilir ve ceza üzerinde karar vermek için dâvayı başka bir celseye tâlik edebilirler. Hukukî menfaatlara mütaallik hususlar haricinde kanun yollarına müracaat ancak bu kararın verilmesinden sonra yapılabilir, Kanun yolları, bir tek hüküm yahut karar teşkil ettiği addolunan ve hukuku âmme dâvası üzerine meydana çıkmış olan kararların heyeti umumiyesine şâmildir.

«Şayet hüküm veya karar tarihinden itibaren beş senelik müddet zarfında, ve bundan sonraki fıkra hükümlerine uygun olarak tecil edilmiş cezanın avdeti hali müstesna olmak üzere, mahkûm âdî hukuk cürüm veya cünhasından dolayı hapse veya daha ağır bir cezaya mahkûmiyetle neticelenen hiç bir takibata maruz kalmazsa, mahkûmiyet vâki olmamış addolunur. Aksi halde cezalar bel'edilmeden evvelâ birinci ceza sonra da ikinci ceza infaz olunur.

«Tecrübeye koyma halinde, eğer alâkalı fena hareket eder yahut tahmil edilen vecibelere riayet etmezse kendisi cinayet mahkemesine yahut cünha mahkemesine sevkolunabilir. Mahkemeye müracaat, muvakkaten terhifi emretmek salâhiyetini haiz Müddeiumumî tarafından yapılır. (Ceza Kanununun 67 ve 69 uncu maddelerinin tatbikiyle 21 yaşını ikmâl etmemiş küçüklerin mahkûmiyetlerine mütaallik olanlar hariç) Cinayet yahut cünha mahkemesi, şambr dü konsey (12) halinde verdikleri aleni kararla, mahkûma ya tahmil ettikleri vecibelerin tadilini veya tecilin kaldırılarak cezanın infazını emredebilirler.

(11) Kanun projesinde «les Cours d' Appel» İstinaf Mahkemeleri tâbiri kullanılmıştır. Cinayet Mahkemeleri (les Cours d'Assise) denilmeliydi.

(12) Şambr dü konsey chambre du conseil Mahkemenin duruşma haricinde toplanması kasdedilmiştir.

Üçüncü madde

Yukarıda zikredilen kanun, bir 8 nci madde ilâve edilerek şu suretle tamamlanmıştır:

«Madde 8 : Mahkûma tahmil olunabilecek vecibeler ve tecrübeye koyma, tıbbî ve psikolojik muayeneler, anket sosyale mütaallik kaideler bir nizamname ile tâyin ve tesbit edileceği gibi bu nizamname ile bunların bütün tarz ve şekilleri hususiyle küçüklere ait olanları da tâyin ve tesbit edilecektir.»

Dördüncü madde

Eğer tecrübeye koyma ile bir araya getirilmiş müeccel bir mahkûmiyet, bu kanunun yürürlüğe girmesinden evvel bahşedilmiş bir tecilin kalkarak cezanın avdedini icap ettiriyorsa, cinayet yahut cünha mahkemesi, ikinci tecili bahşeden aynı hüküm veya kararla, birinci cezaya ait infazın tecilinin devam edeceğine karar verebilir.

İkinci mahkûmiyete bağlı tecilin kalkarak cezanın avdeti halinde her iki ceza biribirine bel'edilmeden biribirini takiben infaz olunur.

Aksi takdirde, ikinci mahkûmiyet hüküm veya karar tarihinden itibaren beş senelik müddetin hitamında, her iki mahkûmiyet vâki olmamış addolunur.

Bu kanun, kanunun mer'iyete girmesinden evvel işlenmiş ve vicahen hükmedilmemiş olan suçlara, bilâistisna, kabili tatbiktir.

Beşinci madde

Bu kanun üçüncü maddede zikredilen nizamnamenin neşri tarihinden itibaren tatbik olunur.

N e t i c e : Tekerrürle ve kısa hapis cezalarının mahzurlariyle mücadele sahasında hür dünyaca seçilmiş vasıtanın, probasyonun, ideale bu kadar yakın olması dolayısile bir çok memleketler — bunu kendi bünyelerine uydurmak suretiyle — ya almışlar yahut almak üzere bulunmuşlardır. Nazarî olarak çok cazip olan bu sistemin tatbik edilebilmesi her şeyden evvel probasyona tâbi tutulmuş olan kimselere nezaret edecek delegelerin kalitesine bağlıdır .Bu delege meselesi o kadar mühimdir ki bu unsurdaki bozukluğun sistemi işlemez hale sokacağında şüphe yoktur,

Evvelâ, münakaşa edilen cihet delegelerin seçilmiş, yetiştirilmiş profesyonel ajanlardan mı yoksa, iyi kalpli, hayırsever gönüllülerden mi olması yahut ikisinin halitası mı olması lâzım geldiği meselesidir.

30 Ekim 1952 tarihinde Londra'daki toplantıda işaret edildiği gibi delege olabilmek için bugünkü fennî terakkiler muvacehensinde yalnız iyi kalpli, hayır sever olmak kâfi değildir. Her memleketin bünyesine göre intihap tarzının değişebileceğini kabul etmek zarureti vardır.

İçtimaî yardım teşekkülleri lâyıkiyle kurulmamış, yerleşmemiş olan memleketler için delegelerin yetiştirilmesi usulünün kabulü eşyanın tabiatına daha uygun görülmektedir.

Meselâ, Hollanda'da delegelerin profesyonel olanları bulunduğu gibi hayır sevenlerden de vardır. Meselâ, delegenin kndisine tevdi edilen suçlu ile **anlaşarak** ona yalnız nezaret değil aynı zamanda yardım ederek onun cemiyete tekrar terbiye ve islâh edilmiş bir halde iade edilmesidir. Bir delegenin muvaffak olmasında mesleğin de büyük ehemmiyeti vardır. Fakat meslek de yalnız kâfi değildir. Probasyona karar vermek mevkiinde olanların probasyona tâbi tutulacak kimsenin tevdi edileceği şahsı seçtikleri sırada suçlunun içtimaî ve meslekî durumunu göz önünde tutmak suretiyle delegesini seçtikleri muhakkaktır. Sonra, delegenin cinsiyetinin de yerine göre ehemmiyeti büyüktür, Hollânda,daki probasyon hakkında Paris'te l'Institut de droit compare'de bir konferans veren Mr. Dejong — konferansı sırasında — bu delegelerin haiz olmaları lâzım gelen vasıflar üzerinde durarak Hollânda,da bu sistemi muvaffak kılanın, her sınıf ve meslekte delege olabilecek —erkek, kadın kimselerin mevcudiyeti olduğunu tebarüz ettirmiş. Konferansı müteaakip söz alan bir çok Fransız hukukçuları bu delegeler üzerinde tevekkuf etmişler ve bu arada Prof. Hugueney bu delegeleri Hollânda'nın Bekçi Melekleri (Anges Gardiens) olarak vasıflandırmıştır.

Probasyonun vatanı telâkki edilen İngiltere'de delegelerin yetiştirilmesi bu sistemde çok mühim bir yer tutmaktadır.

Beynelmilel Kriminolojo Cemiyetinin 1953 senesinde Paris'te tertip ettiği kurslar sırasındaki konferanslarda bu nokta üzerinde ehemniyetle durulmuştu (14). Hatta kurs müdavimlerinden bir Fransız İngiltere'de probasyon delegelerinin suçlular üzerindeki nezaret tarzı ve onların alâkaları karşısında dayanamıyarak : «İngiltere'de suç işlersem probasyonu kabul ederek bir delegenin nezareti altında kalmaktansa hapiste kalmayı tercih ederim» demiştir.

Probasyon delegesinin muvaffak olması onun maddî manevî, içtimaî, ve bir çok yardım ve imkânlara mâlik olmasına bağlıdır.

(14) Adliye Dergisi — sene : 1956, sayı : 6, sahife : 606 — 607.

nisbetinde, bir denemeye girişmek bu sahadaki vaziyet ve mevkiimizi şimdiden tespit etmek yerinde olur.

Bu itibarla probasyon üzerinde denemeler yapmak maksadıyla :

1) Evvelemirde kurslar açarak probasyon delegeleri yetiştirmek ve diğer taraftan patronaj cemiyetlerinin inkişafını temin sadedinde teşebbüslere girişmek,

2) Mevcut tecil müessesesi ibka edilmekle beraber ayrıca bu tecil müessesesini mahkûm — tanzim edilecek talimatname ile şekil ve şartları tespit edilecek — vecibeler tahmil eden tecrübeye koyma ile ahenkleştirilerek meydana getirilecek probasyon ve yarım serbesti sistemlerini kabul etmek ve bundan sonra kurslarda yetiştirilmiş delegelerden faydalanılmak suretiyle :

3) Probasyonun, yukarı haddi bir seneyi geçmiyen hapis cezalarına mahkûm küçüklere,

4) Yarım serbestinin, yukarı haddi bir seneyi geçmiyen hapis cezalarına mahkûm olan küçüklerle, yukarı haddi altı ayı geçmiyen taksirli ve arızî sçular gibi nisbeten az ehemmiyetli suçlardan mahkûm olan büyüklere,

5) Fransızların kanun projesini hazırladıkları sırada üzerinde durdukları, bir müddet ceza evinde kaldıktan sonra salıverilen yâni meşruten tahliye edilen mahkûmlara tatbikinin,

6) Bu üç şıkkın suçluya tatbikına müddeiumuminin talebiyle, kararı veren mahkemenin vazifeli kılınmasının, uygun olacağı düşünülebilir.

Bunlardan bilhassa 5) numarada zikredilen halin yâni meşrutan tahliye edilenlere birer delege tefrik edilerek tecrübeye konulmalarının, hakikî manasiyle tam probasyona tetabuk etmemekle beraber, bizde hem muhiti hem alâkalıları tatmin etmek suretiyle de daha muvaffak olacağı kanaatı galip gelmektedir.

Bugünkü mevzuat muvacehesinde bir probasyon tecrübesinin yapılmasına karar verildiği takdirde, bunun bir kanun mevzuu olması lâzım gelir.

183

İSVİÇRE FEDERAL MAHKEME KARARLARI

Nişanlanma — Evlenme vaadi — Babalık

MK. 90, 323 TMK. 82, 310

Çeviren : Dr. Iur. A. Pulat GÖZÜBÜYÜK

ÖZÜ :

Nişanlanma karşılıklı olarak evlenme vaadini gerektirir. Taraflardan birinin irade bildirisi (evlenme isteği) açık olabilir ve bunun kabul edildiği diğer tarafın davranışından anlaşılır. Bu iki taraflı muamele tamamlanmadıkça ne nişanlanma vardır ve bu itibarla ne de nişanın bozulmasından dolayı bir istemde bulunmak mümkündür.

8 Kasım 1957 ATF 83 II

Gerekçeler özeti

1 — Nişanlanma tarihi önemlidir, zira dâvacı B prensip itibariyle iddiasını eski olaylara dayandıramaz. Dâvacı 1949 Şubatından itibaren aralarında başlıyan münasebet dolayısiyle aynı yılın sonbaharında evleneceklerine inanmıştır. Fakat bu sırada dâvacının evlenme vaadini kabul ettiği veya kendisinin diğer tarafa böyle bir vaat yaptığı isbat edilememiştir.

Yüksek mahkeme dâvacının 18 Ocak 1950 tarihinde yazdığı bir mektup üzerinde durmaktadır, bu mektupta Nicc'de yapılan konuşmanın (tamamiyle serbest ve kesin hiç bir evlenme vaadini ihtiva etmediği) ancak 27 Mart'a tesadüf eden yıl dönümünde dâvalı M. nin kendisine resmen teklif ettiği ve 19 Nisan 1949 da bu vaadini tekrar eylediği ve o tarihten beri kendisini M. nin nişanlısı saydığı) görülmüştür. Bundan dolayı 19 Nisan 1949 da evlenme vaadi karşılıklı olarak yapılmış ve nişanlanılmıştır.

2 — Nişanlanma, tek taraflı bir evlenme vaadi olmayıp birbirlerile evlenmeye mâtuf karşılıklı bir vaat'dir. Medenî Kanuna bu fikir hâkimdir. Medenî kanunun 90. maddesi kenar başlığında bu anlaşma (Nişanlanma akdi) olarak ifade edilmiştir. * 90 ve mütaakıp maddelerde, aralarında

* Türk medenî kanununda kenar başlığı eksik olarak yalnız (Nişanlanma) diye gösterilmiştir.

ayırma yapmaksızın iki nişanlıdan bahsedilmiştir. Nişanlanma taraflardan birinin yaptığı açık bir evlenme vaadini ve diğer tarafın bunu sarihce veya zımnen kabulünü ifade eder. (Gmür CC 90 n. 2, 3; Egger Art. 90 n. 8; Hanri Evlenme vaadi, sayfa 61; Ungricht, Das Recht der Verlebten sayfa 44).

3 — Medenî Kanunun 323. maddesi gereğince, hâkimin, tek taraflı olarak anaya evlenme vaat eden, velev bu vaat şarta bağlı olsa da, dâvalının bütün hukukî neticeleriyle babalığına hüküm etmesini burada itirazen ileri sürülemez. ATF 52 II 309, 53 II 278, 56 II 155, 73 II 140 ve 141.

Zira 323. madde (kadının rızasına veya hiç olmazsa mukavemetinin azalmasına müessir olacak mahiyetteki vaatleri) gözönünde tutmuştur. ATF 73 II 141; JdT 1947 I 155.

Karşılıklı olarak evlenme vaadi olmadığı takdirde nişanlanma da yoktur. 323. madde, 90. maddedeki mânada bir nişanlanma mevcut olmaması halinde de babalığın bütün hukukî neticeleriyle birlikte hükmünü cevaz vermektedir.

Nişanın bozulmasından dolayı tazminat ancak 90. maddede ki anlamda iki taraflı olarak evlenme vaadi mevcut olduğu takdirde istenebilir. Ph. Von der weid, La réparation du tort meral causé par la rupture de fiançailles, p. 22.

2. Hukuk Dairesi.

Journal des Tribunaux, 30 avril 1958, N. 8 sayfa, 230 - 232.

★

Eşler arasında icra takibi - Yardım - Boşanma dâvası masrafları

Koca tarafından boşanma dâvasının açılmasından sonra karı lehine dâvanın devamı süresince nafakaya hüküm verilmesi - dâvanın reddedilmesi ve kocanın karısına dâva masraflarını ödemeye mahkûm edilmesinden dolayı icra takibini istemesi - Kocanın icra merciine vâki itirazının reddi - Federal mahkemece masraflardan dolayı istenilen icra takibinin iptali

İsviçre Medenî K. 173 ve mütaakıp.
Türk Medenî K. 165 ve mütaakıp.

Boşanma dâvası dolayısiyle dâvalıya yükletilen masraflar, eşler fiilen ayrı yaşasalar bile, icra takibine konu olamaz.

Blumenthaler, 29 ağustos 1957 RO 83 III 89

185

Olaylar

A — 1954 kasımından beri eşler arasında boşanma dâvası devam etmektedir, Koca tarafından boşanmaya mâtuf olarak açılan bu dâva Saint — Gall mahkemesince 13 Ekim 1956 da ret suretile sona ermiştir. Koca, karısını evine kabul etmediğinden eşler ayrı yaşamaya devam etmişlerdir.

B — Koca muhakeme masrafları olarak karısına 1105,50 frank ödemeye mahkûm edilmiştir. Kadının ayrıca mahkeme başkanı tarafından dâvanın devamı sırasında lehine hüküm edilmiş ve dâvanın sona erdiği anda 2100,50 franka baliğ olmuş bir nefaka alacağı vardır.

C — Kadın 1957 Mayısında muhakeme masraflarından olan 1105,50 frank ile nefaka alacağından olan 2100 frank toplamı olan 3205,50 frankın icra yoluyla takibini istemiştir. Koca Medeni kanunun 173. maddesi (Türk 165) gereğince masraflardan dolayı aleyhine takip yapılamıyacağına ve nefaka borcu olan 2100 frnakı ödemiş bulunduğundan bahisle takibe itiraz etmiş ve neticeden takibin iptalini istemiştir.

D — Kanton icra mercii nefakanın fiilen ödenmiş olup olmadığını araştırmadan, dâva masraflarının takibe konu olabilecegini kabul ile borçlu kocanın şikâyet ve itirazını reddetmiştir.

E — Borçlu Federal Mahkemeye itiraz ile takibin iptalini istemiştir. Federal Mahkeme İcra ve İflâs Dairesi, borçlunun itirazlarını kabul ile muhakeme masraflarının ödenmesini istihdaf eden takibin iptaline karar vermiştir.

Gerekçeler Özeti

Eşlerden birinin ötekine ödemeye mahkûm edildiği masraflar, genel olarak, Medenî Kanunun 176. maddesinin (Türk 168) 2. fıkrasındaki mânada yardım mahiyetinde değildir ve ilgilinin geçimi için zarurî bir meblağ olmadıkca. bu Medeni kanunun 173. maddesindeki memnuiyet şumulüne girer.

(RO. 82 III p. 4, Gasser, 20 Avril 1956: JDT. 1956 II 81).

Eşin geçimi için zarurî olan meblâğ, meselâ Medenî kanunun 145 (Türk 137) veya 170/3 (Türk 162) maddesi ile verilen bir hüküm bahse konu ise, içtihatlar eşlerden birinin ötekine ödemeye mahkûm edildiği masrafların 173. maddenin şumulüne girmesini tecviz etmemektedirler. Bu takdirde masraflar geçim yardımını tamamlıyan bir edim sayılmaktadır.

Yardım istemeye haklı olan eş, lehine hüküm edilecek meblâğ üzerinden dâva masraflarını ödemeye mecbur edilemez. Yardım dâvanın müs-

takilen konusunu teşkil etmese bile icra yoluyla tâkip edilebilir. Bu itibarla içitihatlar, ayrılık halinde, yardıma hüküm edilmesi takdirinde muhakeme masraflarının icra ile tâkibi istenebileceğini kabul etmiştir. Ancak Federal mahkeme lehine yardım hükmedilen eşin muhakeme masraflarından dolayı icra tâkibi yapmasını kabul etmemektedir.

Burada karı leyhine hükmedilen yardımın Medenî kanunun 176/2 (Türk 168) maddesinde bahse konu yardımla ilgisi yoktur.

Journal des Tribunaux, 1957, II, No. 4. P. 100 — 103.

★

İrtifak hakkı — Tapu Sicili — İnşaattan memnuniyet

ÖZÜ: Tapu kaydında gayrimenkul irtifakının bütün teferruatını belirtmeye lüzum yoktur. Bununla beraber kaydın hak veya mükellefiyetin nev'ini özel bir kelime ile göstermesi, üzerine ve leyhine irtifak kurulan gayrimenkullerin numaralarının işaret edilmesi lâzımdır. Ancak bu suretle özelliği belirtilen hak için, kaydın şumulü dairesinde, müsbit vesikalara başvurulabilir.

Tapu sicilindeki kayıt muayyen bir irtifakın mevcudiyetine karine olmadığı takdirde, araştırma ile görevlendirilen noter daha geniş incelemeye mecbur değildir.

İsviçre Medenî Kanununun tatbiki kanunu. 21, Medenî Kanun, mad. 738, 941, 942

Türk Medenî Kanunu tatbikat k., 22, Türk M. K. md. 711, 909, 910

L'Heritier c. Haefeli et Cie. 1 Nisan 1957; ATF 83 II 122.

Gerekçeler özeti

Tatbikat kanununun 21. maddesi gereğince «Medenî kanunun yürürlüğe girmesinden önce kurulan gayrimenkule mütaallik irtifak hakları gayrimenkul sicillerinin teşkilinden sonra tescil edilmemiş olsalar da devam ederler fakat iyiniyet sahibi üçüncü şahıslara karşı ileri sürülebilmeleri ancak tescillerinden itibaren mümkündür.

Medenî Kanunun 971 (Türk 929). maddesine göre tesisi tapu siciline tesciline bağlı bulunan her hak, bu tescil yapılmadıkça bir ayni hak olarak mevcut olamaz. Bir hakkın şumulü, tescil dairesinde müsbit vesikalarla veya diğer bir tarzda belli edilebilir. İrtifak konusunda 738. madde «İrtifaktan doğan hakları ve borçları tâyin hususunda tapu sicilindeki kayıtlara itibar olunur. İrtifak hakkının şumulü, tapu kaydı sınırları dairesine gerek menşe gerek uzun zamandanberi nizasız ve iyiniyetle kullanılış tarzına göre tâyin edilir».

187

Federal mahkemenin bir kararına göre (ATF 56 II87/88, JdT 1930 I 487) tapu sicilindeki kaydin hak veya mükelefiyetin bütün teferruatını göstermesi zarurî değildir. Bununla beraber kaydin hak veya mükellefiyetin nev'ini özel bir kelime ile belirtmesi, üzerine ve leyhine irtifak hakkı kurulan garimenkullerin numaralarının gösterilmesi lâzımdır. Ancak bu suretle özelliği belirtilen hak için, kaydin şumulü dairesinde, müsbit vesikalara atıf yapılabilir. Doktrinin tasvip ettiği bu içtihattan (Leemann 738 madde, not 3; Liver 731. madde no t68; Homorger 971, not 20 — 22 çıkarılan sonuç şudurki kayit belirdici (déterminant) dir ve müsbit vesikalara atıf ancak kaydin sınırları dairesinde kabul edilebilir.

Sadece, tapu siciline kayıt inşaat yapma memnuniyetini belirtmeye yeter değildir. Bahse konulan şey geçit hakkı ve avlu yapılmamasıdır.

Dilekçi (Avlu yapma) kelimelerini muayyen bir alana inşaat memnuniyetinin muadili olduğunu ileri sürmüştür. Bu fikir doğru değildir. **İnşaat memnuiyeti irtifakının iddia edilebilmesi için tapu sicilindeki kayıttan böyle bir irtifakın varlığı anlaşılmalıdır.** Burada durum böyle değildir.

Dilekçi ayrıca, haksız olarak, burada iyiniyetin mevcutiyetini de kabul edilemiyeceğini iddia ediyor ve zira diyor, inceleme ile görevlendirilecek noter tapu sicilini incelerken gereken dikkati göstermemiştir. İnsaat yapma memnuniyetine dair tapu sicilindeki kayıtta bir işaret mevcut olmaması halinde noterin 1869 da yapılmış olan eski islemlere müracaatı için hiç bir sebep yoktur.

Journal des Tribunaux, Lausanne, 15 janvier 1958, no. I ,p. 15 — 16
Federal Mahkeme, 2. H. D. K.

★

Rehnedilen menkul malların Haczi

Özü — Yediemine teslim edilen eşya üzerinde rehin hakkı iddia eden üçüncü şahıs - icra dairesi tarafından alacaklıya, eşyanın rehin hakkı sahibine teslim edileceğinin tebliği - Alacaklının şikâyetinin reddi - Federal mahkeme icra ve iflas dairesine müracaat - icra dairesi muamelesinin iptali.

Isviçre icra ve iflas kanunu, mad. 98, f. 4, 122, 126, 198, 232, bend. 4. 256, 262, 271 ve müteakip, 316, k.

Türk icra ve iflas kanunu, mad. 88, f. 3; 145 ve müteakip mad.

Menkul rehin sözleşmesinin alacaklıya tanıdığı, rehni istediği gibi satma hakkı, rehin yediemine teslim veya haciz edildiği veya borçlunun iflasına karar verildiği zaman kullanılamaz.

Compagnie coloniale franco - américaine, 18 nisan 1955
RO 81 III 57

23 aralık 1954 de Arlesheim icra dairesi Tesin San Giorgo dokuma manifatura anonim ortaklığından alacaklı olan Franco - américaine sömürge ortaklığı hesabına sözü geçen dokuma ortaklığına ait olarak Bâle anbarında bulunan 54000 frank tutarındaki 4500 erkek elbisesini havi 68 sandığı haciz etmiştir. 19 Ocak 1955 tarihinde icra dairesi aynı alacağa teminat olmak üzere 22000 frank tutarında 28 sandık pamuga da haciz koymuştur.

Adolf Segmüller 60.000 frank alacağı ve 24 ocak 1954 tarihinden itibaren % 6 faiz tutarı için bu mallar üzerinde rehin hakkı olduğunu ileri sürmüştür.

Franco - américaine şirketi icra ve iflas kanununun 109 uncu maddesinde tespit edilen süre içinde rehin iddiasına karşı dava açmadığı cihetle rehin hakkını tanımış sayılmıştır.

Rehin hakkı olan alacaklı rehin sözleşmesi gereğince rehnedilen menkulleri istediği gibi satma yetkisine sahip olduğunu ileri sürerek icra dairesinde haczedilen malların bulunduğu anbar memurluğuna mallar üzerinde tasarruf hakkı bulunduğunun tebliğini istemiştir. İcra dairesi 29 ocak 1955 tarihinde Franco - américaine şirketine şöyle bir yazı göndermiştir: «Haczedilen malların tamamını size teslim edeceğimizi bildiririz. Borçlu ve rehin hakkı olan alacaklı satışın, rehin ile temin edilen alacak tutarını aşan miktarından dolayı bize hesap verecektir. Bu kısma haciz konulmuştur. Kararımıza karşı şikâyette bulunabilirsiniz»

Franco - américaine şirketi icra dairesinin bu kararının iptali için mercie şikâyette bulunmuştur. Bu istem reddedilmiş ve şirket federal mahkemeye müracaat etmiştir.

Federal mahkeme icra ve iflas dairesi, müracaatı kabul ile icra merciinin ve dairesinin kararlarının iptaline karar vermiştir.

Gerekçe özeti

Eski bir içtihada göre, rehin hakkı olan alacaklı, rehin edilen menkulleri kendi kendisine satma hususundaki yetkiye iflas halinde sahip değildir. (RO 44 III 49, Masse Leih - und Sparkasse Eschlikon c. Thalmann. 31 janvier 1918 : JdT. 1918. I. 521; cf. RO 24. II. 445/6) Mahkeme bu kararını verirken icra ve iflas kanununun 198, 232/4, 256 ve 262 inci

maddelerine dayanmıştır. Bu maddeler hükümlerine göre borçlunun iflası halinde, rehin mevzuu olan mallar masaya girer; rehin alacaklısının tercihen iştirak hakkı saklıdır. Bu sebeple iflas halinde rehne mevzu lazım gelir. Rehin alacaklısı ve borçlu arasında yapılacak hususî bir satış menkul malların iflas dairesine teslimi ve bu dairece paraya çevrilmesi sözleşmesi, iflas halinde, bu hükümleri bertaraf edemez. Zira bu hükümler iflas edenin bütün alacaklılarının menfaatlerini korumayı istihdaf eylemektedir. Borçlu ve rehin alacaklısı rehni tesis ettikleri sırada bu hükümleri bertaraf suretiyle alacaklının rehnedilen menkulleri kendiliğinden satabileceğini şart kılamazlar. Bu hak yani satış hakkı rehnedilen menkullerin haczi veya borçlunun iflası halinde kullanılamaz. Menkullerin yediemine teslimi halinde de hüküm aynıdır.

Bu sebeplere icra dairesinin 29 Ocak 1955 tarihli kararına yapılan itiraz yerindedir.

Journal des Tribunaux, 1955, II, Sayı, 4 sahife. 104 - 108.

190

YENİ HUKUK NEŞRİYATI

Rıdvan Bülent Erciyeş

AKGÖL, Samih - Muhsin Tuğsavul : Ahkâmı Şahsiye (Sulh Hukuk) dâvaları ve tatbikatı. İstanbul 1958 Çeltüt Basımevi. XXIII 601 S. İn 8

Altı kısma ayrılarak tertip olunan eserin birinci kısmının 14 faslında: giriş nafaka, evlilik birliğini siyaneti, usul hukuku bakımdan siyanet nafakası, usul ve füru nafakası, kardeş nafakası, hükmî şahısların infak mükellefiyeti, nafaka hakkının mahiyeti, nişan bozmadan mütevellit dâvalar, karının koca lehine yaptığı tasarrufların tasdiki, Medeni Kanunun 107 inci maddesine göre evlenmeye izin, fevkalâde haller sebebiyle evlenmeye izin, sulh teşebbüsleri bahisleri; miras şirketi, mirasın reddi bahisleri; Tereke başlığını taşıyan üçüncü kısmının 7 faslında: ihtiyatî tedbirlerin ittihazını mucip sebebler ,ihtiyatî tedbirler, terekenin resmen idaresi, terekenin hazineye devri, defter tutma talebi resmî tasfiyenin nasıl yapılacağı, basit tasfiye usulü bahisleri; Vasiyet başlığını taşıyan dördüncü kısmının 5 faslında: vasiyetnamalerin açılması, vasiyetnamalerin okunması, vasiyetnamenin tenfizi, tesisi tazammun eden tasarruflar, tereke işlerinin ıslahına ait tedbirler bahisleri; vesayet ve Hacir başlığı altındaki beşinci kısmının 10 faslında: vesayet ve hacir dâvaları, hacir sebebleri, vasinin şahsı ve evsafı, sair hükümler, vasilik sıfatının zevalini mucip haller, vasi hakkında yapılacak inzibatî ve kanunî muameleler, hacir ve vesayet halinin hitamı üzerine yapılacak muameleler, vesayet uzuvlarının mesuliyeti, Korunmaya Muhtaç Çocuklar Hakkında 6972 sayılı kanuna göre alınacak tedbirler, kayyımlık bahisleri; Taksim ve izalei şuyu başlığını taşıyan altıncı kısmının 8 faslında: taksim ve izalei şuyu dâvaları, taksim sebebiyle şuyuun izalesi, terekeye ait malların taksimi taksime ait diğer hükümler, gayrimenkul ve menkul malların taksim veya satışı suretiyle şuyuun izalesi, meselei müstehire, taksim ve izalei şuyu ilâmlarının icrası, taksim ve izalei şuyu dâvalarında vekâlet ücreti bahisleri ilgili Temyiz Mahkemesi Kararları ile birlikte tetkik olunmuştur. Fiatı 30 liradır.

AKGÜN, M. Zerrin : Mer'a hukuku ve mer'alar ile ilgili arazi dâvaları. İlâveli üçüncü basılış. Ankara 1959 Sanat Matbaası. 160 S. İn 8

Önsözlerden sonra sistematik bir fihrist ve bibliyografya sayfalarını ihtiva eden eser üç kısma ayrılmıştır. Birinci kısımda mer'alr, yaylak ve kışlaklar ile mer'a, yaylak ve kışlaklar üzerindeki kaynak ve akarsuların

FEYZIOĞLU, Dr. Feyzi Necmettin : Zilyetlikte iadenin mevzuu ve şümulü. Hususiyle ecrimisil meselesi. İstanbul 1958 Baha Matbaası. XIX 376 S. İn 8
«İstanbul Üniversitesi Yayınları No: 797 - Hukuk Fakültesi No: 167»

14 sayfalık geniş bir sistematik fihristle başlayan eserin giriş kısmında etüdün hudutları tâyin ve plân takdim edilerek, zilyedlik ve bunun himayesine mütaallik hükümler gözden geçirilmiştir, Birinci kısımda mukayeseli hukuk bakımından ele alınan mevzuun Roma Hukukunda, Cermen ve Pandekt hukukunda, eski hukukumuzda bir tarihçesi yapıldıktan sonra, muasır mevzuatta, Fransız, Avusturya, ve Almanya hukukunda; ikinci kısımda Türk - İsviçre hukukuna nazaran zilyedlikte iade hükümerinin yeri ve mahiyeti, zilyedin niyeti bakımından iadenin mevzuu ve şümulü (hüsnüniyetli zilyedin iade borçları ve hakları, suiniyetli zilyedin iade borçları ve hakları) tetkik edilmiş, eserin netice kısmında hüsnüniyetli ve suiniyetli olması bakımından zilyedlikte iade hükümlerinin mahiyeti belirtilmiştir. Eser 5 sahifelik bir bibliyografya ile sona ermektedir.

FINDIKOĞLU, Prof. Z. Fahri : İçtimaiyat. Üçüncü cilt: Hukuk sosyolojisi. İstanbul 1958 İsmail Akgün Matbaası. XIX 460 S. İn 8
«İstanbul Üniversitesi Yayınları No: 796 - İktisat Fakültesi No: 105»

Gayeyi belirten bir önsözden sonra sistematik bir fihristle başlayan kitabın sonunda indeks vardır. Eser 3 kitaba ayrılmıştır. Birinci kitap: Nazarî hukuk sosyolojisi (içtimaiyatta iş bölümü, Türkiye zaviyesinde içtimaiyat kolları, içtimaiyat ve hukuk, hukuk sosyolojisinin mevzuu ve gayesi, tedvin sosyolojisi, aile müessesesi, egzogami meselesi), İkinci kitap: Tatbikî hukuk sosyolopisi (hukuk sosyolojisinde nazariyat ve tatbikat, isim müessesesi, ekzogami meselesi), üçüncü kitap: hukuk sosyolojisi zaviyesinde ahlâk sosyolojisi (hukuk realitesinden ahlâka giriş, ahlâk ve hukuk) bahislerini ihtiva etmektedir. Fiyatı 1290 kuruştur.

GÜLER, Aydın: Kira hükümleri ve gayrimenkul iratlarına mahsus kira defteri. İstanbul 1958 Arı Matbaası. 12 S. İn. 4,

(Aydın Güler - Zeytindalı Ticarî İşletmesi. Billûr Sokak 2 No. lı İş Hanı. Galata - İstanbul) adresinden temin edilebiecek olan bu büyük boy kitap 5421 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile 5432 sayılı Vergi Usul Kanununun gayrimenkul iratlarına mahsus hükümlerini, Borçlar Kanununun 8 inci babını teşkil eden icar akdine mütaallik hükümlerini. 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanununun alâkalı maddelerini ve 6570 sayılı Gayri-

menkul Kiraları Hakkında Kanunun metnini ihtiva etmektedir. Gayrimenkul sahiplerinin malî mükellefiyetleri gözönüne alınarak gelir vergisine ait hesaplar bir tabloda toplanarak kitaba örnek sahifalar halinde ilâve edilmiştir.

GÜLER, Aydın: Tahliye ve Kira Hükümleri. İstanbul 1959 Arı Matbaası. 48 S. In, 8

Bu küçük boy kitapla 5670 sayılı kanunun metin tadilleri, icra ve İflâs Kanununun ilgili hükümleri, Borçlar Kaunnunun icar hükümleri, Türk Ticaret Kanununun geminin kiralanması hakkındaki hükümeri ile alâkalı mevzuat derlenmiştir. Fiyatı 2 liradır .

GÜRSEL, Dr. Nurettin: İcra ve İflâs Kanunu ve Tatbikatı. Ankara 1958 Yeni Matbaa, 8+301 S. In 8

İcra ve İflâs işlerinden alınacak harçlara ait tarifeyi ve fihristleri ihtiva eden eser, İcra ve İflâs Kanununun en son tadilleri nazarı itibara alınarak ve mezkûr kanunun nizamnamesiyle seçilmiş Temyiz Mahkemesi içtihatlarını ve Adliye Vekâletinin tamim ve mütalâalarının ilâvesiyle hazırlanmış ve maddeler notlarla izah edilmiştir. Ankara İcra Reisi olan müellifin bu eseri 15 liradır.

MERAY, Prof. Seha L. Devletler hukukuna giriş. Birinci cilt. Ankara 1959 Ajans — Türk Matbaası. XXIV+523 S. In 8
«Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları Sayı: 86-67 Dış Münasebetler Enstitüsü Yayınları Sayı: 9»

Kitap Siyasal Bilgiler Fakültesinin 100 üncü yayınlarının birincisini teşkil etmektedir. Başında sistematik fihrist sonunda alfabetik bir indeks bulunmatadır. Eser 3 bölüme, bölümler kesimlere taksim edilmiştir. Birinci bölümün kesimlerinde: Milletlerarası camiasının devletler hukukunun gelişmesi (Antik çağlardan yeni çağlara kadar, yeni çağlar ve sonrası), devletler hukukunun mahiyeti ve mecburiyeti, devletler hukukunun kaynakları ve kodifikasyon çalışmaları, devletler hukuku ile iç hukukun münasebeti; ikinci bölümün kesimlerinde: Devletin kurucu unsurları, devlet şekilleri (tam yetkili devletler, yetkileri sınırlı devletler), devlet sayılmayan **topluluklar ve teşekküller**, ferdin devletler hukukunda durumu, devletler hukuku şahsiyetinin tanınması; üçüncü bölümün kesimlerinde: devlet yetkilerinin hukukî mahiyeti, devletin ülke üzerinde yetkileri, iç sular, sahil suları (karasuları ve bitişik bölge), boğazların hukukî rejimi, milletlerarası kanallar ve nehirler, hava sahası, ülke iktisabı şekilleri, devletlerin halef olmaları, devletin yabancılar üzerinde yetkileri

açık denizlerin rejimi, devletlerin milletlerarası mesuliyeti meseleleri tetkik olunmuştur. Yeni kaynaklar ve milletlerarası tatbikat gözününde tutularak kaleme alınan ,bir çok dip notlariyle kıymetlendirilen eserin fiyatı 21 liradır.

MÜFTÜOĞLU, Hakkı — Gültekin Başak: Basın—Yayın ve Turizm Mevzuatı. İstanbul 1958 Hamle Matbası. 302 S. in 8

Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer'in, Hukuk ilmi ile meşgul olanlar ve tatbikatçılar için ehemmiyetini belirten önsözü ile başlayan eser 5 bölümdür. Birinci bölümde: Basın hürriyetini vaz ve tesbit eden ana mevzuat; ikinci bölümde : Basın suçları ve basınla igili hususî hukuk ve usul hükümlerini ihtiva eden mevzuat; dördüncü bölümde: Yayın, film ve sinamacılıkla ilgili mevzuat, beşinci bölümde: turizmle ilgili meczuat derlenmiştir. Fiyatı 15 liradır.

OKURER, Nihat — Sabri Ünür : Tahliye, Taksim ve Şuyuun İzalesi Dâvaları. Ankara 1958 Yeni Matbaa. 3+226 S. in 8

Sonunda fihristleri ihtiva eden kitap 2 kısımdır. Tahliye mevzuunun ele alındığı birinci kısmın ayırdığı 8 fasıl: 6570 sayılı kanuna göre açılacak tahliye dâvaları, kira akdi, hâsılat kirası, 6830 sayılı İstimlâk Kanununa göre tahiye, 6785 sayılı Yapı ve Rusat işeri kanununa göre tahliye, 2510 sayılı İskân Kanununa göre tahliye, Memur Meskenleri İnşaatı hakkında 6426 sayılı kanuna ek 6126 sayılı kanuna göre tahliye, seferberlikte veya fevkalâde hallerde askerî şahıslara ait hukuk dâvaları ile İcra takiplerinde yapılacak muameleler hakkında 4308 sayılı kanuna göre tahliye; taksim ve izalei şuyu dâvalarını mevzu ittihaz olunduğu ikinci kısmın 6 faslı da: toplu mülkiyet halleri, taksim ve izalei şuyu davalarında muhakeme usulü, taksim suretiyle şuyuun giderilmesi dâvaları, izalei şuyu dâvaları, taksimin feshi, İcra ve İflâs Kanununa göre menkul ve gayrımenkul satışı bahislerini ihtiva etmektedir. Kitap alâkalı 400 Temyiz Mahkemesi kararıyle notlandırılmıştır.

OLGAÇ, Senai — Mustafa R. Karahasan : Tatbikatta Esbabı Mucibeler ve İçtihatlarla Şerhli İstimlâk Kanunu ve Alâkalı Kanunlar. İstanbul 1959 Kutulmuş Matbaası. 264 S, in 8

«Nazarî ve Tatbikî Hukuk Eserleri Serisi No : 6»

(97)

tadır. Her kanun maddesinin metni altında Hükümet Lâyihasının Esbab-ı Mucibesi, Muvakkat Encümen Mazbatası, T. B. M. M. Umumî heyetindeki müzakkereler, ilgili diğer kanun maddeleri ve Tebligat Kanununun hükümleri muvacehesinde dahi halen mer'i kalan Temiyz Mahkemesi içtihatları, mütalâalar ve tamimler de dercolunmuştur. Ayrıca, her madde müellif tarafından notlarla izah edilmiştir. (P, K. 1104 Yenişehir – Ankara) adresinden temin edilebilecek olan eserin fiyatı 20 liradır.

REYNA, Yuda: Kira Mevzuatı ve Tatbikatı, İstanbul 1959 Hamle Matbaası 262 S, In 8

Kitap 3 kısma ayrılmıştır. Birinci kısımda 6570 sayılı kanununun madde şerh ve izahı yapılmış ve maddelerle alâkalı Temyiz mahkemesi Tevhidi içtihat, Umumî Heyet ve Daire kararları verilmiştir. ikinci kısım 6570 sayılı kanunun encümen mazbatası, esbabı mucibesi, tasarısı ve tam metni ile 6634 sayılı tadil kanunu metini ihtiva etmektedir. Üçüncü kısımda akdi, Borçlar kanununa göre tahliye, kıralayanın hapis hakkı tetkik edilmektedir. Fiyatı 10 liraddır.

SEMİZ, Ahmet : Türk Ticaret Kanununa Göre Ticarî iş — Ticarî Dâva. İstanbul 1959 Hamle Matbaası. 63 S. in 8

Ticarî iiş ve ticarî dâva konusunda yeni Türk Ticaret kanununun nazarı itibara aldığı haller son içtihatlarla tetkik edilmiştir. Kitap 6762 ve 6763 sayılı kanunların mevzu ile ilgili hükümlerini, Hükümet gerekçesi ile Adliye Encümeni mazbatasının alâkalı kısımlarını, içtihatları ihtiva etmekte ve son olarak tetkik ve tahlil kısmına yer verilmektedir. Fiyatı 5 liraır.

SUNGUR, Hasan Halis: Türk Ticaret kanunu şerhi ve Tatbikatı ve ilgili mevzuat II: Ticaret Şirketleri. İstanbul 1959 İstanbul Matbaası. XLV+ 592 S, in 8

Bu eser müellifin Avukat M. Kâmil Boran ile birlikte hazırlayarak 1957 yılında birinci cildini yayınladığı (Türk Ticaret kanunu şerhi) isimli kitabın 2 nci cildini teşkil etmektedir.

Prof. Hirsch' in bir mektubuyla başlayan eserin gene baş tarafında sistematik bir fihrist, eski ve yeni kanunarın maddeleri üzerine indeksler, sonunda ise geniş bir alfabetik fihristle birlikte faydalı diğer fihristler yer almıştır. 6762 sayılı Türk Ticaret kanununun sistematiğine uygun olarak tertiplenen şerh, kanun gerekçesinin ilgili kısımlarını, emsal Temyiz içtihatlariyle Medenî, Borçlar ve meriyet kanunlarıyle Ticaret sicili Nizamnamesinin alâkalı hükümlerini, diğer ilgili, nizamname, talimatname ve her şirket nevine ait örnek mukavele tiplerini ihtiva etmektedir.

200

müdürlüğü raporları bulunmaktadır. Fiyatı 100. yıllık abonesi 1200, altı aylığı 600 kuruştur.

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi. Cilt: XIII. No: 4, Aralık 1958

Siyasal Bilgiler Fakültesinin 100 üncü yıl yayınlarının 2 ncisini teşkil eden derginin bu sayısiyle XIII. cildi tamamlanmıştır. Fakültenin 99 uncu kuruluş yıldönümü hakkında Prof. Fehmi Yavuz'un bir Konuşmasından sonra iktisat ve ameliye bölümünde Dr. A. Karaosmanoğlu, R. Tuncer ve Shanks'ın; siyasî ilimler ve hukuk bölümünde Prof. Dr. Halil İnalcık (Osmanlı Padişahı), Prof. Seha Meray (Kıta sahanlığı hakkında Cenevre Sözleşmesi), Prof, Dr. Kemal Fikret Arık (Evlâd edinme bakımından Türkiye ve İsviçre doktrin ve tatbikatı arasında bir mukayese), Prof. Fehmi Yavuz (Büyük şehirlerimizin bazı meseleleri), Bilâl N. Şimşir (Pakistan Devletinin kuruluşu), A. Gündüz Ökçün (Dış politikada millî menfaat e'üdleri bulunmaktadır. Prof, Bahri Savcı iç ve H. Ülman dış aktüel olaylara temas etmişlerdir. Uyuşmazlık Mahkemesinin inceliyemiyeceği bir seçim dâvasında vazife uyuşmazlığı Kemal Galip Balkar tarafından kaleme alınmıştır. Derginin bu sayısı 1250 kuruştur.

Devlet Şûrası Kararları Dergisi. No: 71

Üç ayda bir neşredilen derginin 71 inci sayısında bulunan istişarî ve idarî kararlarla kazaî kararların ve Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarının yekûnu 55 i bulmaktadır. Derginin sayısı 100. yıllığı 400 kuruştur. Abone için Devlet Şûrası Genel Kâtipliğine müracaatta bulunulmak icap eder.

Hukuk Postası. Aylık meslek dergisi. Aralık 1958, No: 6 Ocak 1959, No: 7

1958 Temmuz ayından beri Ankara'da neşredilmeye başlanan, zengin münderecatlı (Hukuk Postası) nın 6 ve 7 inci sayılarında hususi hukuk ve ceza hukukuna mütedair Temyiz Mahkemesi kararları ile Devlet Şûrası Kararları ve serbest sütun kısmında bazı tetkikler yer almıştır. Muhabere adresi (Tarık Doğruer, P. K. 1040 - Ankara) olan derginin sayısı 3, senelik abonesi 25, altı aylığı 12 liradır.

Eylül Aralık 1958 Sayı: 254-255 - Yıl: 30, Şubat 659 Sayı: 256. İdare dergisi. Yıl: 29, Temmuz - Ağustao 1958, sayı: 253 Yıl 29,

Dahiliye Vekâleti tarafından iki ayda bir çıkarılmakta olan

İdare Dergisinin 253 üncü sayısında Sadık Artukmaç, Muhtar Çağlayan, S. Çakmakoğlu, Y. Danışman, Baha Kargın, O. Meriç'in sırasıyle İmar ve İskân Vekâleti, Ötanezi, Yeniden belediye kurulması ve belediyelerle birleşme, Poliste planlama işleri, Büyük Millet Meclisinin ilk kanun ve kararları, Belediye memurlarının tedavi masrafarı başlıklı yazıları, bazı tercümelerle köy ihtiyar heyeti İstimlâk kararları ve Emekli Sandığı kanununun 28 inci maddesi ve İskan Kanununun 8 inci maddesi hakkında Devlet Şûrası kararları yer almıştır.

254-255 birleşik sayıda Sadık Artukmaç, Hüseyin Çağlar, Yusuf Danışman, Osman Meriç, A. T. Şenel ve Turgut Timur'un Kadostro işlerimiz, Afyon kaçakçılığı, polisin planlama işleri, Sanayi Vekâleti Kuruluş Kanunu, Çocuk suçluluğu, Köy içme sularının hukukî durumu başlıklı yazıları ile tercümeler yer almıştır. Sonunda derginin 1958 yılı sayılarına ait fihrist vardır.

256 ncı sayıda Fethi Aytaç, Baha Kırgın, Osman Meriç'in Mülkiye teftiş sistemi, İdarenin takdir hakkının şümulü ve Belediye memurlarının tedavi masraflarına dair yazıları ile tercümeler ve Devlet Şûrası kararları bulunmaktadır.

Sayısı 100, yıllık abonesi 500 kuruştur. Abone için Dahiliye Vekâleti Yayın Müdürlüğüne müracaat olunur. Ayrıca Millî Eğitim Yayınevlerinde de satılmaktadır.

İstanbul Barosu Dergisi. Cilt: XXII, Sayı: 5-8, Mayıs — Ağustos 1958 Cilt: XXXII, Sayı: 9-10, Eylül—Ekim 1958.

5-8 Birleşik sayıda Selâhattin Sulhi Tekinay'ın Tapusuz gayrimenkullerin ferağı, Volf Çern's'in Ticarî satışlarda teslim müddeti ve satıcının temerrüdü başlıklı etüdleri, Devlet Şûrası Tevhidi İçtihat kararları, Temyiz Mahkemesi tevhidi içtihat ve daire kararları, anonim ve limited şirketler için tip mukavele, mevzuat kroniği, bibliyoğrafya ve meslek haberleri yer almıştır.

9-10 Birleşik sayıda Abdurrahman Boyacıgiller'in ücreti vekâlet ve hapis hakkı başlıklı etüdü, Uyuşmazlık kararları, Devlet Şûrası ve Temyiz Mahkemesi Tevhidi içtihat ve daire kararları ile bibliyoğrafya bulunmaktadır. Dr. İsmet Sungurbey tarafından tercüme edilen (İsviçre Federal Mahkemesi ile Kanton Mahkemelerinin medenî hukukla ilgili kararları) derginin ilâvesi olarak devam etmektedir. İstanbul Barosu Dergisinin sayısı 1, yıllık abonesi 12 liradır.

Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi, Yıl: II, 1958 Sayı: 2

İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Enstitüsü tarafından ilk sayısı 1957 senesinde yayınlanan derginin 2 nci sayısı (İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Enstitüsünce 19-21 Ağustos 1957 günlerinde tertiplenen İsviçre Medenî Kanunu ve bu kanunun Türkiye tarafından iktibası ve tatbikatı hakkında kollekyum) a tahsis edilmiştir. 336 sahifa hacmindeki derginin bu sayısı 750 kuruştur.

Son İçtihatlar, Cilt: XIII, No: 127, 128, 129 Ekim, Kasım ,Aralık 1958; No: 130, 131 132, 133, Ocak, Şubat, Mart, Nisan 1959.

İstanbul'da (P. K. 751 — İstanbul) Necati Volkan tarafından ayda bir neşredilen derginin her sayısında hususî hukuka, ceza kanununa ve ceza hükümlü hususî kanunlara, idarî ve malî kazaya ait bir çok Temyiz Mahkemesi ve Devlet Şûrası içtihat ve daire kararları yer almaktadır. Derginin sayısı 100, yıllık abonesi 1200, altı aylığı 600 kuruştur.

Temyiz Kararları

HUKUK BÖLÜMÜ

Bir kimsenin başkasına ait olduğunu bildiği veya bilebilecek durumda bulunduğu bir gayrimenkulü kendi malı imiş gibi kiraya verip kiraları toplamış olması sebebiyle hak sahibinin kiraların alınması için açacağı dâvanın gerek Borçlar kanunun 414 üncü gerekse Medenî Kanunun 908 inci maddesine dayanan bir dâva olarak tavsife mümkün olduğuna ve fakat tereddüt halinde, Borçlar Kanununun 414 üncü maddesi hükmüne dayanan menfaatlerin devri dâvası sayılacağına ve bundan dolayı on yıllık müruruzamana tâbi olacağına dair.

Temyiz Tevhidi İçtihat Hukuk Umumî Heyeti
Esas: 15 — Karar: 6

Bir kimsenin hiç bir hakkı olmadığı halde elinde bulundurduğu başkasına ait gayrımenkulü kiraya vererek kiraları almış olması halinde gayrimenkul sahibinin o kimseden kira paralarını almak üzere açtığı dâvanın hukukî mahiyeti ve dolayisiyle müruruzamanı hakkında hukuk umumî heyetinin esas 4/89, Karar 98 sayılı ve 23-6-1954 günlü kararıyle 4. Hukuk dairesinin 8979-983 sayılı ve 26-2-957 günlü kararları arasında biribirini tutmazlık olduğu bildirilmesi üzerine toplanan İçtihadı birleştirme Büyük Heyetince durum incelenip görüşüldükten sonra aşağıda açıklanacak sebeblerle içtihadı birleşdirmeye yer olduğuna karar verilmiş ve Dördüncü hukuk dairesinin görüşünün doğru olduğu neticesine varılmıştır.

I — Hukuk umumî heyeti kararında dâvanın mahiyetçe vekâletsiz tasarruf hükümlerine dayanan bir dâva bulunmadığı ve Medenî Kanunun 908 inci maddesine dayanan bir dâva olduğu cihetle Borçlar Kanununun 60 ıncı maddesindeki 1 ve 10 yıllık müruruzamana tâbi olduğu kabul edilmişken Dördüncü hukuk dairesi kararında dâvanın mahiyetçe Borçlar Kanununun vekâletsiz tasarrufun bir nev'ine ilişkin olan 414 üncü maddesine dayanan bir dâva olması dolayısiyle Borçlar Kanununun 125 inci maddesi hükmünce 10 yıllık müruruzamana tâbi olduğu esası benimsenmiştir; o halde kararlar arasında açıkça birbirini tutmazlık ve ortada içtihadı birleştirme sebebi vardır.

II — Bir kimsenin üzerinde hiç bir hakkı bulunmadığını bildiği veya bilebilecek durumda olduğu bir gayrimenkulu kiraya verip kiralarını almış olması hali, kötüniyetli zilyedin eli altındaki malın medenî semerelerini almış olması durumudur ki bu halde de kötüniyetli zilyed, elde etmiş olduğu semereleri Medenî Kanununun 908 inci maddesi hükmünce esas hak sahibine vermeğe ve şayet vermezse bundan dolayı tazminat ödemeye mec-

dirmektedir, hakikî vekâletsiz tasarrufun kanunî şartları arasında, iş görenin başkasının işini gördüğü iradesiyle hareket etmiş olması durumu varsa da hükmî vekâletsiz tasarrufta böyle bir şart aranmaz. (Oser-Sehönenberger — yukarıda anılan eser — Art. 419 N. 9). İsviçre Federal Mahkemesinin kararlarından alınmış olan şu örnekler dahi hükmü vekâletsiz tsarrufda başkasının işini görme niyetinin kanunî şartlardan bulunmadığını göstermektedir: Bir ihtira aberatinin kanuna aykırı olarak bir üçüncü kişi tarafından kullanılması, makine ismarlamış bulunan bir kimsenin işinde kullanılmak üzere fabrikacıya vermiş olduğu model ve resimlerin fabrikacı tarafından üçüncü kişiye satılacak makinelerin yapılması için müsaadesiz olarak kullanılması; rehinli alacaklının rehin edilmiş mal akde aykırı olarak temlik etmesi ... bütün bu Federal Mahkemece Borçlar Kanununun 414 üncü maddesinin tatbiki cihetine gidilmiştir. Demek, sözkonusu 414 üncü maddenin tatbiki için lerinin görüşleriyle Federal Mahkemenin görüşleri birleşmiş bulunmaktadır ki bu hukukî anlayış, heyetin büyük bir ekseriyetince de kanuna uygun bulunmuştur.

IV — Bir hâdisede kanunun iki hükmünün dâhi tatbiki mümkün bulunan hallere huhuk dilinde (hakların telâhuku) denilmektedir. Böyle bir halin kabulü için tatbiki mümkün görünen hükümlerden birisinin diğerine göre hususî hüküm mahiyetinde bulunmaması şarttır. Çünkü umumî hükümle hususî hüküm karşılaştığı zaman hâdiseye ancak hususî hükmün tatbik olunabilmesi, hukukun umumî kaidelerindendir. Her ne kadar medenî Kanundaki 906 ilâ 908 inci maddeler hükümleri, zilyedin elindeki malın hak sahibine geri verilmesi halinin hukukî neticelerini tanzim etmek üzere konulmuş ise de ne kanunun metninden, ne de gerekdirici sebepler lâyihasından, hakikî malsahibine malın geri verilmesi halinin neticelerine kanunun başka hükümlerinin tatbik olunamıyacağı mânası çıkmamaktadır. Esasen bir durum için kanunda ayrıca hüküm konulmuş olması, o durum hakkındaki hükmün kabûl ettiği neticeleri doğuracak olan başka hükümlerin dâhi o duruma tatbik olunmasına engel sayılmamaktadır. Nitekim; satılan malın ayıblı olması halinde Borçlar Kanununun 203 üncü maddesi uyarınca akdin feshî istenebileceği gibi Borçlar Kanunun 21 inci maddesinin 4 üncü bendi hükmünce vasıfda yanılma esasına dayanılarak da akdin feshi cihetine gidilebilir (Federal Mahkemenin 56 II — 427 deki kararının gerektirici sebebleri 3). Buna ve 1 ve 11 inci bendlerde açıklanan sebeblere göre, zilyedin kötüniyetli olması halinde toplamış olduğu kiraları malsahibi, Medenî Kanunun 908 inci maddesi hükmünce zilyedin isteyebileceği gibi Borçlar Kanununun 414 üncü maddesinin birinci cümlesi hükmünce de isteye

Kanunun 414 üncü maddesinin birinci cümlesi hükmünce de isteyebilecektir yâni hakikî zilyedin istediğide, hakların telâhuku durumu gerçekleşmiş bulunacaktır.

Konumuz dışında kalmakla beraber ,hakların telâhuku mes'elesinde tereddüdü gerekdirecek bir cihetin de aydınlatılması uygun olacaktır: Medenî Kanunun 906 ıncı maddesi hükmünce iyiniyetli zilyed, semereleri hak sahibine vermekle mükellef değildir. Borçlar Kanununun 414 üncü maddesinin tatbik şartları, iyiniyetli zilyedin almış olduğu kiralar hakkında da gerçekleşecektir. Fakat burada hakların telâhuku söz konusu olamaz, Zira, Medenî Kanunun 906 ıncı maddesi, semerelerin istenemiyeceği esasını kabûl ettiği halde Borçlar Kanununun 414 üncü maddesi bunun zıddını benimsemiştir ve hakların telâhukukun söz konusu olabilmesi için de aynı esteğin kanundaki iki ayrı hükme göre de haklı görülmesi şarttır. Bu itibarla, iyiniyetli zilyed, Medenî Kanunun 906 ıncı maddesi uyarınca semerlerden mesul tutulamaz ve ona karşı Borçlar Kanununun 414 üncü maddesine dayanılarak hak iddia edilemez.

V — Hak sahibinin malı elinde bulundurandan kiraları istediği zaman, Medenî Kanunun 908 inci maddesine veya Borclar Kanununun 414 üncü maddesine dayanmış olması mümkün olduğu gibi her hangi bir kanunî sebep göstermemiş olması da mümkündür. Hukuk muhakemeleri Usulü Kanununun 74 ve 75 inci maddeleriyle 70 ıncı maddesi hükümleri karşılaştırılınca Hâkimin bir dâvada sadece tarafların ileri sürdükleri maddî vakıalar ve netice taleplerle bağlı olup dayandıkları kanun hükümleriyle ve onların hukukî tavsiyeleriyle bağlı olmadığı ve kanunları resen tatbik ederek iddia ve müdafaa talepleri karara bağlamakla mükellef ve onların hukukî tavsifleriyle bağlı olmadığı ve kanunları resen tatbik ederek iddia ve müdafaadaki talepleri karara bağlmaakla mükellef bulunduğu neticesine varılır, Burada söz konusu olan bir dâvada hangi hükme dayandığını kesin olarak ve acıkça gösermemis olduğu hallerde dâvacının mürurzaman bakımından kendi lehine netice verecek olan kanun hükmüne dayanmak istiyeceği haklı olarak farzedilebileceğinden, dâvanın Borçlar Kanununun 414 üncü maddesine dayanan bir dâva olarak kabulu yerinde olacaktır. O halde, kira parasının malı elinde bulundurandan alınarak hak sahibine verilmesi dâvası tereddüt halinde Borclar Kanununun 414 üncü maddesi hükmüne dayanan bir dâva olarak mahkemece tavsif edilecektir. Bununla beraber, hak sahibi zilyedin yapmış olduğu muamelelere icazet vermiş olduğu bildirerek dâva acmış olursa o zaman hâdisede Medenî Kanunun 908 inci maddesi veya Borclar kanununun 414 üncü maddesi hükmü değil, adı geçen kanunun 415 inci

maddesi hükmü tatbik olunacaktır ki Hâkimin bu durumu da gözden uzak tutmaması esas dır.

VI — (İşgal tazminatı dâvalarının hususî bir şekli olan ecrimisil dâvalarının beş yılda müruruzamana uğrayacağı esasını benimsemiş bulunan içtihadı birleştirme kararı henüz bâki olduğundan Medenî Borçlar Kanununun 125 inci maddesinde gösterilen müruruzamana tereddüt halinde Hâkim tarafından şu veya bu şekilde tavsifi müruruzaman bakımından son derece önemlidir. Tereddüt halinde bu dâva, hükmî vekâletsiz tasarrufa ilişkin Borçlar Kanununun 414 üncü maddesine dayanan bir dâva sayılacağından on yıllık müruruzamana ve Medenî Kanunun 908 inci maddesine dayanan bir dâva olarak tavsif edildiği hallerde ise, Borçlar Kanununun 60 ıncı maddesindeki 1 ve 10 yıllık müruruzamana ve hâdisesine göre ceza müruruzamanına tâbi olacaktır.

NETİCE: Bir kimsenin başkasına ait olduğunu bildiği veya bilebilecek durumda bulunduğu bir gayrimenkulü kendi malı imiş gibi kiraya verip kiraları toplamış olması sebebiyle hak sâhibinin o kimseden kiraların alınması için açacağı dâvanın gerek Borçlar Kanununun 414 üncü maddesine dayanan, gerekse Medenî Kanunun 908 inci maddesine dayanan bir dâva olarak tavsifi mümkün olduğuna ve fakat tereddüd halinde, Borçlar Kanununun 414 üncü maddesi hükmüne dayanan menfaatlerin deyri dâvası sayılacağına ve bundan dolayı on yıllık müruruzamana tâbi olacağına mevcudun üçte ikisini aşan eksiriyetle ve 4/6/1958 günlü birinci toplantıda karar verildi.

Deliceliklerin imar için masraf ve emek sarfı ile zeytinlik haline getirilmesinin Tapulama Kanununun 52 inci maddesinin tatbiki bakımından (ihya) sayılacağına ve bu gibi topraklar hakkında dâhi bu madde hükmünün tatbik edilmesi lâzım geldiğine dair.

Temyiz Tevhidi İçtihat Hukuk Umumî Heyeti

Esas : 8 — Karar : 7

Delice (Yabanî Zeytin) liklerin aşılanarak, masraf ve emek sarfedilerek Zeytinlik haline getirilmesinin 6602 sayılı Tapulama Kanunu 52 inci maddesinin tatbiki bakımından (ihya) sayılıp sayılmıyacağı hususunda Temyiz Yedinci Hukuk Dairesince müstekar daire içtihatına muhalif bir içtihadın kabûlüne temayyül edildiği daire Reisinin 2/11/1957 tarihli yazısında belirtilmiş 20/3/1958 tarihli yazısında ise Temyiz Hukuk Heyeti umumîvesinin 19/3/1958 tarih ve 7/57 E/51 K sayılı ilâmıyle dairenin müstekar kararları arasında dâhi içtihat ihtilâfı tahaddüs ettiği bildirilmiş keyfiyetin Temyiz Tevhidi İçtihat Büyük Hey'etinde müzakeresiyle içtihadın birleşdirilmesi istenmiş evrak Birinci Reislik ma-

MİLLÎ KÜTÜPHANE ANKARA 1946

209

menkulun bulunduğu Kartal'da Asliye mahkemesi teşkil edilmesi üzere dosyalar bu mahkemeye devr ve tevdi olunmuştur. Kartal Asliye hukuk mahkemesi Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 193. maddesinde yazılı on günlük müddet içinde tahrik edilmediğinden bahsile dâvaları ikame edilmemiş saymıştır. Dosyalardan biri Birinci hukuk dairesince tetkik olunarak mahallî mahkemesinin mucip sebeblerine atfen hüküm tasdik edilmiş diğer dosya Yedinci hukuk dairesince incelenmiş dâvanın ikâmesinden sonra Kartalda Asliye mahkemesi teşkil edilmiş olması muvacehesinde Kadıköy Asliye mahkemesince müttahaz karar salâhiyetsizlik kararı mahiyetinde olmayıp evrakın devr ve tevdiinden ibaret bulunması bakımından tahkikata devam edilmek lâzımgeldiği mucip sebebiyle hüküm bozulmuştur.

Daire içtihadları arasında ihtilâf mevcuttur. Birinci hukuk dairesi dosyanın yeni teşkil edilen mahkemeye devr ve tevdiini Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunun 193. maddesinde derpiş edilen vazife ve salâhiyetsizlik kararı mahiyetinde kabûl buyurduğu ve dosyayı devr alan mahkeme nezdinde 10 gün içinde tahrik edilmesi aksi takdirde dâvanın ikame edilmemiş sayılması lâzımgeldiğini ictihat ettiği halde Yedinci hukuk dairesi işbu devr ve tevdi muamelesinin 193. madde şümulü içinde mütalaa edilemiyeceği içtihadında bulunmuştur.

Her iki dâva gayrimenkule müteallik olup salâhiyet hususunda Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 13. maddesine tâbi bulunmaktadır. Diğer dâvalar hakkında 193. maddenin tatbiki bakımından içtihat ihtilâfının mevcudiyeti hey'etimize bildirilmediği için 13. maddeye tâbi olmıyan dâvalar müzakere dışında bırakılmıştır.

Dâva tarihinde salâhiyetli ve vazifeli bir mahkeme nezdinde dâva açıldıktan sonra idarî taksimatda vukubulan değişiklik dolayisiyle dava konusu gayrimenkulün başka bir mahkemenin kaza hududu içine alınması o gayrimenkulün bulunduğu mahalde yeni bir mahkeme teşkil edilmesi, gayri menkulün 2613 sayılı kanun uyarınca kadastroya veya 5602 sayılı kanun uyarınca tapulamaya tâbi tutulması gibi hallerde dâvayı tetkik eden mahkemenin salâhiyeti usulün 13. maddesi ve vazifesi 2613 ve 5602 sayılı kanunlar icabı sona erer. Bu hal usulün 25. maddesinde derpiş edildiği üzere salâhiyetli mahkemenin dâvaya bakmasına sonradan fiilî veya hukukî bir mâni çıkması ve bu sebeble başka bir mahkemenin merci tayin edilmesi takdirinde de tahaddüs edebilir. Bu gibi hallerde dâva dosyasının salâhiyetli veya vazifeli mahkemeye devr ve tevdii ica-

ya tebliğ edilmesi lâzım gelmektedir. Satılacak gayrimenkule ait olup tapu sicilinde mukayyet olmıyan bazı mükellefiyetlerin de gerek satış ilânına ve gerekse şartnameye derci lâzım olup olmadığı hakkında İcra ve İflâs dairesinde içtihat ihtilâfı zuhura gelmiş olmasına mebni keyfiyet içtihadı birleştirme hukuk kısmı umumî hey'etine arzolunmuş bulunmaktadır. Filhakika, Temyiz icra ve İflâs dairesinin eskidenberi takarrur etmiş içtihadına göre tapu sicilinde mukayyet olmıyan mükellefiyetlerin gerek satış ilânına gerekse artırma şartnamesine dercine lüzüm görülmemektedir.

Bu içtihat saikının; sicilde mukayyet olmıyan fakat gayrimenkule taalûk eden bâzı mükellefiyetlerin ilân ve şartnamede gösterilmesi halinde satışın güçleşmesi, bazan tarafların zarar görmesi ve unsuru artıracak olan ihale kararlarının fesih sebeplerinin de tahdidi olmaktan çıkarak bir çok şikâyetlere yol açmasından ibaret bulunduğu anlaşılmıştır.

Ahiren adı geçen dairece yeni bir içtihat tebellür etmiş ve satışa arzolunan gayrimenkulün kıymeti üzerine müessir olan bütün evsaf ve mükellefiyetlerin ve bu arada imar durumunun da satış ilânına ve şartnameye geçirilmesi lüzumu ileri sürülmüştür.

Eski ve yeni içtihatlar arasında mübayenet açık olduğundan hâdise yüksek hey'etce müzakere ve tetkik olunarak aşağıdaki karar verilmiştir.

İcra ve İflâs Kanununun 125. maddesi mucibince artırma şartnamesinde gayrimenkulün üzerindeki irtifak hakları, gayrimenkul mükellefiyetleri, ipotekler, ipotekli borç senetleri irat senetleriyle birlikte satıldığı ve borçlunun bu gayrimenkul ile temin edilmiş şahsî borçlarının da alıcıya intikal edeceği tasrih edilme kiktiza eder. Bu madde ile mezkûr kanunun gayrimenkul satışına müteallik diğer maddeleri gözönünde tutulacak olursa Kanun Vazının maksadının satışa arzedilen gayrimenkulün kıymeti üzerine tesir icra edebilecek evsaf ve mükellefiyetlerin alıcılar tarafından bilinmesinin temînidir. Bu suretle alıcılar mutazarrır olmaktan kurtulacakları gibi taraflar da bu eksik muamele dolayisiyle zuhuru melhûz zararlardan korunmuş olacaklardır. Bu itibarla son zamanlarda memlekete artan imar faaliyeti sebebiyle bir çok gayrimenkulün sür'atle vaziyetleri değişmekde, kısmen veya tamamen istimlâke tâbi tutuldukları görülmektedir. İlânda ve şartnamede gayrimenkulün imar vaziyetini göremeyen alıcıların çok defa ihaleden sonra öğrenebildikleri bu tebeddüller zararlarını mucip olmaktadır. Bunu önlemek için satıştan evvel imar dairesinden ve bulunmıyan yerlerde

Belediye dairelerinden bir nev'i âmme mükellefiyeti olan imar durumunun sorularak alınacak cevabın satış ilânına ve şartnameye derci bütün alâkadarların menfaatını vikaye bakımından uygun görülmüştür. Şu kadar ki, ihale tarihinden sonra vukua gelecek değişikliklerin nazara alınmıyacağı tabiidir, Bununla beraber ihale feshedilirse eski halin aadet edeceği şüphesizdir. İmar ve Belediye dairelerinden gayrimenkulun son durumu sorulmadan ihalenin yapıldığı ileri sürülerek şikâyet vukubulduğu takdirde merciin bu hususu tahkik ve vaz'iyette esas vasıf ve kıymete müessir bir tebeddül husule gelip gelmediği hakkında mezkûr dairenin vereceği cevaba göre bir muamele yapması lâzımgelir.

İcra Hâkiminin gözönünde tutacağı esas mesele gayrimenkuldeki bu gibi tebeddüllerin kıymete ve esas vasıflara ehemmiyetli derecede müessir olup olmadığı cihetidir. Ancak şikâyetçinin kötü niyetle hareket edip etmediğinin her zaman gözden kaçırılmaması icabeder.

Binaenaleyh satışa arzolunan gayrimenkullerin ihaleden evvel son durumunun İmar ve Belediye dairelerinden sorularak alınacak cevabın satış ilânına ve arttırma şartnamesine derci lüzumuna ve İcra ve İflâs dairesinin son içtihadının alâkadarların menfaatlerine daha uygun olduğuna 18/6/1958 Tarihinde mevcudun üçte ikisini geçen ekseriyetle karar verildi.

TEMYİZ KARARLARI HUKUK KISMI

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 297 nci maddesine göre, mühürlü senetlerin ihtiyar heyeti tarafından tasdik edilmesi icabeder. Belediye reis ve âzalarının böyle bir muameleyi icraya yetkileri yoktur.

Temyiz Üçüncü Hukuk Dairesi

Esas : 1216 — Karar : 942

Dâva : Dâvalıların murislerinden senetle bir ev satın almışsa da bilâhare murisin vefatiyle mezkûr evi izalei şüyu suretiyle sattıklarından vermiş olduğu 750 lira ev bedeli ile bu ihtilâftan dolayı yapmış olduğu masraf karşılığı olarak 200 lira tazminatın dâvalılardan mütesaviyen tahsili istemine dairdir.

Karar: Dâva şahadet, mübrez muhtarlıkça musaddak satış senedi ve müracaata bırakılan tapu iptali dâvasına ait dosya münderacatiyle sübuta erdiğinden müddeabih 750 liranın mütesaviyen ve müteselsilen dâvalılardan alınarak dâvacıya verilmesine ve 200 lira hakkındaki talebin reddine karar verildiği hakkındadır.

Temyizeden : Dâvalılardan Naim İzmirli, Ayşe İzmirli, Neclihan İzmirli, Mehmet Tuğ ve Hüseyin Tarhan.

215

ayda 400 lira kira vermesi ihtar edildiği halde dâvalı kiraları ödememiş olduğundan akdin feshiyle mecurun tahliyesi ve 1/6/953 tarihinden 31/12 /953 tarihine kadar kira bedeli olan 2800 liradan tediye olunan 416 liranın tenziliyle bakiye 2384 lira kiranın faiziyle birlikte dâvalıdan tahsil istemine dairdir.

Karar: Tafsilâtı ilâmında yazılı olduğu üzere, Mecur tahliye edilmiş olmasına göre bu hususta karar ittihazına mahal olmadığına ve dâvalının hissedarı bulunduğu kristal apartmanın o, 1 ve 2 Numaralı dairelerinin olbaptaki tahsisi menafi mukavelesi gereğince dâvalı tarafından kiraya verilmedliğinin anlaşılmasına göre hâdisede 6084 sayılı Kanunun tatbiki mümkün bulunmamasına ve binaenaleyh mecurun kirasının serbest bulunmasına binaen dâvacının kira bedeli dâvasının da reddine karar verildiği hakkındadır.

Temyizeden: Dâvacı Şirket vekili Avukat Fahrettin Kalemcioğlu.

TEMYİZ KARARI

Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün evrak okunup gereği düşünüldü :

6084 sayılı Kanunun muvakkat maddesinin ikinci Bendinin (Ç) Fıkrasında ayni Belediye hudutları içinde tamamen veya müstakillen oturulabilecek nisbette şayi hisse olarak kendisine veya birlikte yaşadığı eşine ait ve mesken olarak kiraya verilmiş gayrimenkulü bulunanların bu gayrimenkul Millî Korunma Kanununun 30 uncu maddesine tâbi bulunmadığı tadirde kiracı olarak işgal ettiği mesken hakkında 6084 sayılı Kanunun mer'iyet tarihi olan 1/6/1953 tarihinden itibaren Millî Korunma Kanununun 30 uncu maddesi hükmünün tatbik edilemiyeceği belirtilmiştir. Zikri geçen metinde mücerret müstecirin müstakillen oturulabilecek nisbette kendisinin veya eşinin şayı hisse sahibi olması ve o garimenkulün Millî Korunma Kanununun 30 uncu maddesine tâbi bulunmaması derpiş edilmiş olup bizzat müstecirin kendisi tarafından kiraya verilmiş olması gibi bir şart derpiş olunmamıştır. Çünkü dâvalının emriyle veya onun muvafakat icazetiyle bu akidlerin üçüncü şahıs tarafından yapılmış olması ve yine dâvalının bu akidlerden istifade etmiş bulunması mümkündür. Evrak içinde bulunan 28/8/950 tarihli Noterden musaddak tahsis mukavelesine göre dâvalının hissedar bulunduğu Kristal Apartmanın 0 ve 0 mükerrer ve Beş numaralı dairelerinin dâvalıya tahsis edildiği yazılıdır. Yine evrak arasında mevcut Konturatlardan birinde Kristal Apartmanının 0 Nu-

15/3/1950 tarih ve 5 sayılı İçtihadı birleştirme kararına istinaden dâvanın akdî münasebete müteferri olup (10) senelik müruruzamana tabî bulunduğundan bahsile yazılı şekilde müruruzaman def'inin reddine ve tahsile karar verilmesi yolsuz ve bozma dileği bu bakımdan yerinde olduğundan hükmün bu sebebten BOZULMASINA ve aşağıda yazılı 1150 kuruş temyiz masrafının haksız çıkacaktan alınmasına 28/1/1957 tarihinde ittifakla karar verildi.

Sokakların Belediye tarafından kiraya verilmesine ve bu yerlerden başka bir suretle intifa sağlanmasına imkân yoktur.

Temyiz Üçüncü Hukuk Dairesi

Esas : 475 — Karar : 608

DÂVA : İmar durumuna göre Belediyece kapatılarak yol olmaktan çıkarılan ve çıkmaz sokak haline sokulan yeri işğal eden dâvalılar namına Umumi Meclis daimi komisyonunun 11/12/952 tarihli raporu gereğince tahakkuk ettirilen ceman 465 lira Ecrimislin maa faiz dâvalılardan tahsili istemine dairdir.

KARAR : Tafsîlatı ilâmında yazılı olduğu üzere : Hakkı Öztürk ve Mustafa Ergök borçlarını dâvadan sonra ödediklerinden bunlar hakkında ayrıca karar vermeğe mahal olmadığına ve diğer dâvalı Abbas Tepeden 42 lira 70 kuruşun ve diğer dâvalı Hasan Karagözün zaman aşımına uğramayan kısmı için tahakkuk eden 69 lira 60 kuruşun %5 faizliyle birlikte tahsiline ve faizin karar yerinde gösterilen tarihlerden itibaren hesaplanmasına ve dâvacının fazlaya mütealik talepleriyle Salihanın Mes'uliyetini mucip bir işğal olmadığından onun hakkında açılan dâvanın reddine karar verildiği hakkındadır.

TEMYİZ EDEN : Belediye vekili Avukat Suna Giritli ve dâvalılardan Abbas Ali Tepe.

TEMYİZ KARARI

Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün evrak okunup gereği düşünüldü.

Temyiz olunan hükmün dayandığı gerekçelere ve muhakeme safhalarına göre dâvacının yerinde görülmiyen temyiz dileğinin REDDİNE ve dâ-

i Müdafaa Vekâleti olduğu anlaşılmasına ve dâva, 4353 sayılı Kanunun 18 inci maddesi gereğince adı geçen vekâletin daire âmiri olan şube Reisi tarafından ikame ve takip edilmiş bulunmasına ve dâva arzuhalinde Milli Müdafaa Vekâleti yerine bu vekâletin umumî muvazeneye dâhil bulunması hasebiyle hazinenin dâvacı gösterilmiş olması dâvanın tetkik ve istimaına mâni teşkil etmemesine binaen dâvanın usulen rü'yeti iktiza ederken bu cihetten zuhûl edilerek dâvacının Millî Müdafaa Vekâleti olması lâzımgelirken dâva arzuhalında hazinenin dâvacı olarak gösterildiğinden bahisle yazılı şekilde dâvanın reddine karar verilmesi yolsuz ve bozma dileği bu bakımdan yerinde görüldüğünden hükmün bu sebepten (BOZULMASINA) ve aşağıda yazılı 1100 kuruş temyiz masrafının haksız çıkacaktan alınmasına 18/2/1957 tarihinde ittifakla karar verildi.

1) Dâva, ev reisi olan dâvalılardan babanın diğer dâvalı küçük çocuğun, dâvacının oğlunun ölümüne sebebiyet vermesi yüzünden mânevî tazminat isteğinden ibaret olmasına göre zararın meydana gelmesi tarihinde medenî kanunun 320 ve borçlar kanununun 47 inci maddeleri hükmünce ev reisinin manevî tazminat ile mes'ul tutulması için gereken şartların gerçekleşmiş bulunması halinde tazminat alacağı dâvacı alacaklı için doğmuş olur.

2) Bu alacak hakkı, ancak Borçlar Kanununun borçların ödenmesi için kabul ettiği sebeplerden birinin meydana gelmesiyle ortadan kalkar.

3) Borcun sona ermesi sebepleri arasında zararın esas faili olan küçüğün reşit olması vakıası voktur. Mahkemece bu cihet göz önünde tutulmaksızın dâvanın reddedilmiş bulunması kanuna avkırıdır.

Temyiz Dördüncü Hukuk Dairesi

Esas : 3104 — Karar : 1076

Taraflar arasındaki manevî tazminat dâvasının reddine dair adıgeçen mahkemeden verilen hükmün müddeti içinde temyizen incelenmsi dâvacı adına avukat Vedat İzği tarafından istenilmiş olmakla dosyadaki bütün kâğıtlar okunup gereği düşünüldü :

Dâva neticede dâvalılardan babanın ve reisi olarak vazifesini yapmamış olması neticesinde diğer dâvalı çocuğun dâvacının oğlunun ölümüne sebebiyet vermiş olması dolayısiyle dâvacıya manevî tazminat ödenmesi dâvasıdır ve duruşma sırasında dâva sadece dâvalılardan babaya hasrolunmuştur. Mahkeme çocuğun dâva sırasında reşit olması dolayısiyle artık babaya karşı dâva açılamıyacağını ileri sürerek baba hakkındaki dâvayı reddetmiştir. Zararın meydana gelmesi tarihinde Medenî Kanunun 320 ve Borçlar Kanununun 47 nci maddeleri hükmünce ev reisinin tazminat ile mesûl tutulması için gereken şartların gerçekleşmiş bulunması halinde tazminat alacağı dâvacı alacaklı için doğmuş olacağından, bu alacak hakkı ancak Borçlar Kanunun borçların sönmesi için kabul

lâfsız kaza faaliyetidir. Bundan dolayıdır ki nasıl bir noter senedinin iptali için doğrudan doğruya dâva açılabilirse, veraset senedinin iptali için dahi ayni şekilde doğrudan doğruya dâva açılabilir. Nasıl ki noter senedinin gerçeğe aykırı olduğu sübut bulunca, hükümsüzlüğüne karar verilirse, veraset senedinin de gerçeğe aykırı olduğunun sübut bulması sonunda hükümsüzlüğüne karar verilir. Halbuki ihtilâflı kaza yoliyle verilen ilâm muhkem kaziye teşkil eder ve onun gerçeğe aykırı olduğu ispat edilerek hükümsüzlüğüne karar alınamaz. Gerçi ilâmın muhakemenin iadesi yoliyle hükümsüzlüğüne karar almak mümkün ise de, bu yol tamamiyle istisnai bir yoldur, üç aylık bir müddete tâbidir ve gayet dar bir takım sebeblerin mevcut olması halindedir ki ilâmın değiştirilmesini mümkün kılar. Hususiyle hükme esas tutulmuş olan şahit ve bilirkişi sözlerinin yalan olduğunun meydan çıkmsı hali muhakemenin iadesi için kâfi değildir, belki bu cihetin kesinleşmiş ceza kararı ile sübutu halindedir ki muhakamenin iadesi düşünülebilir. Hatta Medenî Kanunun (538) inci maddesi hükmünce mansup mirascılara Sulh makemesince verilecek veraset senetlerine vesika denilmiş olması dahi mahiyetçe ondan hiçbir farkı bulunmayan veraset senetlerinin ilâm değil, senetten başka bir şey olmadığını iyice belirtmektedir.

Mahkemenin mesûliyetin mahiyetini kusursuz mesûliyet olarak kabul etmiş bulunmasına rağmen veraset senedine göre muamele yapan memurun (tapu sicili nizamnamesinin memurları veraset senetlerine göre muamele yapmaya mecbur tutması dolaysıyle) şahsi bir kusuru olmayacağını ve nizamnameye veraset senetlerine dayanarak tapu memurunun muamele yapması mecburiyetini koyan idarenin hizmet kusurunun söz konusu edilemiyeceğini yazması doğru olamaz. Tapu memurunun noterden bilfarz resen tanzim olunmuş bir vekâletnameye göre muamele yaptığı zaman dahi ne Devletin, ne memurun bir kusuru söz konusu olamaz. Amma Devlet, memurunun bilmeyerek sebebiyet verdiği zararlar dan yine mesûl tutulur.

Yalnız Medenî Kanunun 917 nci maddesiyle kabul edilen mesûliyet değil, her hukukî müessese birtakım kötü kullanışlara konu olabilir. Nitekim Medenî Kanunun ikinci maddesi hükmünün konulması ile bütün haklar için kötü kullanılmanın mümkün bulunduğu önceden kabul edilmiştir. Bu itibarla 917 nci maddedeki mesûliyet hükmünün bir takım tertiplere sebeb olabileceği düşüncesiyle kanun koyucunun maksadına aykırı olarak tatbik sahasının daraltılması kanuna uygun olamaz. Bu sebeblerle mahkeme kararı bozulmalıdır.

227

NETİCE: İtirazların kabulü ile temyiz olunan kararın yukarıda gösterilen sebepten BOZULMASINA ve aşağıda yazılı temyiz harcının ileride haksız çıkacak taraftan alınmasına 10/3/958 tarihinde ittifakla karar verildi.

---

1) Medenî Kanunun 68 inci maddesi hükmünce, dernekten çıkarma kararına karşı acılacak itiraz dâvası bir aylık müddeti içinde açilmalıdır.

2) Dernekten çıkarma kararı verilen bâzı dâvacılar tarafından umumî heyete itiraz edilmemiş olmasına göre onlar hakkında bir aylık müddetin başlangıcı, umumî heyet kararı olduğu kabul edilemez.

3) Umumî heyete başvurmadan dâva açılabileceği kabul olunursa o takdirde müddet, haysiyet divanı, kararının tebliği tarihi olmak lâzımgelir.

4) Medenî kanunun 65 inci maddesine ve bu konudaki 29/10/950 tarih ve 4/10 sayılı içtihadı birleştirme kararına göre çıkartma sebebinin (mahiyet ve keyfiyeti) hakkında mahkemeye başvurulamaz. Ancak sebebinin sübutu ve çıkartma kararının şekli bakımından mahkemeye başvurulabilir.

5) Medenî Kanunun 60 ıncı maddesine ve bu konudaki hukuk âlimlerinin içtihatlarına göre kararlar hazır olan âza ekseriyeti ile verilir ve reyden kaçınanlar dahi ekseriyetin hesabında gözönünde tutulur.

6) Çıkartma sebebinin âzalara bildirilmesi ve müdafaalarının alınması lâzımgelir. Müdafaa alınmadan verilen karar, hükümsüzdür.

7) Nizamnamede bir cihetin gündeme konulmasını isteme selâhiyeti belli sayıda âza ve tanınmış olunca tek bir âzanın bir konunun gündeme konulmasını dâvaya hakkı yoktur.

Temyiz Dördüncü Hukuk Dairesi

Esas : 3949 — Karar : 1264

12/1/1956 tarihli haysiyet kurulu kararıyle müvekkilleri aleyhine müdafaa alınmadan gıyapta verilen dernekten çıkartma kararının verilmesini teklif eden idare heyetinin, kararı veren haysiyet kurulunun, nizamname hükümlerine göre meşru bulunmıyan umumî heyet toplantısında seçilmiş olması ve nizamnameye aykırı bulunması sebepleriyle 28/2/956 tarihinde umumî heyetce bu kararın tasdikine dair verilmiş olan kararın hükümsüzlüğünü ileri sürerek iptaline ve âzalık sıfatlarının tekrar tanınmasına karar verilmesi dâvacılar tarafından istenilmiş ve dâvacılar arasından bulunan Sait Selen tarafından da ayrıca verilen bir dilekçe ile; dernek mallarına el koyan yeni idare heyetinin meşru olmadığı ileri sürülerek 9/12/956 tarihli umumî heyet kararının iptali ve yeniden çağırılacak umumî heyet gündemine derneğin fesih ve tasfiyesinin konulması isteğinde bulunulmuştur.

dan da kararın iptâli lâzımdır. Usule ilişkin olan ve müdafaa hakkını ilgilendiren bu eksik dâhi mahkemece incelenebilir.

7 — Birleştirilen dâvaya gelince: dâvacı Sait Selen 9/12/1955 tarihli umumî heyetce verilen kararların iptâlini müddeti içinde istemiştir. Umumî heyet toplantısında eski idare heyeti ve haysiyet divanı düşürülerek yenileri seçilmiştir. İddiaya göre bu hususun ruznamenin başına alınarak müzakeresi nizamnameye aykırı olduğu gibi seçim de nizamnamenin aradığı nisbet de mevcut değildir ve yedek âzaların düşürülmesi mümkün bulunmamaktadır. Bu sebeplerle, verilmiş kararların iptâli ile derneğin gayesine erme imkânı kalmadığından fesih ve tasfiye cihetinin görüşülmesinin çıkarılacak umumî heyet gündemine konulması istenmiş bulunmaktadır.

heyeti 27/12/1956 tarihinde âdiyen toplanarak yeni bir idare heyeti ve haysiyet divanı seçmiştir. Bundan dolayı eskilerin seçilmesine ait kararın iptâli isteğinin konusu kalmamıştır, Bu bakımdan reddi icap eder.

b) Derneğin feshi cihetinin umumî heyet gündemine konulması isteğine gelince:

Umumî heyeti fevkalâde toplantıya çağırmak için nizamnamenin 12 inci maddesine göre idare heyetinin kararı veya âzanın 1/5 nin isteği lâzımdır. Bir tek âzanın isteği kâfi değildir. Bir meselenin gündeme konulması da yine nizamnamenin 15 ici maddesine göre belli bir nisbetin elde edilmesine bağlıdır.

c) Fesih hususuna gelince: Medenî Kanunun 71 inci maddesinde yazılı şartlar mevcut ise mahkemeden cemiyetin feshi istenilebilir. Hâdisemizde ise böyle bir istek yoktur. Fesih keyfiyetinin görüşülmesinin gündeme konulması istenilmektedirki bir tek âzanın bunu istemeğe hakkı yotur.

Netice: Dâvacılardan Haydar Talgan, Sabri Peken Sıtkı Koçman adlarına açılan dâva hakkında karar verilmesine yer olmadığına ve Tevfik Eren ve Necmettin Şerbetci haklarındaki çıkartma kararının kaldırılmasına ve diğer dâvacıların dâvasının ve birleştirilen dâvanın reddine karar verilmiştir.

zilâtın tutarının faiz ve vekâlet ücretiyle birlikte tahsili talebinden ibarettir.

KARAR : Tafsilâtı ilâminda yazılı olduğu üzere, sabit olan dâva veçhiyle senelik icâr bedelinden dörtte bir buçuğunun tenziline ve akdin devam müddetince bu nisbetin muhafaza edilmesine ve tahakkuk eden iki bin liranın faiziyle birlikte dâvalıdan alınarak dâvacıya verilmesine; fazla tenzilât talebinin reddine karar verildiğine dairdir.

Dâvalı vekili tarafından müddetinde verilmeyip sonradan verilen duruşma dilekçesinin reddine karar verildikten sonra dosyadaki bütün kâğıtlar okunup gereği düşünüldü :

1 — Mahkemenin İstanbuldaki âdeti de gözönünde tutarak âkit hükümlerini tefsir etmesi sonunda kiraya verenin hanın bütün kısımlarındaki müşterilerinden istifade etmesini tekeffül etmiş olduğunu kabûl eylemesine ve hâdisede mahkemenin kabulü üzere bir âdet bulunmadığı mahkemeye karşı ileri sürülmediği gibi temyiz itirazları arasında da bildirilmemiş olmasına, tekeffül borçlarında bu borcu yerine getirmeyen borçlunun hiç bir kusuru bulunmasa dâhi mes'ul tutulması tekeffül borçlarının kanunî mahiyetleri icabından olmasına, Borçlar Kanununun 250 inci maddesinin 1 inci fıkrasının tekeffül edilen bir duruma aykırı olan durumun meydana gelmesi halinde kiracının ne gibi hakları olduğunu bildirmek üzere kanuna konulmuş olmasına ve aynı maddenin ikinci fıkrası ile birinci fıkrası hükmünün karşılaştırılmasından da birinci fıkranın tatbiki için kiraya verenin her hangi bir kusuru bulunmasının şart olmadığının anlaşılmasına ve dört katlı hanın bir buçuk katının müşterilerinin dâvacının ocağından kahve içmediklerinin ve böylece dâvacının kiralanan yerden âkitle kastedilmiş olan istifadesinin önemli şekilde azaldığının anlaşılmasına ve ihtar anından itibaren kiranın indirilmesinin gerekmesine ve hükmün dayandığı diğer sebeblere göre dâvalı idarenin bütün temyiz itirazları yersizdir.

2 — Dâvacı tarafın adlî tatil içinde sona eren temyiz müddetinin usulün 177 inci maddesi hükmünce 12/9/1957 akşamı sona ermiş olduğunu düşünmeyerek 24/Eylül/1957 de temyiz dilekçesini vermiş olması karşı düşünmeyerek 24 Eylül 1957 de temyiz dilekçesini vermiş olması karşısında dilekçenin müddet aşımı bakımından reddi gerektir.

Netice : Dâvacının dilekçesinin reddine ve dâvalının bütün itirazlarının reddiyle temyiz olunan kararın (TASDİKINA) ve aşağıda yazılı

meye başlar ve bu sebeple esas malın geri alınması dâvasından sonra da 66 ıncı maddedeki 10 yıllık müruruzamanın işlenmesi söz konusu olamıyacaktır.

2) Her nekadar şarih Homberger, yukarıda anılan eserinde (mad. 939 N, 15) masraf isteme alacağının gayrimenkulün geri alındığı tarihte muaccel olduğunu ileri sürmekte ise de, henüz muaccel olmamış bir hak için hapis hakkı tanınması mümkün olmadığı halde Medenî Kanunun 907 nci maddesinde hapis hakkı tanınmış olması ve bir de masraf tazminatının malın geri alması dâvasında karşılık dâva olarak ileri sürülmesinin kabulündeki zaruret ve muaccel olmamış bir alacağın karşılık dâvaya konu olamayacağı ve nihayet Türk Kanununun 907 inci maddesinin metni göz önünde tutulunca bu hukukçunun görüşünün doğru olmadığı neticesine varılmaktadır.

3) Mahkemece birinci bentte bildirilen bu esaslar gözönünde tutulup dâvalıların gayrımenkulü geri almak üzere açmış bulundukları dâvanın tarihi tesbit edilmek yolu ile bir yıllık müruruzaman başlangıcının tâyin edilmesi gerektiği halde, dâvacının harici satış sonunda teslim almış olduğu yerin tescili için açmış olduğu dâvanın reddi tarihinin müruru zamana başlangıç sayılması ve bunun kanunî sebebinin karar yerinde gösterilmemiş olması kanuna aykırı ve temyiz itirazları yerindedir.

4) Hükmün dayandığı gerektirici sebepler karşısında karşılık dâvanın reddi doğrudur.

NETİCE : Temyiz olunan kararın gösterilen sebepten (BOZULMASINA) ve karşılık dâvaya ilişkin kısmının ONANMASINA ve aşağıda yazılı temyiz masrafından onanma harcının temyiz edenlerden karşılık dâvacılardan ve bozma harcının da ileride haksız çıkacak taraftan alınmasına 3/6/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

---

1 — Borçlar Kanununun 55 inci maddesine dayanan tazminat dâvasında bu maddenin tatbik şartları gerçekleşmiş olduğu takdirde dâvacının bu günkü durumu itibariyle elde edebileceği kazanç miktarlariyle işinden çıkmaması halinde elde edecek olduğu kazanç miktarı ve ileride hak kazanacak olduğu sigorta tazminat miktarı arasındaki farkın dâvacı lehine hüküm edilmesi lâzım gelir

2 — Borçlar Kanununun 55 inci maddesinin tatbikı sırasında bu maddeye ilişkin 3 esas 1 karar sayılı ve 27/3/1957 günlü içtihadı birleştirme kararının dâhi göz önünde tutulması gerektir.

Temyiz Dördüncü Hukuk Dairesi
Esas : 11742 — Karar 173

Dâvacı Cibalı Tütün Fabrikasında 33 senelik işçi iken 46 yaşında olduğu halde dâvalı sigortanın hastahanesinin vermiş olduğu ve hiç bir

ması (Becker Art. 346 N. 5) gözönünde tutulunca, belli müddetli âkitten sonra bu madde hükmünce yenilenmiş bulunan akdin sonunda işe nihayet verilmemesi dolayisile hizmet akdinin müddeti belli olmayan bir akde çevrilmeyip yine bu madde hükümlerince yenileneceğinin ve hizmet münasebetinin âkit müddetinin sona ermesinden sonra devam etmesi veya haklı sebebe dayanılarak akdin feshedilmiş olması gibi sebeplerle nihayete ermesine kadar bu madde hükmünün sürekli olarak tatbik edileceği neticesine varılır.

Netice : Tashih isteğinin kabulu ile ilk bozma kararının kaldırılmasına ve mahkeme kararının yukarıda gösterilen şekilde (BOZULMASINA) ve aşağıda yazalı temyiz harcının ileride haksız çıkacak taraftan alınmasına 6/1/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

---

1) Bölge çalışma müdürlüğünün bir yerin İş Kanununu alınması gerekli olup olmadığı hakkında inceleme yapmamış olduğu hallered mahkeme o yerin kanunu kapsamına alınması gerekip gerekmeyeceğini incelemekle mükelleftir.

2) İdarî makamın işe el atıp iş yerini kanun kapsamına almaya lüzum görmediği hallerde mahkemenin durumu incelemeye salâhiyeti yoktur.

Temyiz Dördüncü Hukuk Dairesi
Esas : 1494 — Kara: 1921

Taraflar arasındaki tazminat dâvasının vazife noktasından reddine dair adı geçen mahkemeden verilen hükmün müddeti içinde temyizen incelenmesi dâvacı adına av. Adnan Hepgül tarafından istenilmiş olmakla, dosyadaki bütün kâğıtlar okunup gereği düşünüldü :

Bölge Çalışma Müdürlüğünün bir yerin İş Kanunu kapsamına alınmasını gerekli olup olmadığı hakkında inceleme yapmamış olduğu hallerde elindeki dâva bakımından mahkeme o yerin İş Kanunu kapsamına alınması gerekip gerekmiyeceğini incelemekle mükellef ise de idarî makamın işe el atıp iş yerini kanun kapsamına almaya lüzum görmediği hallerde mahkemenin durumu incelemeye salâhiyeti bulunmadığı cihetle mahkemenin vazifesizlik kararı vermiş olması doğrudur.

Netice . İtirazlarının reddiyle kararın TASDIKINA 18/3/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

241

1) 5401 sayılı kanunun 1952 de mer'î şekli ile üçüncü maddesi hükmü, masrafların ödenmesi için öğrenciye kanunî bir borç yüklemektedir

2) 5802 sayılı Assubay Kanununda 5401 sayılı kanunun koyduğu masraf ödeme borcunun kaldırıldığını gösteren bir hüküm mevcut değildir

3) Assubay Kanununun başarı göstermeyen öğrencinin serbest bırakılacağı yollu hükmü, öğrencinin okuldan kıt'aya gönderilmeyip diğer yurtdaşlar gibi askerlik hükümlerine tâbi tutulacağını göstermektedir

Temyiz Dördüncü Hukuk Dairesi
Esas : 3876 — Karar : 1175

Taraflara arasındaki okul tazminatı dâvasının yapılan mahkemesi sonunda; tafsilâtı ilâmında yazılı olduğu üzere, ikrar, senet ve masraf listesiyle dâva veçhiyle tahakkuk eden 1323 lira 57 kuruşun faiziyle birlikte dâvalılardan tahsiliyle dâvacıya verilmesine dair adı geçen mahkemeden verilen hükmün müddeti içinde temyizen incelenmesi dâvacı avukatı ile dâvalılar tarafından istenilmiş olmakla dosyadaki bütün kâğıtlar okunup gereği düşünüldü :

1 — Dâvaya esas olan senet, metni itibariyle sadece bir kefalet senedidir. Mahkemede dâvalılardan birisi idare ile kendi arasında geçen bir sulh anlaşmasına ait bâzı açıklamalarda bulunmuş ise de bu sözlerden borcun esasının o sözlerin söylendiği tarihte kabul edilmiş olduğu anlaşılamamaktadır. Bu itibarla en yüksek mesuliyet haddi senette bildirilmiş olmayan dâvalı kefil hakkındaki dâvanın reddi gerektiği düşünülmeksizin karar verilmiş olması kanun ve usule aykırıdır.

2 — 5401 sayılı kanununun 1952 de mer'i şekli ile 3 üncü maddesi hükmü masrafların ödenmesi için öğrenciye kanunî bir borç yüklemektedir. Hâdiseye 5802 sayılı Assubay Kanununun tatbik yeri yoktur. Çünkü kanunda 5401 sayılı kanunun koyduğu masraf ödeme borcunun kaldırıldığını gösteren bir hüküm mevcut değildir. Assubay Kanununun başarı gösteremiyeceği öğrencinin serbest bırakılacağı yollu hükümü öğrencinin okuldan kıt'aya gönderilmeyip diğer yurddaşlar gibi askerlik hükümlerine tâbi tutulacağını göstermektedir. Bu sebeple bu cihetleri hedef tutan temyiz itirazları yersizdir.

3 — Faiz hakkındaki karar son içtihadı birleştirme kararına uygun olduğundan hazinenin itirazları yersizdir.

Netice : Temyiz olunan hükmün yalnız kefil leyhine ve ikinci bentte gösterilen (BOZMASINA) ve kararın öğrenciye ait kısmının (TASDİKINA) ve hazine ile öğrencinin itirazlarının (REDDİNE) ve aşağıda

Burada muteber olmayan bir akit dolayısiyle pazar çalışmaları için her hangi bir şey istenemiyeceği düşünülebilirse de, 394 sayılı kanun ile kabul edilen yasak herşeyden önce çalışanları korumak maksadiyle kabul edilmiş bulunduğundan butlanın bütün neticeleriyle tatbiki kanunun gayesine aykırı düşeceği cihetle fiilî çalışma karşılığının akit hükümlerince tazmin edilmesi 394 sayılı kanunun gayesine uygun olur.

2— Hükmün dayandığı gerektirici sebebler karşısında diğer itirazlar yersizdir.

Netice: Temyiz olunan hükmün yalnız tatil paralarına ilişkin kısmının 1 inci bentte gösterilen sebebten BOZULMASINA ve diğer alacaklara ait kısmının ONANMASINA ve dâvacı için takdir edilen yüz lira duruşma avukatlık parasının dâvalıya yükletilmesine ve onanma harcının Temyiz edenden ve bozma harcının da ileride haksız çıkacak taraftan alınmasına 18/6/958 tarihinde ittifakla karar verildi.

---

1) Amme alacaklarının tahsili hakkındaki kanunun ihtiyati hacze itiraz hakkındaki 15 inci maddesi hükmü, itirazın, haczin sebebine karşı sürüleceğinin bildirilmesinden ve haczin borçluya karşı yapılan bir muâmele olmasından anlaşıldığı üzere yalnız borçluyu ilgilendirmektedir.

2) Hacizli mala istihkak iddiasında bulunan kimsenin sebebe karşı bir itirazı söz konusu edilemiyeceğinden ve sebep cihati onu ilgilendirmiyeceğinden dolayı bu hükmün adı geçen hakkında tatbiki düşünülemez.

3) Amme alacaklarının tahsili hakkındaki kanunun 66 ncı maddesi uyarınca hazineye tanınmış olan cevap verme müddetinin geçmesinden önce dâva açmış olduğu takdirde dâvaya sebebiyet vermiş sayılabilir.

Temyiz Dördüncü Hukuk Dairesi
Esas : 5861 — Karar : 4139

Dâvacı, Seniha, Yusuf ve Erdem Kırhallının mâlik oldukları dokuma fabrikasını satın alıp tesellüm ettiği halde satın almış olduğu kimselerin muamele vergisi borçlarından dolayı dâvacının makinelerine hazinece ihtiyati haciz konulmuş olduğu ileri sürülerek haczin kaldırılmasına ve malların kendisine ademiyetine karar verilmesi isteğinden ibarettir.

KARAR : Tafsilâtı ilâmında yazılı olduğu üzere, istihkak iddia edilen dâva konusu mallar hakkında katî şekilde haciz kararı verilmemiş olduğu cihetle dâvacı için henüz dâva hakkı doğmamış olduğundan dâvanın reddine karar verildiğine dairdir.

TEMYİZ EDEN : Dâvacı adına avukat Mustafa Celâl Şirin

TEMYİZ KARARI

Temyiz isteğinin müddeti içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kâğıtlar okunup gereği düşünüldü :

Âmme alacaklarının tahsili hakındaki kanunun ihtiyatî hacze itiraz hakkındaki 15 inci maddesi hükmü (itirazın haczin sebebine karşı ileri sürüleceğinin bildirilmesinden ve haczin borçluya karşı yapılan bir muamele olmasından anlaşıldığı üzere) yalnız borçluyu ilgilendirmektedir. Hacizli mala istihkak iddiasında bulunan kimsenin sebebe karşı bir itirazı söz konusu edilemiyeceğinden ve sebep ciheti onu ilgilendirmiyeceğinden dolayı bu hükmün adı geçen hakkında tatbiki düşünülemez. İstihkak iddiasında bulunan ancak hacizli mala istihkak hakkındaki hükümler uyarınca muamele yapabilir. İcraî haciz hali için derpiş edilmiş olan hacizli mala istihkak dâvasının ondan daha hafif bir durum olan ihtiyatî haciz için evleviyetle kabulü gerekeceğinden hacizli mala istihkak dâvasının ancak icraî hacizlerde açılabileceği yollu görüş doğru olamaz. Dâvacı adı geçen kanunun 66 ıncı maddesi hükmünce hazineye tanınmış bulunan cevap verme müddetinin geçmesini beklemeden dâva açmış olduğu cihetle henüz vaktinden önce dâva açmış durumdadır ve dâvanın dâva masrafları bakımından haksız açılmış sayılması ancak bu itibarla doğrudur.

Netice : İtirazların reddiyle ancak yukarıda gösterilen sebebten dolayı doğru olan mahkeme kararının ONANMASINA ve aşağıda yazılı temyiz harcının tamyiz edene yükletilmesine 16/6/958 tarihinde ittifak la karar verildi.

4772 sayılı kanunun 44 üncü maddesinin ikinci fıkrasına göre birinci fıkra hükmünce verilmesi gerekli bordroların örneğine uygun olarak vaktinde verilmemesi halinde sigorta kurumuna sigorta primi hesabına esas tutulacak kazanç toplamını uygun göreceği yol ve usullerle resen takdir salâhiyetini tanımış olması karşısında hiç bordro verilmemiş olan aylar için dâvalı kurumca re'sen takdir olunan kazançlar üzerinden tahakkuk ettirilerek tahsil olunan pirimlerin geri alınması hakkındaki dâvanın reddi gerektir.

Temyiz Dördüncü Hukuk Dairesi
Esas : 10773 — Karar : 4123

DÂVA : Dâvacı şirket inşaat sebebiyle yaz aylarında çalıştırmış olduğu işçilerin bordroları tanzim edilerek, primleri ödenmiş iken, kış-

aylarında az işçi kullanılmış ise de bu durumun bildirilmesi unutulmuş olduğu nazara alınmayarak fazla ve haksız olarak 13159 lira 54 kuruşluk prim tahakkuk ettirilerek tahsili cihetine gidilmekte olduğunu ileri sürerek, vâki müdahalenin men'i ile teminat mektuplarının iadesine ve tahsilâtın reddine ve tahsil edilen meblâğa faiz yürütülmesine karar verilmesi isteğinden ibarettir.

KARAR: Tafsilâtı ilâmında yazılı olduğu üzere, dâva bilirkişi raporiyle sabit olduğundan 13159 lira 54 kuruşluk paraya vâki muarazanın men'ine ve 14780 liralık teminat mektubundan kesilen 10586 liranın faiziyle birlikte dâvalıdan tahsiliyle dâvacıya verilmesine karar verildiğine dairdir.

TEMYİZ EDEN VE DURUŞMA İSTEYEN: Dâvalı adına Sıtkı Yalnızoğlu

TEMYIZ KARARI

İşin duruşmaya bağlı olduğu anlaşılarak taraflara çağrı kâğıdı gönderilmiştir. Belli günde temyiz eden adına Sıtkı Yalnızoğlu ile karşı taraf adına Burhan Arat gelmiş olmalariyle duruşmaya başlanarak temyiz isteğinin müddeti içinde olduğu anlaşıldıktan ve taraflar avukatının sözlü izahatı dinlenildikten sonra dosyadaki bütün kâğıtlar okunup gereği düşünüldü :

1 — 4772 sayılı kanunun 44 üncü maddesinin ikinci fıkrasına göre, birinci fıkra hükmünce verilmesi gerekli bordroların örneğine uygun olarak vaktinde verilmemesi halinde sigorta kurumuna sigorta primi nesabında esas tutulacak kazanç toplamını uygun göreceği yol ve usullerle re'sen takdir salâhiyeti tanınmış olması karşısında bu kanun hükmü gözönünde tutularak hiç bordro verilmemiş olan aylar için dâvalı kurumca re'sen takdir olunan kazançlar üzerinden tahakkuk ettirilerek tahsil olunan primlerin geri alınması hakkındaki dâvayı derhal reddetmesi gerekirken bu aylara ait primlerin geri alınması isteğini mahkemenin kabul etmesi usul ve kanuna aykırıdır. —

2 — Dâvacı şirket iş sahibine karşı yapmağı taahhüt ettiği bir kısım işleri taşaronlara verdiğini ve bu sebeple de kendisinin çalıştırdığı işçi adedinin az olup dâvalı kuruma verilen bordroların doğru olduğunu da ileri sürdüğüne göre bu taşaronlara çalışma müdürlüğüne karşı işveren durumunu iktisabetmiş olup olmadıklarının çalıştırdıkları iş-

çiler için dâvalı kuruma bordro vererek buna göre prim ödeyip ödemediklerinin dahi araştırılması, şayet taşaronlar çalıştırdıkları işçiler için çalışma müdürlüğüne karşı işveren durumuna girmemişlerse yine 4772 sayılı kanunun 74 üncü maddesi gereğince dâvacı şirketin bütün primler için dâvalı kuruma karşı mesul olduğunun ve taşoranların çalıştırdığı işçilerin bordrolara sokulmadığı dâvacı tarafca açıkça bildirildiği ve böylece bütün bordroların doğru olmadığı da anlaşılacağı cihetle bütün bordroların gerçeğe aykırı sayılarak 4772 sayılı kanunun 44 üncü maddesi hükmünce sadece son iki aylık primler için değil bütün primler için re'sen takdir yoluna gidilmesinin kanuna uygun olduğunun ve dâvanın haksız olduğunun kabulü gerekli iken bu yolda inceleme yapılmaksızın karar verilmiş olması da usul ve kanuna aykırıdır.

3 — Mahkemece bordrolarda dâvalı şirketin kısmen tasdiksiz olduğu anlaşılan defterleri üzerinde inceleme yapan bilirkişinin verdiği rapora dayanarak dâvayı reddetmiştir. Halbuki gerek eski gerekse yeni Ticaret Kanunu hükümlerine göre usulü dairesinde tasdik edilmiş olmayan defterlerin sahibi lehine delil olarak kabulüne imkân yoktur. Bu itibarla mahkemenin bu kanun hükümlerini gözönünde tutmayarak tasdiksiz defterler kayıtlarına dayanan bilirkişilerin düşüncesini benimseyerek dâvayı reddetmesi dahi usul ve kanuna aykırıdır.

Mahkemenin (yukarıki bent hükmünce dâvanın tamamiyle reddi gerektiği neticesine varmadığı takdirde) bilirkişiye dâvalı şirketin tasdiksiz olan defterleri yerine pirimlerin ilişkin olduğu aylara ait ataşman defterleriyle istihkak raporlarını ve işçi ücretleri için maliyeye verilen bordroları ve ayrıca dâvacı şirketin Nafıa Vekâletine karşı giriştiği taahhüt işinin mahiyetini, şartlarını ve genişliğini incelettirmesi ve işin uyuşmazlık konusu primlerin ilişkin oldukları aylarda çalıştırılmış oldukları iddia edilen ve dâvalı kuruma verilen bordrolarda gösterilen sayıda işçi ile yapılmasının mümkün olup olamıyacağını tesbit etmesi gerektir.

Netice : Temyiz olunan hükmün gösterilen sebebten BOZULMASINA ve dâvalı için takdir edilen yüz lira duruşma avukatlık parasının dâvacıya yükletilmesine ve aşağıda yazılı temyiz harcının ileride hak sız çıkacak taraftan alınmasına 12/6/1958 tarahinde ittifakla karar verildi.

---

1) Dâvacının, senedin karşılıksız olması dolayısiyle hükümsüz sayılmasını istemiş iken sonradan hile ve ikrah muteber bulunmadığını ileri sürmesi dâvanın değiştirilmesi mahiyetinde ise de, dâvalı vekilinin beş altı ay sonra mahkemeye vermiş olduğu dilekçe

ile, noter senedine karşı şahit dinlenemiyeceğini ileri sürmesi dâvanın değiştirilmesine muvakakat etmediği manasına gelmez.

2) Bir an için dâvalının dilekçesinin, dâvanın değiştirilmesine rıza göstermediğini bildirme mânasına gelmediği farzedilse dahi dâvanın değiştirilmesinden aylarca sonra ve arada bir takım usulî muameleler yapıldıktan sonra ileri sürülmüş olan bir itiraz, usulî muamelelerle meydana gelen genişletmeye zımnî muvafakat durumunu ortadan kaldıramaz.

Temyiz Dördüncü Hukuk Dairesi
Esas : 5812 — Karar : 4359

Dâvalıların dâvacıdan aldıkları 15000 liralık senedin bedelsiz bulunduğu ileri sürülerek bu senedin iptali isteğinden ibarettir.

KARAR : Tafsilâtı ilâmında yazılı olduğu üzere Recep Özgerer aleyhindeki dâvanın reddine ve noterlikçe tanzim olunan senedin Melâhat Atak hakkındaki 7500 liralık kısmının iptâline karar verildiğine dairdir.

Temyiz Eden : Dâvacı adına avukat Necmettin Kastarlak

TEMYİZ KARARI

Temyiz isteğinin müddeti içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kâğıtlar okunup gereği düşünüldü :

Dâvacının, senedin karşılıksız olması dolayısiyle hükmün sayılmasını istemiş iken sonradan hile ve ikrah sebebiyle muteber bulunmadığını ileri sürmesi dâvanın değiştirilmesi mahiyetinde ise de, dâvalı vekilince dâvacı tarafın dâvayı değiştirmesinden beş altı ay sonra mahkemeye verilmiş bulunan dilekçesinde noter senedine karşı şahit dinlenemeyeceğini ileri sürmesi dâvanın genişletilmesinde muvafakat etmediği mânasına gelmeyip sadece senede karşı ileri sürülecek müdafaa delillerinin şahit olamıyacağını bildirmek mânasına gelmesi itibariyle mahkemece bunun aksinin kabulü usule aykırıdır. Mahkemenin yapacağı iş, dâvacı tarafa hileye mi yoksa ikraha mı dayandığı kesin olarak açıklattırılmak ve bunları sonra hile veya ikrahın ne gibi vakıalardan meydana geldiği de gayet etrafli olarak dâvacı vekiline söyletilmek ve açıklanacak vakıaların Borçlar kanunu hükümlerince hile veya ikrah teşkil ettiği neticesine mahkemece varıldığı takdirde bunların isbatı için dâvacının göstereceği şahitler dinlenip takdir edildikten sonra yerine göre usulün 239 uncu maddesi hükmünce dâvalının gösterebileceği delillerde toplanan ve varılacak neticeye göre karar verilmekten ibarettir.

Bir an için dâvalının dilekçesinin dâvanın genişletilmesine rıza gösterilmediğini bildirme mânasına geldiği farzedilse dahi dâvanın de-

işverenin, dâvacının sigortadan para almasını sağlamak üzere cezalı prim ödeme yoluna gitmiş bulunduğunu ve bu itibarla sigorta yardımına hak kazanmış bulunmayan dâvacıya yardım yapılmadığını cevap tezkeresinde yazmaktadır. İşçi sigortalarının şüphelenmiş olması sigorta primlerinin zamanında ödenmemiş bulunmasının neticesidir ve dolayısiyle dâvacı pirimlerin zamanında ödenmemiş olması yüzünden sigortanın menfi cevabı ile karşılaşmıştır . Bu itibarla primlerin zamanında ödenmemiş olması vakası sigortanın dâvacıya yardım yapmaktan kaçınması vakıasının sebebidir ve zararla dâvalı tarafın hareketi arasında sebep ve netice münasebeti vardır. Bundan başka dâvacıya para ödenmemiş olması onun zararını teşkil etmektedir. O halde dâvalı tazminat ile mükelleftir. Dâvacının sigorta kurumuna karşı bugün dahi dâva açarak alacağını alması imkânının mevcut bulunması dâvalıdan tazminat istemesine engel olamaz; zira burada tazminat alacağı ile sigorta kanunundan doğan alacağın telâhuku durumu vardır. Mahkemece bu cihetler gözönünde tutulmaksızın dâvanın reddedilmiş bulunması kanuna aykırıdır.

Netice: Temyiz olunan kararın gösterilen sebepten BOZULMASINA 19/6/958 tarihinde ittifakla karar verildi.

---

1) taraflar arasındaki akdin istisna akdi olmasına göre dâvalı mütaahhidin mesuliyeti, Borçlar Kanununun 356 ncı maddesinin birinci fıkrası veyiyle aynı kanunun 321 inci maddesi hükümlerine tâbidir.

2) Borçlar Kanununun 321 inci maddesi hükmünce iş sahibinin işçinin veya mütaahhidin kastını veya ihmalini veya dikkatsizliğini isbat etmesi kanunî şartlardan değildir.

Temyiz Dördüncü Hukuk Dairesi
Esas : 3887 — Karar : 3655

Dâvacıya ait olup biçilmek üzere dâvalının fabrikasına teslim edilen 28.802 metreküp kereste, çıkan yangın neticesinde yanmış olduğu ileri sürülerek bedeli olan 2880 lira 20 kuruşun tahsiline karar verilmesi isteğinden ibarettir.

KARAR: Tafsilâtı ilâmında yazılı olduğu üzere yangının çıkmasında dâvalının kasıt ve ihmal ve dikkatsizliği isbat edilmemiş olmasına binaen, Borçlar kanunun 356/1, 321/2, ve 368/2 inci maddeleri gereğince yerinde görülmiyen dâvanın reddine karar verildiğine dairdir.

TEMYİZ EDEN: Dâvacı adına Necati Yapıcı

mından ibaret bulunduğundan 2613 sayılı kanunun tâyin ettiği usul ve şartlar altında rüyet ve halledilmek icabeder. Bu kanunda tekrar ilân yaplacağı hakkında bir hüküm mevcut değildir. Aksine olarak bu kanun takip edilecek muhakeme usulünü 29 ve müteaakip meddelerinde göstermiştir. 33 üncü maddesinde de tarifler sulha veya tahkime yanaşmadıkları takdirde mahkemece davet olunarak dâvanın rüyet ve-fasledileceğini belirtmiştir, Bu durum karşısında mahkemece yapılacak iş dâva konusu gayrimengulün zilyedlikle iktisabına müsait olup olmadığını ve dâva cı lehine iktisap şartlarının tahâkkuk edip etmdiğini aramaktan ibarettir. Asliye mahkemesinin noktai nazarı kabul edildiği takdirde kadastro komisyonlarının zilyed adına tahdit ve tesbit salâhiyetlerinin mürtefi olduğu da kabul olunmak veya zilyed adına tahdit yapılırken zilyedin evvelâ mahkemeye müracaat ederek ayrıca ilân yaptırması gibi bir usulün ihdas edilmesi lâzımgelir. Halbuki 2613 sayılı kanunun kadastro komisyonlarına verdiği salâhiyet hiç bir suretle ref ve tahdit edilmemiştir. Bu itibarla olayda mücerret 6333 sayılı kanunun derpiş ettiği ilânların yaptırılmasından dâvacının kaçınmış olması dâvanın reddi için bir sebep teşkil edemez. Temyiz itirazlarının kabuliyle hükmün BOZULMASINA ve 2613 sayılı kanunun 38 inci maddesi gereğince harc alınmasına mahal olmadığına 24/11/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Tashihi karar sebebleri müddeti içinde verilen arzuhalde gösterilmelidir. Sonradan verilen lâyihada gösterilen sebebler üzerinde karar tashihi tetkikatı yapılamaz.

Temyiz Yedinci Hukuk Dairesi
Esas : 14573 — Karar : 12632

Taraflar arasında tahaddüs eden kadastro tesbitine itiraz dâvasından dolayı verilen kararın onanmasını mutazammın daireden sadır olan 26/5/1958 gün ve 1958 — 5113 — 6265 sayılı ilâmın tashihi karar yoliye incelenmesi, Hasan Gür tarafından müddetinde istenilmekle gereği görüşüldü:

Tashihi istenen temyiz ilâmının dâvalıya 6/9/1958 tarihinde tebliğ edildiği mazbatasında yazılı bulunmasına, müddeti içinde verilen arzuhalde tashih sebebi gösterilmediğine, bu sebepleri havî lâyiha müddetinden sonra 2/10/1958 tarihinde verildiğine, karar tashihi tetkikatı ancak müddeti içinde verilen arzuhalde gösterilen sebeplere hasren yapılabilecağine göre kanunî şartları haiz olmayan karar tashihi talebinin REDDİNE ve (25) lira para cezasının tashih isteyen Hasan Gür-

den tahsiline ve 5602 sayılı kanunun 54 üncü maddesi gereğince harç alınmasına mahal olmadığına 15/11/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Tapu kaydı sahibi hazine aleyhine zilyedliğe müsteniden açılan tapu iptali ve tescil dâvası gayrimenkulü fuzulen işgal eden şahıslar aleyhine men'i müdahale talebi sebketmediğinden dolayı reddedilemez. Şagiller hazineye izafeten fer'i mahiyette zilyeddirler. Aslî zilyed hazine aleyhine açılan dâvanın esası tetkik olunmalıdır.

Temyiz Yedinci Hukuk Dairesi
Esas: 9303 — Karar: 11742

Taraflar arasında tahaddüs eden tescil dâvasından dolayı verilen ilâmın temyizen duruşmalı olarak tetkiki, Ayşe Başbalcı ve arkadaşları vekilleri avukat Ali Karaca ve Safa Akay taraflarından istenilmekle duruşma için tâyin olunan 21/10/1958 salı günü belli saatta temyiz eden ve duruşma istiyen dâvacılar vekilleri avukat Ali Karaca ve mümeyyizünaleyh Maliye hazinesi adına avukat Bülent Özenen huzurlariyle duruşmaya başlanarak aleyhine temyiz olunan temyiz müddeti hakkında bir diyeceği olup olmadığı sorularak ve temyiz dilekçesinin müddeti içinde verilip kaydedildiği incelenerek anlaşıldıktan ve taraflar vekillerinin şifahi izahı dinlendikten sonra duruşmanın bittiği bildirilerek vaktın darlığından dolayı iş müzakere ile karar ittihazına bırakıldı. Bu kere dosyadaki bütün kâğıtlar okunup iş anlaşıldıktan sonra gereği görüşüldü :

Ücreti vekâlet, dâvacılar vekilinin 24/2/1954 tarihli celsede bildirildiği kıymet üzerinden târife mucibince takdir edilmiş olmasına vergide yazılı kıymet vekâlet ücreti tâyinine esas olamıyacağına nazaran bu cihet mâtuf temyiz itirazları vârit değilse de; dâvacılar, kadastroca hazine adına tahdit ve ne suretle tapuya tescil olunan dâva konusu gayrımenkulün, murisleri Halil Başbalcının iktisap zamanaşımı süresince ve mâlik gibi zilyedliğinde iken ölümü ile kendilerine intikal ettiğinden bahisle hazine lehine tesis edilen tapu kaydının iptaliyle namlarına tescilini istediklerine, nizalı gayrimenkulün 2056 ada 2 parsel (ifrazan 34-35) numarasiyle, üzerindeki binaların şağillerine aidiyeti kütüğün beyanlar sütunu da göstermek suretiyle, hazine namına tahdidine kadastro komisyonunca 11/7/1944 tarihinde karar verilmiş ve bu karara müsteniden iptali istenilen tapu kaydı tesis edilmiş olmasına, şağillerin vâki tahdit ve tescil aleyhine sebketmiş bir itiraz ve dâvaları bulunmadığına, bu sebeple işbu dâvada asıl zilyed kayıt sahibi ha-

263

zine olup bina sahipleri hazine şağil durumunda bulunmalarına ve zilyedlikleri fer'i mahiyette olduğuna aslî zilyed hazine aleyhine açılan işbu dâva fer'î zilyed şahıslar aleyhine dâva sebketmediğinden dolayı reddedilemeyeceğine göre tarafların iddia ve müdafaaları ve delilleri tetkik ve takdir edilmek sonucu dairesinde bir karar verilmek muktazi iken kararda yazılı sebeplerle ve dâvalı hazine namına müesses tapu kaydı mevcut olduğu müddetçe dâvacıların şagillerden zilyedliği istirdat etmelerinin mümkün bulunup bulunmadığı düşünülmeden dâvanın reddedilmesi yolsuz olduğu gibi 35 parsel numaralı gayrimenkulün bedeli talep ve dâva edilmiş olması ve aynı dâva konusu ittihaz edilmemiş bulunması bakımından şagilleri alâkadar etmeyen bu talebin dahi reddi cihetine gidilmesi isabetsiz ve temyiz itirazları vârit bulunduğundan kabuliyle hükmün BOZULMASINA, 100 lira vekâlet ücretinin temyiz olunan Maliye Hazinesinden alınarak temyiz eden tarafa verilmesine ve 1460 kuruş bozma harcının da ileride haksız çıkacak taraftan alınmasına 28/10/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Tapulamaya tâbi tutulan gayrimenkulün bulunduğu mahalde sonradan ilçe teşkilâtı kurulması Gezici Arazi Kadastrosu Mahkemesinin vazifesine tesir edemez.

Temyiz Yedinci Hukuk Mahkemesi
Esas : 11874 — Karar : 11923

Taraflar arasındaki kadastro tesbitine itiraz dâvasından dolayı verilen ilâmın temyizen tetkiki Maliye hazinesi tarafından müddetinde istenilmekle gereği görüşüldü:

5602 sayılı Tapulama Kanunu il ve ilçe belediye sınırları haricinde kalan gayrimenkuller hakkında tatbik olunabilir. Ancak hâdisede gayrimenkulün tâbi olduğu birlik köy halinde bulunduğu için tapulamaya başlanmış, nizalı parsel dâvalı adına tahdit ve tesbit edilmiş ve hazinenin itirazı üzerine tapulama tutanağı Gezici Arazi Kadastrosu Mahkemesine verilmiştir. Âhiren bu köyde ilçe teşkilâtı kurulmuş ve nizalı parsel ilçe belediye sınırları içinde kalmıştır. Tapulamaya tâbi tutulan gayrimenkulün sonradan ilçe belediye sınırları içine alınması ile tapulama işlemleri kendiliğinden hükümsüz kalamaz. Tapulama işlemleri hükümlü bulunduğu müddetçe de ihtilâfların Gezici Arazi Kadastro Mahkemesi tarafından halledilmesi icabeder. Bu itibarla sonradan o yerde ilçe teşkilâtı kurulmuş olması vazifeye müessir olamaz. Dâvaya bakılmak gerekirken gayrimenkulün bulunduğu mahalde âhiren ilçe teşkilâtı kurulduğundan ilçe Belediye hududu dahilinde kaldığından ve dâ-

vaya asliye hukuk mahkemesince bakılması lâzım geldiğinden bahisle vazifesizlik kararı verilmesi yolsuz, dâvacı hazinenin temyiz itirazları yerinde olduğundan kabulile hükmün BOZULMASINA ve 5602 sayılı kanunun 54 üncü maddesi gereğince harç alınmasına mahal olmadığına 31/10/958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Takip mevzuu alacaktan dolayı vaziyet olunup satışa çıkarılan merhun gayrimenkulün âmme menfaatı maksadiyle istimlâki hakkında ait olduğu mercice ittihaz olunan kararın borçlu şikâyetçiye mücerret tebliğ edilmesiyle istimlâk kesinleşmiş sayılmaz. İstimlâk muamelesinin tekemmül edip etmediği esaslıca tetkik ve tesbit olunduktan sonra, İcra marifetiyle satışa devam olunup olunmıyacağı hususunda bir karar verilmesi iktiza eder.

Temyiz İcra ve İflâs Dairesi
Esas : 3403 — Karar : 3275

TEMYİZ EDİLEN KARAR :

Kanunu Medeninin 633 ve 6830 sayılı kanunun 32 inci maddesinin B bendine göre mahcuz gayrimenkulün âhara temlikine kanunen imkân olmadığından ve cebrî icra bir nevi temlik mahiyetinde olup yapılacak satış kanun nazarında muallel vaziyette kalacağından bahsile satışın düşürülmesi borçlu tarafından şikâyet yolile istenmiş olmakla yapılan tetkikat sonunda; 6830 sayılı kanunun 32 nci maddesinin B bendi gereğince istimlâk kararının tebliğinden sonra gayrimenkulün başkasına ferağı caiz bulunmadığından şikâyetin kabulile satışın durdurulmasını ve icra memurluğunca müttehaz ret kararının kaldırılmasına karar verildiği beyanından ibarettir.

TEMYİZ EDEN : Alacaklı vekili Avukat Musa Tarım

TEMYİZ KARARI

Temyiz dilekçesinin müddeti içinde verilip kaydedildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki bütün kağıtlar okunduktan sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü:

Takip mevzuu olan alacaktan dolayı vaziyet olunup satışa çıkarılan merhun gayrimenkulün âmme menfaati maksadiyle istimlâki hakkında ait olduğu mercice ittihaz olunan kararın borçlu şikâyetçiye tebliğ olunduğu tetkik olunan evrak münderecatından anlaşılmış ise de mücerret tebliğ muamelesi ile istimlâk kesinleşmiş sayılamıyacağından 6830 sayılı kanunun 13 üncü maddesi hükmü muktezasınca diğer şart-

İcra ve İflâs Kanununun 284 üncü maddesinde yazılı müddet, sükûtu hak müddeti olup her zaman dermeyanı mümkün olduğu gibi hâkim tarafından re'sen nazara alınması icabeden hususlardandır.

Temyiz İcra ve İflâs Dairesi
Esas: 3412 — Karar: 3355

Bâtıl tasarrufun vukubulduğu 9/5/1951 tarihinden dâva tarihi olan 3/10/1956 tarihine kadar aradan beş seneden fazla bir zaman geçmiş bulunduğundan İcra ve İflâs Kanununun 277 nci maddesi delâletiyle 278, 280 ve 284 üncü maddesine tevfikan hâdisede dâva müruruzamanı bulunduğundan dâvanın mürüruzaman noktasından reddine karar verildiği beyanından ibarettir.

Temyiz eden: Ali Turhan, Ahmet Turhan ve Hatice Olgaç vekili av. Reşat Özarda

TEMYİZ KARARI

Temyiz dilekçesinin müddeti içinde verilip kaydedildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki bütün kâğıtlar okunduktan sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü:

İcra ve İflâs Kanununun 284 üncü maddesinde yazılı müddet müruruzaman müddeti olmayıp sükûtu hak müddeti olduğundan her zaman dermeyanı mümkün olduğu gibi hâkim tarafından re'sen nazara alınması icabeden hususlardan olmasına ve kararın gerekçesine göre gayrivârit olan temyiz itirazlarının reddine kararın H. U. M. Kanununun 438 inci maddesi gereğince (TASDİKİNA) ve aşağıda yazılı masrafın temyiz isteyenden alınmasına 9/6/958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Mahcuz eşyaya istihkak iddiasından dolayı, Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanununun 512 nci maddesi mucibince, eşyanın bulunduğu mahal icra tetkik mercîinde bu hususta dâva açılmasına kanunî bir mâni yoktur.

Temyiz İcra ve İflâs Dairesi
Esas: 153 — Karar: 106

TEMYİZ EDİLEN KARAR: Muharrem Akkaş vekili tarafından verilen şikâyet dilekçesinde; Kâmil Ceritoğlu, Nâzım Dinçer ve Ortaklarına borçlu Mustafa Akkaş'ın menkul mallarının borca yetecek miktarının haczine dair İstanbul İkinci İcra Memurluğunun tâlimatının infazı

devam ettiği yolundaki memurluk kararının kaldırılması istenmekte ise de tetkik edilen takip dosyası münderecatına göre alacaklı mahcuz malın 21//5/1957 tarihinde paraya çeyrilmesini talep etmiş ve İ. İ. K. nun 106 ncı maddesinde yazılı 2 senelik müddetin geçmediği görülmüş ve bu itibarla memurluk kararı yerinde bulunmuş olduğundan şikâyetin reddine karar verildiği beyanından ibarettir.

TEMYİZ EDEN : Borçlu

TEMYİZ KARARI

Temyiz dilekçesinin müddeti içinde verilip kaydedildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki bütün kâğıtlar okunduktan sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü:

İhtiyatî haczin tatbikını mütaakıp Ticaret Mahkemesine dâva açan alacaklının mezkûr mahkemeden 13/4/1956 tarihinde istihsal etmiş olduğu ilâmı; İcra ve İflâs Kanununun 264 üncü maddesinin 3 üncü fıkrası hükmü gereğince bir ay içinde icraya ibrazla takibin devamını istemesi lâzım gelirken müddet geçirildikten sonra yani 21/5/958 tarihinde ibraz etmiş olmasına göre mezkûr haczin düştüğü gözönünde tutulmak suretiyle vâki olan şikâyetin kabulüne ve alacaklının yeniden haciz istemekte muhtariyetine karar verilmesi iktiza ederken mercice bâzı mütalâa beyaniyle yazılı olduğu üzere karar verilmesi kanuna aykırı olduğundan temyiz olunan kararın bu sebepten İcra ve İflâs Kanununun 366 ve H. U. M. Kanununun 428 inci maddeleri gereğince (BOZULMASINA) ve aşağıda yazılı masrafın ileride haksız çıkacak taraftan alınmasına 14/10/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

6235 sayılı kanunun 30 uncu maddesine göre borçluyu ilzam eden resmî vesika ile takip yazılmamış olmasına göre uyuşmazlığın halli tetkik merciinin vazifesi dışındadır.

Temyiz İcra ve İflâs Dairesi
Esas : 3900 — Karar : 3976

Hâdisede takip olunan borçlunun 426 lira oda aidatını ödediğine dair bir makbuz ibraz edememiş olduğundan 426 lira üzerinden itirazının ref'ine karar verildiği beyanından ibarettir.

TEMYİZ EDEN : Borçlu

TEMYİZ KARARI

Temyiz dilekçesinin müddeti içinde verilip kaydedildiği anlaşıldık-

Temyiz Kararları

CEZA KISMI

Uzun zamandanberi bir mahalle zilyed bulunan bir şahsın bu yeri tarla haline getirmesinde suç kasdı bulunup bulunmadığının araştırılması lâzımdır.

Temyiz Üçüncü Ceza Dairesi
Esas: 13008 — Karar: 16919

Orman Kanununa muhalefetten maznun Mustafa Aslan hakkında yapılan duruşma sonunda: Âmme dâvasının düşürülmesine dair Osmaniye S. C, H. liğinden verilen 26/8/1958 günlü hüküm C. M. U. si tarafından temyiz olunmasından dolayı yerinden gönderilen evrak C. B. M. U. liğinin 20/10/1958 günlü tebliğnamesiyle daireye verilmekle okunarak gereği düşünülüp görüşüldü:

Suçu tesbit eden zabıt varakasile basit kroki münderecatına ve maznunun 942 doğumlu olup 15 senedenberi zilyedliğinde bulunduğuna dair sureti müdafaasına ve dâvanın tarla açmaktan ikame edilmiş bulunmasına nazaran zabıt varakası mümzileri çağırılıp dinlendikten ve suç kasdını tâyin bakımından mahallinde bilirkişi huzuriyle keşif yapıldıktan sonra icabeden kararın ittihazı lâzım gelirken noksan tahkikata müsteniden yazılı şekilde karar verilmesi yolsuz ve mahallî C. M. U. sinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmüş olduğundan hükmün tebliğname veçhile (BOZULMASINA) 3/12/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Triptik plâkalı otomobilin gümrük resmi verilmeden satın alınması 1567 sayılı kanunun 3/A ncü maddesine temas eden bir suç teşkil eder.

Temyiz Üçüncü Ceza Dairesi
Esas: 14101 — Karar: 16918

Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanununa muhalif hareketen maznun Ali İhsan Tahrangil hakkında yapılan duruşma sonunda: Maznun Triptik Plâkalı otomobilin gümrük resmi verilmeden satın aldığı sabit olduğundan hareketine uyan 1567 sayılı kanunun 3/A madde-

since takdiren bir sene hapis ve üç bin lira ağır para cezasile mahkûmiyetine ve 20000 kuruş harc alınmasına dair Ankara 3 üncü Asliye C. H. liğinden verilen 18/10/1958 günlü hüküm maznun tarafından temyiz olunmasından dolayı mahallinden gönderilen evrak C. B. M. U. liğinin 17/11/1958 günlü tebliğnamesile daireye verilmekle okunarak gereği düşünülüp görüşüldü :

1 — Suç mevzuu Otomobilin yüksek kıymette bulunduğundan bahsile suç unsurlarına dâhil hususun teşdit sebebi olarak kabulü,

2 — Müdafaa suretine ve otomobilin Türkiyede kalma müddeti bitmeden ve lehine tescil edilmeden elinde yakalanmış olmasına göre bu hususların cezayı azaltıcı takdiri tahfif sebebi olduğunun nazara alınmaması, yolsuz ve temyiz itirazları ve tebliğname münderecatı bu itibarla vârit bulunmuş olduğundan hükmün Bozulmasına depo parasının geri verilmesine 10 lira bozma harcının ileride haksız çıktığı takdirde maznundan alınmasına 3/12/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

7132 sayılı kanunun 1/6 ncı maddesine tevfikan âmme dâvasının düşürülmesine karar verilen hallerde, kamyon ve diğer motorlu nakil vasıtalarının müsaderesine karar verilebilmek için maznuna müsnet suçun sâbit olması icabeder.

Temyiz Üçüncü Ceza Dairesi
Esas : 12590 — Karar :16822

Orman Kanununa muhalefetten maznun Necati Gürsoy ve İbrahim Mağden hakkında yapılan duruşma sonunda : Dâvanın düşmesine dair Kızılcahamam S. C. H, liğinden verilen 18/7/1958 günlü hüküm orman idaresi tarafından temyiz olunmasından dolayı mahallinden gönderilen evrak C. B. M. U. liğinin 6/10/1958 günlü tebliğnamesile daireye verilmekle okunarak gereği düşünülüp görüşüldü :

7132 sayılı Kanunun 1/6 ncı maddesinde, Af dolayısiyle âmme dâvasının düşürülmesine karar verilen hallerde kamyon ve diğer motörlü nakil vasıtalarının müsadere olunacağı tasrih kılınmış ise de, bu hüküm maznunun suçunun sabit olması haline münhasır olup suçun sübuta ermediği hallerde 7132 sayılı Kanunun tatbiki sebebile maznun aleyhine olarak kamyonun müsaderesine karar verilemeyeceği cihetle tebliğnamedeki mütalâa ile müdahilin temyiz itirazları bu sebeble varit bulunmadığından reddile hükmün Tasdikına, depo parasının irat kaydına 2/12/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Emniyeti umumiye nezareti altında bulundurulmak cezası tedbir mahiyetinde olduğundan T.C.K.nun 59 ncı maddesine tevfikan tenzilât yapılması doğru değildir.

Temyiz Dördüncü Ceza Dairesi
Esas : 5227 — Karar : 10035

Mehmet Korkmazı silâhla tehdit etmekten maznun ve müeccel iki ay onbeş gün hapis ve altmışaltı lira altmış kuruş ağır para cezalarına mahkûmiyeti bulunan Yaşar Korkmazın yapılan duruşma sonunda; T. C. K. nun 188/3 üncü maddesi delâletiyle 191/2, 59, 95 inci maddeleri gereğince beş ay hapis ve bir sene emniyeti umumiye nezareti altında bulundurulmasına ve müeccel cezalarının aynen infazına ve mevkuf kaldığı günlerin cezasından mahsubuna dair (Eğridir) Asliye Ceza Hâkimliğinden verilen 17/3/1958 tarihli hükmün temyizen tetkiki maznun tarafından müddetinde istida ve şartı ifa edilerek dâva evrakı 59 uncu madde ile yapılan indirmenin emniyeti umumiye nezareti cezasına teşmil edilmemesinin yolsuzluğundan bozma istiyen tebliğname ile daireye gönderilmekle icabı müzakere olundu :

T. C. Kanununun 11 inci maddesinde tadat edilmemiş olması bakımından kanunî mücazattan madud bulunmayan ve bu itibarla bir tedbirden ibaret kalan emniyeti umumiye nezareti altında bulundurulma cezasından aslı cezaya teb'an 59 uncu madde ile indirme yapılması doğru olamayacağından tebliğnamede yazılı bozma mütalâası, dosya münderecatına, toplanan delillere gerekçe ve takdire göre maznunun temyiz itirazları vârit görülmediğinden reddiyle usul ve kanun hükümlerine uygun bulunan hükmün tasdikına, onbeş lira tasdik harcının müstedi maznundan alınmasına 4/11/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

T. C. K. nun 271 inci maddesinin son fıkrası hükmü nazara alınmaksızın vâki feragate mebni dâvanın düşmesine karar verilmesi yolsuzdur.

Temyiz Dördüncü Ceza Dairesi

Esas : 4748 — Karar : 10254

Vazifede bekçi Halil Değirmenciyi âdiyen dövmekten maznun İsmet Ünal ve Halil Ünalın yapılan duruşma sonunda; maznunlar hakkındaki âmme dâvasının vâki feragata mebni T. C. Kanununun 460 ıncı maddesi gereğince düşürülmesine dair (Develi) Asliye Ceza Hâkimliğinden verilen 12/2/1958 tarihli kararın temyizen tetkiki mafevk Kayseri C. M. U. liği tarafından müddetinde istida edilerek dâva evrakı bozma isteyen tebliğname ile daireye gönderilmekle icabı müzakere olundu:

271 inci maddenin son fıkrası hükmü nazara alınmadan vâki feragata mebni yazılı şekilde âmme dâvasının düşmesine karar verilmesi

Bozmayı gerektirmiş ve mafevk C. M. U. sinin temyiz itirazları bu itibarla vârit görülmüş olduğundan hükmün bu sebebten dolayı istem gibi bozulmasına 7/11/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Mağdura hitaben yazılıp gönderilmiş olan mektup ile vâki hakaret suçunda ayrıca ihtilât ve aleniyet unsurunun vücudu zarurî bulunmamaktadır.

Temyiz Dördüncü Ceza Dairesi
Esas :10006 — Karar : 10978

Yusuf'a gönderdiği mektupla madde tâyini suretiyle hakaretten maznun Hasan Koçaslan'ın yapılan duruşma sonunda; ihtilât ve kanunî suç unsuru mevcut olmadığından maznunun beraatine dair (Yozgat) Asliye Ceza Hâkimliğinden verilen 22/9/1958 tarihli hükmün temyizen tetkiki dâvacı tarafından müddetinde istida ve şartı ifa edilerek dâva evrakı bozma istiyen tebliğname ile daireye gönderilmekle icabı müzakere olundu :

Mağdura hitaben yazılıp gönderilmiş olan mektup ile vâki hakaret suçundan ayrıca ihtilât ve âleniyet unsurunun vücudu zarurî bulunmadığı teemmül edilmeden yazılı şekilde beraet kararı verilmesi,

Bozmayı mucip ve dâvacının temyiz itirazları bu itibarla vârit görüldüğünden tebliğnamedeki mütalâa gibi hükmün bu sebebten dolayı bozulmasına, depo parasının geri verilmesine ve on lira bozma harcının haksız çıkacaktan alınmasına 21/11/1958 tarihinde ittifakla karar verildi

---

Gaz tevzii, köy muhtarının vazifesi cümlesinden değildir.

Temyiz Dördüncü Ceza Dairesi
Esas: 4872—Karar: 10362

Vazifede muhtar İsa'ya hakarette bulunmaktan maznun Hüseyin Karakuş'un yapılan duruşma sonunda; T. C. Kanununun 266/1, 89 uncu maddeleri gereğince bir ay hapis ve 150 lira ağır para cezalariyle mahkûmiyetine ve cezalarının teciline dair (Niğde) Asliye Ceza Hâkimliğinden verilen 26/12/1957 tarihli hükmün temyizen tetkiki maznun tarafından müddetinde istida ve şartı ifa edilerek dâva evrakı bozma isteyen tebliğname ile daireye gönderilmekle icabı müzakere olundu :

him Erduran, Vahdi, (Vehbi) Açıkgöz, Ömer Dikmer, Selâhattin Aksoy ve ayrıca kavgada korkutmak maksadile bıçak çekmekten maznun adı geçen İbrahim Erduranın yapılan duruşma sonunda; T. C. Kanunun 64, 456/4, 466/1, 71, 89, 94 üncü maddeleri gereğince İbrahimin üç ay ve diğerlerinin ikişer ay hapislerine ve cezalarının teciline dair (Karapınar) Asliye Ceza Hâkimliğinden verilen 11/3/1958 tarihli hükmün temyizen tetkiki mahalli ve mafevk Konya C. M. U. likleri tarafından müddetinde istida edilerek dâva evrakı bozma isteyen tebliğname ile daireye gönderilmekle icabı müzakere olundu :

C. M. U. lerinden şahsi hakka taalûk eden usuli muameleleri maznun aleyhine temyiz yetkileri bulunmadığından müdahale talebi hakkında müsbet menfi bir karar verilmemesine mütedair mahallî ve mafevk C. M. U. sinin temyiz itirazları yerinde görülmemiştir.

Dosya ve rapor münderecatına, toplanan delillere, gerekçe ve takdire göre maznunlardan İbrahim, Vehbi nam diğeri Vahdi ve Selâhattine ait hükmün mütalâa veçhile tasdikına,

Maznunlardan Ömer, Mağdur Yaşar ile kardeş olduğu anlaşılmasına göre bu cihet nüfus kaydile de tesbit ve tevsik olunarak neticesine göre 449 uncu madde delâletile 457 inci madde hükmünün tatbiki lüzumundan zühul edilmesi.

Bozmayı gerektirmiş ve C. M. U. lerinin itirazları bu itibarla vârit görülmüş olduğundan hükmün maznunlardan Ömer'e ait kısmının mütalâa veçhile bozulmasına 26/12/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

MEVCUDU OLAN SATIŞTAKİ KİTAPLAR LİSTESİ

	Kuruş
Adliye Dergisi 1948 yılı 1—12 nci sayıları	1000
» » 1949 » 1—12 » »	1000
» » 1954 » 1—12 » »	1200
» » 1956 » 1—12 » »	1800
» » 1957 » 1—12 » »	1800
» » 1958 » 1—12 » »	1800
1941 - 1942 Temyiz Kararları Ceza Bölümü	300
Temyiz Mahkemesi Kararları : 1952 Ceza Kısmı	300
» » » 1952 Hukuk »	300
» » » 1953 Ceza »	250
» » » 1953 Hukuk »	300
» » » 1954 Ceza »	250
» » » 1954 Hukuk »	300
» » » 1955 Ceza »	250
» » » 1955 Hukuk »	300
» » » 1956 Ceza »	250
» » » 1956 Hukuk »	300
» » » 1957 Ceza »	250
» » » 1957 Hukuk »	300
» » Tevhidi İçtihat Kararları : 1950 Hukuk Kısmı	50
» » » » » 1950 Ceza »	50
» » » » » 1951 Hukuk »	50
» » » » » 1952 Ceza »	10
» » » » » 1952 Hukuk »	15
» » » » » 1953 Ceza »	25
» » » » » 1953 Hukuk »	25
» » » » » 1954 Ceza »	25
» » » » » 1954 Hukuk »	75
» » » » » 1955 Ceza »	25
» » » » » 1955 Hukuk »	75
» » » » » 1956 Ceza »	25
» » » » » 1956 Hukuk »	75
Zürih Şerhi : Aile Hukuku (949) Dr. Tahir Çağa Tercümesi	300
» » Borçlar Hukuku C : 1 (Dr. Recai Seçkin Tercümesi)	300
» » Borçlar Hukuku C : 2 (Dr. Recai Seçkin Tercümesi)	300
» » Borçlar Hukuku C : 3 (Dr. Ferit Ayiter Tercümesi)	300
» » Giriş ve Kişinin Hukuku C : 1 (Volf Çernis Tercümesi)	300
» » Giriş ve Kişinin Hukuku C : 2 (Volf Çernis Tercümesi)	300
» » Miras Hukuku C : 1 (S. Şakir Ansay Tercümesi)	300
» » Vesayet Hukuku C : 1 (Volf Çernis Tercümesi)	450
» » Vesayet Hukuku C : 2 (Volf Çernis Tercümesi)	450
» » Zilyedlik ve Tapu Sicilli (Dr. Suat Bertan Tercümesi)	300

ADLİYE DERGİSİ

Yıllık Abonesi : 18 lira Beher Sayısı : 4,5 liradır.

ADLİYE DERGİSİNE ABONE OLMA VE KİTAP ALMA ŞARTLARI

Adliye Dergisine abone olmak ve Adliye Vekâleti tarafından bastırılan kitaplardan satın almak isteyenler :

a — Neşriyat Müdürlüğüne bir mektupla adreslerini ve abone veya kitap isteklerini bildireceklerdir.

b — Kitap veya abone bedelini bulundukları yer mal sandığına yatıracaklar ve karşılığında alacakları hasılatı müteferrika makbuzunu ya mektuplarına bağlı olarak yahut da oturdukları yer C. Müddeiumumiliğine teslim edeceklerdir.

c — C. Müddeiumumiliği, alınan makbuzu ve alıcının adresini istek ile birlikte Adliye Vekâletine gönderecektir.

d — Kitap ve dergiler ayrıca posta ücreti istenilmeksizin Vekâlet Neşriyat Müdürlüğü yazısı üzerine Ayniyat Ambar Memurluğunca alıcının adresine yollanacaktır.

e — Adliye Dergisinin kapağında gösterilen kitaplardan başkasını almak isteyenlerin o kitabın, mevcudu olup olmadığı daha önce Neşriyat Müdürlüğünden sormaları ve ona göre istemeleri lâzımdır.

Dergiye konulması istenilen yazılar, kâğıtların birer yüzüne seyrekçe satırlarla ve daktilo ile yazılmış ve bir mektuba iliştirilmiş olarak doğrudan doğruya Vekâlete gönderilmelidir. Yazıların Dergiye konulup konulmıyacağı bildirilmez ve konulsun konulmasın yazılar geri verilmez. Yazılardaki fikir ve kanaatler yazı sahiplerinin fikir ve kanaatleridir.

280